

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Finlands Bank och till vissa lagar i samband därmed

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om Finlands Bank. I lagen föreslås de ändringar som är nödvändiga för att Finlands Bank skall kunna utgöra en del av Europeiska centralbankssystemet när Finland deltar i euroområdet i enlighet med artikel 109 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

I propositionen föreslås att Finlands nationella centralbank skall fungera som en del av Europeiska centralbankssystemet, så som bestäms i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen samt i stadgan som Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, samt att den skall handla i överensstämmelse med Europeiska centralbankens riktlinjer och instruktioner. Huvudmålet för Finlands Bank skall vara att i överensstämmelse med fördraget upprätthålla prisstabilitet. Till Finlands Banks verksamhet hör också i överensstämmelse med fördraget strävan efter att stödja uppnåendet av också andra ekonomisk-politiska mål. När Finlands Bank och medlemmarna av dess organ fullgör sina uppgifter inom Europeiska centralbankssystemet får de varken begära eller ta emot instruktioner om sin verksamhet. I övrigt skall Finlands Bank vid behov samarbeta med statsrådet och övriga myndigheter.

Finlands Banks uppgift skall enligt propositionen vara att för sin del genomföra den monetära politik som Europeiska centralbankens råd har utformat. En uppgift skall också vara att för sin del svara för penningförsörjningen och sedelutgivningen, att inneha och förvalta valutareserven samt att sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet. Dessutom skall Finlands Bank sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet.

Bestämmelsen om fastställande av grun-

dräntan och övriga räntor som tillämpas av Finlands Bank skall inte ingå i lagen. I lagen intas inte heller den gällande lagens bestämmelse om att Finlands Bank, på synnerligen vägande skäl, tillfälligt kan avstå från att kräva säkerheter.

Finlands Banks organ skall fortfarande vara bankfullmäktige och direktionen. Däremot skall revisorerna inte längre vara ett av bankens organ. Bankfullmäktiges uppgifter skall fortfarande indelas i tre grupper: tillsynsuppgifter, centrala förvaltningsuppgifter och övriga uppgifter. Bankfullmäktige skall årligen till riksdagen ge en berättelse om bankens verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige behandlat. Dessutom skall bankfullmäktige vid behov ge berättelser om genomförandet av den monetära politiken och bankens övriga verksamhet. Bankfullmäktige skall inte längre bevilja direktionen ansvarsfrihet.

Finlands Banks direktion skall bestå av en ordförande och högst fem andra medlemmar som utnämns av republikens president. Ordföranden utnämns för en sju års mandatperiod och de övriga medlemmarna för en fem års mandatperiod. Direktionen skall sköta Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om ett ärende inte genom lag har förbehållits bankfullmäktige eller om annat inte följer av lagen om finansinspektionen.

I propositionen föreslås att det i lagen intas en bestämmelse enligt vilken det i fördraget och stadgan finns bestämmelser om den oavhängighet och de befogenheter som Finlands Banks chefdirektör har vid fullgörandet av sina uppgifter i Europeiska centralbankens råd. I propositionen föreslås vidare att republikens president får avsätta en direktionsmedlem endast om medlemmen inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse. Andra di-

rektionsmedlemmar än ordföranden får överklaga beslutet hos högsta förvaltningsdomstolen.

I lagen föreslås en allmän bestämmelse om de monetära inkomster som inflyter inom Europeiska centralbankssystemet. I propositionen föreslås att bestämmelserna om Finlands Banks vinst ändras. Av Finlands Banks årliga vinst skall hälften överföras till reservfonden och hälften reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan besluta att vinsten skall användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Riksdagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov.

I propositionen föreslås att myntlagen upphävs. Vissa av den upphävda lagens bestämmelser skall dock fortfarande tillämpas för att de pengar som satts i omlopp med stöd

av den upphävda myntlagen skall förbli lagliga betalningsmedel under en behövlig övergångsperiod efter att Finland har börjat delta i euroområdet.

I propositionen föreslås också att det stiftas en ny lag om mynt. Lagen innehåller nationella bestämmelser om mynt vilka kompletterar gemenskapslagstiftningen.

De föreslagna lagarna är avsedda att träda i kraft när Finland så som bestäms i artikel 109I i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen deltar i området för den gemensamma valutan. Bestämmelserna om Finlands Banks oavhängighet, chefdirektörens oavhängighet och behörighet när han eller hon fullgör sina uppgifter i Europeiska centralbankens råd samt avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande och bissysslotillstånd bör träda i kraft så snart som möjligt efter att lagen har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftningen om Finlands Bank	5
Allmänt	5
Finlands Banks statsförfattningsrättsliga ställning	6
Bankfullmäktige	6
2.2. Lagen om Finlands Bank	7
Syftet med Finlands Bank samt bankens uppgifter	7
Finlands Banks förvaltning	7
Finlands Banks tjänstemän	8
Finlands Banks ekonomi	8
2.3. Finlands Banks ställning enligt särskilda författningar	8
Beredskapslagen	8
Valutalagen	9
2.4. Myntlagen	9
3. Tredje etappen av ekonomiska och monetära unionen	10
3.1. Allmänt	10
3.2. Europeiska centralbankssystemet	12
Grunderna för verksamheten inom ECBS	12
Rättsakter som gäller ECBS	13
ECB och de nationella centralbankernas självständighet	13
ECB:s beslutande organ	14
Beslutsprocessen i ECB	14
ECB:s normgivningsrätt	15
ECB:s rätt att förelägga böter	16
3.3. Finlands Banks ställning som en del av ECBS	16
Finlands Banks ställning	16
Finlands Banks organ	16
3.4. De grundläggande uppgifterna för ECBS	17
Utformningen och genomförande av penningpolitiken	17
Genomförande av växelkurspolitiken och förvaltning av valutareserven	20
Betalnings- och clearingsystem	21
Sedelutgivning och penningförsörjning	22
3.5. ECBS:s övriga uppgifter	23
Att medverka till tillsynen över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet	23
Statistik	23
Internationellt samarbete	24
3.6. Finlands Banks andra uppgifter än ECBS:s uppgifter	24
3.7. ECBS:s och Finlands Banks ekonomi	25
Kapital som överförs till ECB	25
Fördelning av de monetära inkomsterna	25
Fördelningen av ECB:s nettovinster och -förluster	26
Finlands Banks ekonomi	26
3.8. Den monetära politikens allmänna godtagbarhet	27
Europeiska centralbanken	27

Finlands Bank	27
3.9. Samordning av den ekonomiska politiken	28
Allmänt	28
Tillväxt- och stabilitetspakten	29
Rådets uppgifter	29
Ekonomiska och finansiella kommittén	30
3.10. Växelkurspolitiken	30
Den internationella valuta- och finansmarknaden	30
Den nya växelkursmekanismen	31
Arbetsfördelningen mellan ECB och rådet i fråga om växelkurspolitiken	31
4. Internationell jämförelse	32
4.1. Allmänt	32
4.2. Lagstiftningen om centralbankerna	32
Belgien	32
Nederländerna	33
Österrike	34
Sverige	35
Tyskland	36
Storbritannien	36
5. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	38
5.1. Mål	38
5.2. De viktigaste förslagen	38
6. Propositionens verkningar	39
6.1. Ekonomiska verkningar	39
Samhällsekonomiska verkningar	39
Verkningar för statsekonomin	39
Verkningar för Finlands Banks ekonomi	40
6.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	40
7. Beredningen av propositionen	40
8. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	41
DETALJMOTIVERING	42
1. Motivering till lagförslagen	42
1.1. Lagen om Finlands Bank	42
1.2. Lag om upphävande av myntlagen	53
1.3. Lag om mynt	55
2. Ikraftträdande	55
3. Lagstiftningsordning	56
LAGFÖRSLAGEN	57
1. Lag om Finlands Bank	57
2. Lag om upphävande av myntlagen	62
3. Lag om mynt	63

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

För uppnående av målen för Europeiska ekonomiska och monetära unionen skall medlemsstaterna i Europeiska unionen sörja för att deras nationella lagstiftning överensstämmer med fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Medlemsstaterna i etapp två av den ekonomiska och monetära unionen skall ge de nationella centralbankerna en självständig ställning, Finlands Banks oberoende och de övriga kraven för etapp två av den ekonomiska och monetära unionen har huvudsakligen genomförts genom lagen om Finlands Bank (719/1997), som trädde i kraft den 1 januari 1998.

Den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen förutsätter att de nationella centralbankerna i de medlemsstater som inför den gemensamma valutan blir en del av det Europeiska centralbankssystemet. En förutsättning för att Finlands Bank skall bli en del av det Europeiska centralbankssystemet är att de ändringar som fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen föranleder görs i den lagstiftning som gäller Finlands Bank.

En överföring av de penningpolitiska befogenheterna till det Europeiska centralbankssystemet, och de nationella centralbankernas oberoende, leder till att det blir nödvändigt att överväga möjligheterna att utveckla åtgärder med vilka penningpolitikens allmänna acceptabilitet och tillsynen över Finlands Banks kan främjas. Därför är det nödvändigt att ytterligare revidera lagen om Finlands Bank, då Finland går med i området för den gemensamma valutan i tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen. Utgångspunkten för ändringarna är att Finlands Bank fortsättningsvis skall vara riksdagens bank. Den ekonomiska och monetära unionens tredje etapp och införandet

av den gemensamma valutan, euro, förutsätter också att myntlagstiftningen ändras.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftningen om Finlands Bank

Allmänt

Enligt 73 § regeringsformen står Finlands Bank under riksdagens garanti och vård samt under tillsyn av bankfullmäktige, som utses av riksdagen, och den skall skötas så som stadgas genom lag. Kompletterande bestämmelser om de bankfullmäktige och revisorer som riksdagen utser finns i 83 § riksdagsordningen. I 50 § riksdagsordningen bestäms dessutom om de uppgifter och befogenheter som det utskott har som skall behandla ärenden som hänför sig till Finlands Bank. I 10 § 3 mom. arbetsordningen för Riksdagen (377/1927) bestäms att ekonomiutskottet skall vara det utskott som avses i 50 § riksdagsordningen.

Lagen om Finlands Bank innehåller bestämmelser om Finlands Banks uppgifter och befogenheter samt om bankens administrativa struktur. Enligt lagens 1 § är Finlands Bank Finlands centralbank. Den är en självständig offentlighetsrättslig inrättning och om dess ställning bestäms i regeringsformen, i riksdagsordningen och i lagen om Finlands Bank. Utöver lagen om Finlands Bank innehåller flera andra lagar bestämmelser om frågor som hänför sig till banken. I myntlagen (358/1993) finns allmänna bestämmelser om Finlands Banks uppgifter som landets penningmyndighet. I myntlagen ingår dessutom bestämmelser om specialfrågor, bl.a. om bestämmande av markens externa värde. Också valutlagen (954/1985) och beredskapslagen (1080/1991) innehåller bestämmelser om Finlands Banks uppgifter och

befogenheter i undantagsförhållanden. Om finansinspektionen, som finns vid Finlands Bank, bestäms i lagen om finansinspektionen (503/1993). Bestämmelser om Finlands Bank finns dessutom i lagen om statens säkerhetsfond (379/1992).

I författningshierarkin finns under lagarna ytterligare av riksdagen eller bankfullmäktige fastställda instruktioner. Riksdagen har fastställt instruktionen för riksdagens bankfullmäktige (101/1926), som huvudsakligen innehåller bestämmelser om skötseln av bankfullmäktiges tillsynsuppgift och om organiseringen av verksamheten i praktiken.

Dessutom har bankfullmäktige, i enlighet med den tidigare lagen om Finlands Bank (365/1925), fastställt pensionsstadgan för Finlands Bank och familjepensionsstadgan för Finlands Bank, vilka fortfarande är i kraft.

Finlands Banks statsförfattningsrättsliga ställning

Enligt 73 § 1 mom. regeringsformen står Finlands Bank under riksdagens garanti och vård samt under tillsyn av bankfullmäktige, som utses av riksdagen. Att Finlands Bank står under riksdagens garanti har av hävd ansetts betyda (GrUU 5/1997 rd) att riksdagen i sista hand ansvarar för bankens ekonomiska åtaganden, om banken inte själv klarar av dem. Att Finlands Bank står under riksdagens vård har ansetts betyda (GrUU 5/1997 rd) att banken i den riksdagsanknutna specialförvaltningen inte får agera inom den ordinarie statsförvaltningen. Riksdagens bankfullmäktige utgör den viktigaste funktionella länken mellan riksdagen och Finlands Bank. Också Finlands Banks revisorer, som utses av riksdagen, utgör en del av denna funktionella länk.

Finlands Bank är i funktionellt hänseende oberoende i förhållande till riksdagen. Även om riksdagen utser bankfullmäktige, är bankfullmäktige ett av bankens organ. Riksdagen kan inte i enskilda fall ge bankfullmäktige rättsligt bindande instruktioner. Riksdagen kan inte heller förbehålla sig beslutanderätten i ärenden som ankommer på bankfullmäktige. Riksdagen kan på ett rättsligt bindande sätt styra Finlands Banks verksamhet endast genom lagstiftning och, i vissa fall, genom instruktioner som fastställs vid en enda behandling. Enligt 73 § 3 mom. regeringsformen skall riksdagen dock besluta

om användningen av Finlands Banks vinstmedel för statens behov. Innan ett sådant beslut fattas skall ekonomiutskottet i enlighet med 50 § 2 mom. riksdagsordningen ge sitt utlåtande om saken. Finlands Bank är således rättsligt oberoende också i förhållande till riksdagen. Med stöd av 50 § riksdagsordningen har ekonomiutskottet emellertid rätt att generellt undersöka bankfullmäktiges och direktionens verksamhet samt bankens förvaltning och tillstånd. Utskottet skall avge ett betänkande om saken och riksdagen får då den behandlar betänkandet tillfälle att uttala sin uppfattning om Finlands Bank och skötseln av dess uppgifter.

Finlands Bank är oberoende också i förhållande till regeringen. Finlands Bank har ingen juridisk skyldighet att förhandla med regeringen om penningpolitiska beslut och inte heller någon skyldighet att ta emot eller begära instruktioner. I praktiken samråder Finlands Bank och regeringen regelbundet med varandra. Vissa speciallagar innebär emellertid undantag från det funktionella oberoendet. Ett statsrådsbeslut om markens externa värde enligt myntlagen kan inte fattas utan framställning av Finlands Bank. Valutalagen och beredskapslagen ger statsrådet behörighet att i sådana speciella förhållanden som avses i lagarna besluta om Finlands Banks uppgifter och befogenheter.

Bankfullmäktige

Enligt 83 § riksdagsordningen tillsätter riksdagen nio bankfullmäktige för att utöva tillsyn över Finlands Banks förvaltning och rörelse samt fastställer en instruktion för dem. Bankfullmäktige väljs av riksdagens elektorerna vid första lagtima riksdag efter riksdagsval. För bankfullmäktige, som är av riksdagen utsedda förtroendemän, uppställs inga lagstadgade behörighetsvillkor. I praktiken bestäms bankfullmäktiges sammansättning utgående från riksdagens rådande politiska styrkeförhållanden. Till bankfullmäktige väljs riksdagsmän, även om detta inte är någon förutsättning för att bli vald.

Enligt 83 § 2 mom. riksdagsordningen utgör tre av medlemmarna de ordinarie bankfullmäktige. När bankfullmäktige väljs skall det bestämmas vilka som är ordinarie samt i vilken ordningsföljd medlemmarna av förstärkta, niomedlemmars bankfullmäktige träder i stället för dessa. Bankfullmäktige utser själva ordförande och vice ordförande

bland de tre ordinarie medlemmarna. Ordinarie bankfullmäktige skall handlägga alla de ärenden som inte enligt instruktionen skall handläggas av förstärkta bankfullmäktige. Förstärkta bankfullmäktige är beslutföra då sex medlemmar är närvarande.

Enligt 12 § 2 mom. lagen om Finlands Bank är en bankfullmäktige skyldig att avgå om han kallas till statsrådsmedlem. Enligt 12 § i instruktionen för riksdagens bankfullmäktige är en bankfullmäktige dessutom skyldig att avgå om han har åtagit sig en sådan befattning som enligt bankfullmäktiges enhälliga beslut inte lämpligen kan handhas jämte fullmäktigeuppdraget. Av andra orsaker kan en bankfullmäktig inte skiljas från uppdraget under en pågående mandatperiod.

2.2. Lagen om Finlands Bank

Syftet med Finlands Bank samt bankens uppgifter

Enligt 2 § lagen om Finlands Bank är det primära syftet med Finlands Bank att trygga ett stabilt penningvärde. Banken skall stöda uppnåendet av också andra ekonomisk-politiska mål samt främja det finansiella systemets stabilitet. Detta får dock inte äventyra det primära syftet.

Enligt lagens 3 § skall Finlands Bank besluta om och genomföra landets penningpolitik. Finlands Bank skall också bl.a. förvalta valutarenserven, för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet. Finlands Banks befogenheter när banken fullgör sina uppgifter fastställs i lagens 6 §.

Enligt lagens 5 § skall Finlands Bank vid behov samråda med statsrådet och övriga myndigheter. När Finlands Bank fullgör sina penningpolitiska uppgifter får den varken begära eller ta emot instruktioner som gäller dess verksamhet.

Finlands Banks förvaltning

Enligt lagens 11 § är Finlands Banks förvaltningsorgan bankfullmäktige, direktionen och revisorerna.

Riksdagen tillsätter nio bankfullmäktige. I lagens 13 § fastställs bankfullmäktiges upp-

gifter. Bankfullmäktiges uppgifter indelas i tre huvudgrupper. I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om bankfullmäktiges uppgifter vid tillsynen över Finlands Banks förvaltning och verksamhet. Till dessa uppgifter hör bl.a. att fastställa grunderna för Finlands Banks bokslut och att årligen till riksdagen ge en berättelse om bankens verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige behandlat. I fråga om bankens förvaltning skall bankfullmäktige enligt 2 mom. bl.a. göra framställningar till statsrådet om tillsättning av direktionsmedlemstjänster, bestämma grunderna för direktionsmedlemmarnas lön, förordna en vice ordförande för direktionen och fastställa pensionsstadgan och familjepensionsstadgan för Finlands Bank. I 3 mom. finns bestämmelser om bankfullmäktiges övriga uppgifter. Till dem hör bl.a. framställningar till riksdagen och förslag till statsrådet i principielt viktiga ärenden.

Enligt 15 § består Finlands Banks direktion av en ordförande och högst fem andra medlemmar. Direktionsmedlemmarna utnämns av republikens president. Ordföranden utnämns för en sju års mandatperiod och de övriga medlemmarna för en fem års mandatperiod. Direktionens ordförande är chefsdirektör för Finlands Bank. En medlem av direktionen kan utnämnas för högst tre perioder. En och samma person kan emellertid utnämnas till direktionens ordförande för högst två mandatperioder.

Enligt lagens 16 § skall direktionen sköta Finlands Banks lagbestämda uppgifter och förvaltning, om ett ärende inte genom lag har förbehållits bankfullmäktige eller om något annat inte följer av lagen om finansinspektionen. Enligt 4 mom. är direktionen skyldig att regelbundet avge rapport till bankfullmäktige om den förda penningpolitiken och hur den utfallit.

I lagens 18 § finns bestämmelser om avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande. En direktionsmedlems tjänsteförhållande kan avslutas endast om denne har begått tjänstefel eller annars genom sitt förfarande visat sig vara olämplig att fortsätta i uppdraget eller om han har blivit oförmögen att sköta sin tjänst. Republikens president befriar en direktionsmedlem från hans uppdrag. Enligt lagens 19 § får en direktionsmedlem inte ta emot eller inneha en bisyssla utan tillstånd av bankfullmäktige.

Enligt 20 § skall Finlands Banks bokslut,

bokföring och förvaltning granskas av fem revisorer som riksdagen väljer och för var och en av dem skall dessutom väljas en suppleant. Minst två av revisorerna och av suppleanterna skall vara av Centralhandelskammaren godkända revisorer eller revisorer som avlagt examen för revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin.

Finlands Banks tjänstemän

Enligt 21 § tillämpas på Finlands Banks tjänstemän, tjänster och tjänsteförhållanden utöver lagen om Finlands Bank i tillämpliga delar statstjänstemannalagen (750/1994), med undantag för vissa av lagens bestämmelser som inte är tillämpliga på Finlands Bank. På direktionsmedlemmarna tillämpas inte de bestämmelser i statstjänstemannalagen som gäller uppsägning och upplösande av tjänsteförhållande, permittering av en tjänsteman och arbetsgivarens rätt att leda arbetet.

Enligt lagens 23 § skall förhandlingar föras och avtal ingås om Finlands Banks tjänstemäns anställningsvillkor genom tjänstekollektivavtal. Finlands Bank kan särskilt förordna tjänstemän att företräda arbetsgivaren vid förhandlingar om tjänstekollektivavtal eller annars. Finlands Bank bestämmer anställningsvillkoren för dessa tjänstemän. Enligt 24 § skall lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970) iakttas i tillämpliga delar när det gäller arbetsfred och arbetstvister.

Enligt 25 § är det förbjudet att vidta stridsåtgärder som stör skötseln av Finlands Banks lagbestämda uppgifter på ett sådant sätt att landet kan orsakas betydande skada eller som kan medföra allvarlig störning i betalningssystemet eller det finansiella systemet eller utgöra ett allvarligt hot mot Finlands Banks säkerhet.

Finlands Banks ekonomi

Enligt 29 § är Finlands Banks räkenskapsperiod ett kalenderår. Bankens bokslut skall uppgöras före utgången av februari och publiceras före utgången av april. Enligt lagens 10 § består Finlands Banks grundkapital av en grundfond och en reservfond. Reservfonden kan användas till att öka grundfonden eller till att täcka förlust.

I lagens 31 § finns bestämmelser om användningen av Finlands Banks vinst. Ban-

kens vinst skall i första hand användas till att öka bankens reservfond. Om bankens fonder och reserveringar sammanlagt utgör högst en tredjedel av balansomslutningen, skall vinsten i sin helhet överföras till reservfonden. Om relationstalet är större än en tredjedel av balansomslutningen, skall minst en fjärdedel av vinsten överföras till reservfonden. Banken kan dock låta bli att överföra vinsten då relationstalet är större än hälften av balansomslutningen. Riksdagen beslutar om användningen av resten av vinsten för statens behov.

Om bankens bokslut uppvisar förlust skall denna täckas med medel ur reservfonden. Om reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten lämnas utan täckning. Då skall de följande årens vinst i första hand användas till att täcka förluster som har lämnats utan täckning. Enligt 13 § 1 mom. 3 punkten skall bankfullmäktige på framställning av direktionen besluta om åtgärder med anledning av bankens beslutat för räkenskapsperioden.

I lagen om Finlands Bank finns dessutom bestämmelser bl.a. om iakttagandet av lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) när förvaltningsärenden behandlas och om bankens ämbetspråk (34 §), om tystnadsplikt (36 §), om bankens rätt att få och lämna upplysningar (37 §), om bankens skyldighet att lämna uppgifter till riksdagens utskott (38 §), om bankens rätt att få upplysningar för betalningsbalansstatistiken (39 §) och om ändringssökande i bankens beslut (42 och 43 §).

2.3. Finlands Banks ställning enligt särskilda författningar

Beredskapslagen

Syftet med beredskapslagen, som stiftats i grundlagsordning, är att i undantagsförhållanden trygga befolkningens utkomst och landets näringsliv, upprätthålla rättsordningen och medborgarnas grundläggande rättigheter samt trygga rikets territoriella integritet och självständighet.

Beredskapslagen ger statsrådet rätt att i undantagsförhållanden av det slag som nämns i 2 §, på framställning av bankfullmäktige utfärda sådana bestämmelser om Finlands Banks uppgifter och befogenheter som utvidgar dessa. Dessutom förutsätts att myndigheterna inte med normala befogen-

heter kan få kontroll över situationen. I 2 kap. beredskapslagen bestäms om beslutsförandet.

Om statsrådets befogenheter i förhållande till Finlands Bank bestäms i 11-13 § beredskapslagen. För det första kan statsrådet bestämma att utförelse och införelse av betalningsmedel, värdepapper och fordringsbevis är tillåten endast med tillstånd av Finlands Bank. För det andra kan statsrådet bestämma om hemtagningsskyldighet, dvs. att en valutainlåning är skyldig att mot ersättning och på det sätt som Finlands Bank närmare bestämmer överlåta eller överföra sådana utländska betalningsmedel och i finskt mynt utställda betalningsmedel i utlandet, utländska värdepapper samt tillgodohavanden hos en valutautlåning, som han äger eller innehar, till Finlands Bank eller order. Hemtagningsskyldigheten gäller under vissa förutsättningar också guld och andra ädla metaller. Dessutom kan statsrådet bestämma att Finlands Bank har rätt att bevilja undantag från hemtagningsskyldigheten.

Statsrådet kan med stöd av beredskapslagen bestämma att sådana åtgärder är förbjudna som ändrar eller kan ändra beloppet eller arten av sådana utländska betalningsmedel, värdepapper eller tillgodohavanden hos en valutautlåning, som ägs eller innehas av en valutainlåning, samt likaså sådana transaktioner mellan en valutainlåning och en valutautlåning som ändrar eller kan ändra beloppet av en valutainlånings tillgångar eller skulder, eller att transaktioner av det slag som nämns ovan är tillåtna endast med tillstånd av Finlands Bank. Finlands Bank har rätt att förena sina tillstånd med villkor. Statsrådet kan på bankfullmäktiges framställning utvidga Finlands Banks uppgifter och befogenheter i den utsträckning som behövs för att verkställa föreskrifter som har meddelats med stöd av 11, 12 och 14 §.

Ibrukttagandet, användningen och verkställigheten av de i beredskapslagen föreskrivna befogenheterna begränsas av vissa allmänna principer, t.ex. av principen att det skall vara nödvändigt att utöva befogenheterna samt av skälighetsprincipen. Vissa begränsningar följer också av de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna ställer i fråga om tillämpningsområdet för finsk lag samt av de internationella överenskommelser som Finland har ingått och den internationella rättsens allmänt erkända regler.

Valutalagen

Valutalagen, som stiftats i grundlagsordning, är en tidsbestämd s.k. regleringsfullmaktslag. Dess giltighetstid har förlängts till utgången av 1998.

Valutareglering får enligt valutalagen, med beaktande av bestämmelserna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, införas för att avvärja en allvarlig störning som hotar samhällsekonomin. Regleringssystemet är uppbyggt i tre steg. Statsrådet beslutar om ibrukttagande av de befogenheter som valutalagen ger. Statsrådet kan besluta om verkställighet av valutalagen på så sätt att Finlands Bank har rätt att vidta valuta-regleringsåtgärder. Finlands Bank skall svara för det praktiska genomförandet av valuta-regleringen och meddela närmare föreskrifter om saken. Befogenheterna innebär rätt att bestämma att valutatransaktioner skall bero av tillstånd, att meddela föreskrifter eller begränsningar rörande utförelse och införelse av betalningsmedel, värdepapper och fordringsbevis samt om valutaanskäffning och att bestämma om hemtagningsskyldighet samt skyldighet att lämna upplysningar.

Statsrådets beslut om verkställighet av valutalagen skall utan dröjsmål delges riksdagens talman, som skall bringa det till riksdagens kännedom. Statsrådets beslut skall upphävas om riksdagen så beslutar.

2.4. Myntlagen

Enligt första meningen i 72 § regeringsformen är Finlands myntenhet en mark. De övriga bestämmelser som gäller Finlands mynt ingår i myntlagen. Enligt 1 § i den delas den finska marken i etthundra penni. Enligt lagens 2 § är endast de sedlar och metallmynt som har satts i omlopp enligt myntlagen lagliga betalningsmedel. Enligt 72 § regeringsformen stadgas genom lag hur markens externa värde skall bestämmas. Närmare bestämmelser om saken finns i 4 § myntlagen. Enligt detta lagrum är det statsrådet som har den högsta beslutanderätten i fråga om markens externa värde. I beslutsförandet deltar utöver statsrådet också riksdagens bankfullmäktige och Finlands Banks direktion. Enligt paragrafens 3 mom. kan statsrådet i enskilda fall och på de villkor det bestämmer på framställning av Finlands Bank bemyndiga finansministeriet att besluta om ändringar av markens externa

värde och gränserna för variationsområdet enligt Europeiska monetära systemets växelkursmekanism (*Exchange Rate Mechanism*), nedan *ERM*. Bankfullmäktige gör en framställning till statsrådet på förslag av direktionen för Finlands Bank.

Enligt det beslut (712/1996) som statsrådet har utfärdat med stöd av 4 § 1 mom. myntlagen bestäms markens externa värde enligt *ERM* så att en centalkurs fastställs för marken i förhållande till Europeiska gemenskapernas valutaenhet ecu. Bestämmelser om den gällande centalkursen finns i finansministeriets beslut (873/1996), som har utfärdats med stöd av 4 § 3 mom. myntlagen och med stöd av den fullmakt som enligt detta lagrum beviljats av statsrådet.

I 6 och 7 § myntlagen finns bestämmelser om myndigheternas behörighet när det gäller sedlar och mynt. Finlands Bank har ensamrätt till sedelutgivning och den beslutar också om sedlarnas nominella värde och egenskaper. När det gäller metallmynt har finansministeriet motsvarande rättigheter. Ministeriet skall besluta om metallmyntens nominella värde och egenskaper efter att ha begärt utlåtande av Finlands Bank. Med stöd av lagens 8 § skall finansministeriet vid behov besluta om avrundning av betalningarnas pennibelopp. Gällande bestämmelser om avrundning av betalningarnas pennibelopp finns i finansministeriets beslut (360/1993).

I myntlagen finns också bestämmelser om mottagnings- och inlösningskyldighet. Enligt lagens 10 § är endast Finlands Bank skyldig att ta emot sedlar och metallmynt i obegränsad mängd. Andra är inte skyldiga att i en betalning ta emot flera metallmynt än femtio stycken. Enligt lagens 11 § får pengar som är avsevärt skadade inte användas som betalningsmedel och de behöver inte godkännas som betalning. I lagen finns också bestämmelser om Finlands Banks skyldighet att ta emot söndriga sedlar. Med stöd av lagens 12 § ansvarar staten för inlösen av till Finlands Bank returnerade metallmynt till deras nominella värde.

Med stöd av 13 § myntlagen får Finlands Bank meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen. Med stöd av lagens 14 § kan Finlands Bank i fråga om sedlar och finansministeriet i fråga om metallmynt besluta att de skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel. Finlands Bank är dock under tio års tid

efter att ett sådant beslut har trätt i kraft skyldig att lösa in dessa sedlar och metallmynt. Staten är på motsvarande sätt under ett års tid från det Finlands Banks inlösningskyldighet upphörde skyldig att lösa in de metallmynt som Finlands Bank har löst in.

Enligt lagens 15 § skall de beslut som Finlands Bank och finansministeriet har fattat med stöd av bemyndiganden enligt myntlagen publiceras i Finlands författningssamling.

Med stöd av ikraftträdelsebestämmelserna i myntlagen gäller förordningen den 13 november 1992 om handläggning i statsrådet av ärenden angående markens externa värde (998/1992) och förordningen den 12 april 1991 om metallmynt (676/1991) jämte ändringar fortfarande.

Enligt lagens 18 § är sedlar och metallmynt som är lagliga betalningsmedel enligt de stadganden som utfärdats innan lagen trätt i kraft fortfarande lagliga betalningsmedel tills annat bestäms med stöd av 14 §. I paragrafen finns bestämmelser om motsvarigheten när det gäller sedlar och metallmynt enligt stadganden som trätt i kraft före 1963 och sedlar och metallmynt som satts i omlopp efter det.

3. Tredje etappen av ekonomiska och monetära unionen

3.1. Allmänt

I Maastricht avtalades i februari 1992 om ändring av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, nedan *fördraget*, genom ett fördrag om Europeiska unionen, nedan *unionsfördraget*. Unionsfördraget trädde i kraft den 1 november 1993. Genom unionsfördraget fogades till fördraget bl.a. artiklar om ekonomiska och monetära unionen (*Economic and Monetary Union*), nedan *EMU*. Till unionsfördraget hör dessutom ett antal protokoll som bl.a. innehåller stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, nedan *stadgan*, samt stadgan för Europeiska monetära institutet. Vissa av artiklarna i fördraget skall tillämpas genast efter ratificeringen, en del under EMU:s andra etapp och resten under EMU:s tredje etapp.

EMU:s andra etapp inleddes vid ingången av 1994 utan något uttryckligt beslut av Europeiska gemenskapernas institutioner. De

åtgärder som medlemsstaterna skulle vidta före etapp två hänför sig till avlägsnandet av begränsningarna av kapitalets fria rörlighet och godkännande av sådana mångåriga ekonomisk-politiska program som genomförandet av EMU kräver. Under etapp två skall medlemsstaterna förbjuda centralbanksfinansiering av den offentliga sektorn, sträva efter att undvika alltför stora underskott i den offentliga ekonomin samt vidta åtgärder för att trygga centralbankens självständighet.

EMU:s andra etapp är ett övergångsskede, under vilket det penningpolitiska samarbetet skall skapa förutsättningar att delta i området för en gemensam valuta, nedan euroområdet, som ingår i EMU:s tredje etapp. Europeiska monetära institutet, nedan *EMI*, inledde sin verksamhet i början av den andra etappen. *EMI* fattar inga penningpolitiska beslut som binder de nationella centralbankerna. *EMI* spelar dock en central roll inför övergången till euroområdet och i synnerhet inför upprättandet av Europeiska centralbanken, nedan *ECB*, och Europeiska centralbankssystemet, nedan *ECBS*.

Vid sitt möte i Madrid i december 1995 bekräftade Europeiska rådet att EMU:s tredje etapp inleds vid ingången av 1999. Det beslut genom vilket de första medlemsstaterna som deltar i euroområdet utses skall fattas i början av maj 1998. Då fastställs vilka medlemsstater som uppfyller konvergenskriterierna för deltagande i euroområdet och vilka medlemsstater som utgör stater med undantag.

För att Europeiska unionens medlemsstater skall kunna delta i euroområdet krävs att konvergenskriterierna uppfylls. Dessa gäller prisstabilitet, offentliga samfunds underskott och skulder, en stabil växelkursmekanism och nivån på de långa räntorna. Dessutom skall varje medlemsstat under EMU:s andra etapp vid behov inleda ett förfarande som leder till oberoende för dess centralbank, oavsett om medlemsstaten deltar i euroområdet.

Kraven på oberoende för de nationella centralbankerna gäller målen för den monetära politiken, chefens mandatperiod och oavsättlighet, centralbankens ekonomiska ställning och förbud för centralbankens beslutande organ att begära och ta emot instruktioner då centralbanken sköter de uppgifter som anförtrots den. Den lagstiftning som gäller den nationella centralbankens oberoende skall vara förenlig med kraven i

fördraget då *ECB* och *ECBS* upprättas. *ECB*-rådet skall bl.a. besluta om instrumenten för *ECBS*:s kommande monetära politik innan EMU:s tredje etapp inleds. När dessa beslut fattas skall *ECB*-rådet stöda sig på de omfattande förberedelser som medlemsstaternas centralbanker har gjort under *EMI*:s ledning under EMU:s andra etapp. *ECBS* och *ECB* skall upprättas våren 1998 omedelbart efter det att det är känt vilka medlemsstater som deltar i euroområdet. *ECBS* och *ECB* skall då förbereda sig på att starta sin verksamhet. De skall utöva sina befogenheter fullt ut från och med den första dagen av EMU:s tredje etapp.

ECB:s direktionsledamöter skall på rekommendation av Europeiska unionens råd, nedan *rådet*, utses genom överenskommelse mellan medlemsstaternas regeringar på stats- eller regeringschefsnivå. Rådet skall ge sin rekommendation efter att ha hört Europaparlamentet och *ECB*:s (eller *EMI*:s) råd. De medlemsstater som inte deltar i euroområdet deltar inte i beslutsfattandet. Enligt den förklaring (Nr 3) som fogats till fördraget avses bl.a. i den avdelning i fördraget som gäller den ekonomiska och monetära politiken med rådet i regel det råd som sammanträder i sin sammansättning av ekonomi- och finansministrar, dvs. *Ekofin*.

Enligt artikel 109a i fördraget skall *ECB*:s direktionsledamöter vara medborgare i Europeiska unionens medlemsstater och ha yrkeserfarenhet inom den finansiella sektorn eller banksektorn. Direktionen skall bestå av ordföranden, vice ordföranden och fyra andra ledamöter.

Då *ECB*:s direktion utses första gången kan antalet ledamöter i direktionen enligt artikel 50 i stadgan vara mindre, men under inga omständigheter mindre än fyra. Direktionsledamöternas mandattid är åtta år och mandatet kan inte förnyas. Då *ECB* inleder sin verksamhet avviker mandattiderna från huvudregeln så att direktionens ordförande utses för åtta år, direktionens vice ordförande för fyra år och de övriga direktionsledamöterna för en mandattid som är mellan fem och åtta år. Då direktionen utses första gången avger Europaparlamentet sitt yttrande senast 11—15 maj 1998.

EMU:s tredje etapp inleds vid ingången av 1999 då de bilaterala växelkurserna och varje medlemsstats valuta oåterkalleligen låses i förhållande till euron i de medlemsstater som deltar i euroområdet. Bestämmelser om

införandet av euron finns i rådets förordning (EG) nr 1103/97 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron. Förordningen trädde i kraft den 20 juni 1997. Bestämmelser kommer dessutom att ingå i en förordning om införande av euron, som rådet kommer att anta senare. Samförstånd om ett förslag till förordning har nåtts och det har publicerats som bilaga till rådets resolution om den rättsliga ramen för införandet av euron (97/C 236/04) i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Förordningen kommer att antas omedelbart efter det att beslut har fattats om de medlemsstater som skall införa euron. Avsikten är att förordningen skall träda i kraft den 1 januari 1999. Då blir euron en självständig valuta. De nationella valutaenheterna blir underuppdelningar av euron. I rådets förordningar fastställs en rättsligt verkställbar motsvarighet mellan euroenheterna och de nationella valutaenheterna. Sedlar och metallmynt i en nationell valutaenhet behåller sin ställning som lagliga betalningsmedel inom respektive medlemsstats territorium till dess att sedlarna i eurovaluta har tagits i bruk. Från ingången av 1999 är eurovalutan lagligt betalningsmedel som kontovaluta. Eurovalutan tas i bruk genast i början åtminstone inom ECBS:s penningpolitik och nya statslån.

Senast i slutet av 2001 börjar sedlar i eurovaluta sättas i omlopp och ECBS börjar växla nationella sedlar mot dem. Senast sex månader därefter skall de nationella valutaenheterna helt vara ersatta med betalningsmedel i eurovaluta i alla de medlemsstater som deltar i euroområdet och övergången till en gemensam valuta vara slutförd. De nationella sedlarna och metallmynten förlorar sin ställning som lagliga betalningsmedel och endast eurosedlar och euromynt är lagliga betalningsmedel inom euroområdet. Därefter kan nationella sedlar och mynt ännu växlas i de nationella centralbankerna.

3.2. Europeiska centralbankssystemet

Grunderna för verksamheten inom ECBS

Som begrepp återspeglar ECBS i enlighet med artikel 106 i fördraget och artikel 14 i stadgan ECB:s och de nationella centralbankernas existens som en integrerad helhet, vars verksamhet styrs av gemensamt överenskomna föreskrifter och som är bundet till att iaktta uppställda mål och utföra givna

uppgifter. ECBS är ingen juridisk person. De centralbanker som hör till systemet är självständiga juridiska personer med stöd av den nationella lagstiftningen och ECB är en juridisk person enligt artikel 106.2 i fördraget. Av detta följer att endast ECB och de nationella centralbankerna, men inte ECBS, kan företa en rättshandling eller vara part i en rättegång. Luxemburg, som har ingått valutaunion med Belgien, har ingen egen centralbank, men det monetära institutet i Luxemburg (*Institut monétaire luxembourgeois*) betraktas som dess centralbank.

Verksamheten inom ECBS styrs av bestämmelserna i fördraget och stadgan och det är bundet att iaktta de mål och utföra de uppgifter som fastställs i dem. Enligt artikel 105.1 i fördraget är huvudmålet för verksamheten att upprätthålla prisstabilitet. Utan att åsidosätta detta mål skall ECBS dessutom stödja den allmänna ekonomiska politiken inom gemenskapen. ECBS skall handla i överensstämmelse med principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens som främjar en effektiv resursfördelning. ECBS skall iaktta de ledande principerna för gemenskapens ekonomiska politik, som utöver stabila priser bl.a. är sunda offentliga finanser och en stabil betalningsbalans.

Enligt artikel 105.2 i fördraget och artikel 3.1 i stadgan skall de grundläggande uppgifterna för ECBS vara att utforma och genomföra euroområdet monetära politik, genomföra valutatransaktioner, inneha och förvalta medlemsstaternas officiella valutareserver samt främja ett väl fungerande betalningssystem. Utöver de grundläggande uppgifterna har ECBS också tilldelats andra uppgifter, såsom att medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet samt att samla in statistiska uppgifter.

Enligt fördraget och stadgan skall ECBS ledas av ECB:s beslutande organ. I den utsträckning som det anses möjligt och ändamålsenligt kan ECB enligt artikel 9 i stadgan anlita de nationella centralbankerna för att genomföra transaktioner som ingår i uppgifterna för ECBS. De nationella centralbankerna skall då handla i enlighet med ECB:s riktlinjer och instruktioner. De nationella centralbankerna kan också utföra andra uppgifter än sådana som ankommer på ECBS, om dessa inte strider mot ECBS:s mål och funktioner.

Centralbankerna i de medlemsstater som stannar utanför euroområdet hör också till ECBS. De har dock inte samma rättigheter och skyldigheter som centralbankerna i de medlemsstater som deltar i euroområdet. Centralbankerna i de medlemsstater som stannar utanför euroområdet deltar inte i utformningen och genomförandet av den euroområdets monetära politiken, utan svarar för utförandet av de uppgifter som tilldelats dem i den nationella lagstiftningen.

Rättsakter som gäller ECBS

ECBS:s verksamhet regleras av bestämmelser på olika nivåer i normhierarkin. Att de centrala bestämmelser som gäller ECBS har placerats i fördraget och i stadgan, som ingår som bilaga till fördraget, och således utgör en del av primärrätten som har direkta rättsverkningar på medlemsstaterna, ger systemet en stabil lagstiftningsmässig grund och stärker för sin del centralbankernas oberoende. En ändring av dessa bestämmelser kräver i regel samtycke av alla medlemsstater.

Rådet har dock rätt att ändra vissa artiklar i stadgan. Artiklarna anges särskilt i artikel 106.5 i fördraget. Rådet kan ändra dem antingen genom beslut med kvalificerad majoritet på rekommendation av ECB och efter att ha hört kommissionen eller genom enhälligt beslut på förslag av kommissionen och efter att ha hört ECB. I båda fallen krävs Europaparlamentets samtycke enligt artikel 106 i fördraget. Genom detta beslutsförfarande kan de artiklar som gäller ECBS:s grunder inte ändras.

I de enskilda fall som nämns i artikel 106.6 i fördraget kan också rådet anta bestämmelser som gäller ECBS. Rådsförordningar som gäller t.ex. ECB:s rätt att samla in statistiska uppgifter enligt artikel 5 i stadgan, ECB:s rätt att föreskriva sanktioner enligt artikel 34 i stadgan och ECB:s rätt att kräva minimireserver enligt artikel 19 i stadgan är under beredning.

ECB och de nationella centralbankernas självständighet

I artikel 108 i fördraget konstateras att varje medlemsstat senast då ECBS upprättas skall säkerställa att dess nationella lagstiftning är förenlig med fördraget och ECBS-stadgan. Under EMU:s andra etapp skall varje medlemsstat vid behov inleda ett för-

farande som leder till oberoende för dess centralbank i enlighet med artikel 108. Under EMU:s tredje etapp skall centralbankerna fungera i ett system vars mål fastställs i artikel 105.1 i fördraget och den nationella lagstiftningen skall entydigt återspegla denna situation.

I artikel 107 i fördraget bestäms att då de utövar de befogenheter och fullgör de uppgifter och skyldigheter som har tilldelats dem genom fördraget eller stadgan skall varken ECB eller någon nationell centralbank eller någon medlem av deras beslutande organ begära eller ta emot instruktioner från gemenskapsinstitutioner eller gemenskapsorgan, från medlemsstaternas regeringar eller från något annat organ. Gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen förbinder sig att respektera denna princip och att inte söka påverka medlemmarna av ECB:s eller de nationella centralbankernas beslutande organ när de fullgör sina uppgifter. Det förbud som gäller instruktioner och försök att påverka täcker alla källor som utifrån kan söka påverka de nationella centralbankerna i ärenden som gäller ECBS.

EMI har ansett att utomstående organs, såsom regeringens och riksdagens, följande rättigheter strider mot fördraget: utomstående organs rätt att ge de nationella centralbankerna eller deras beslutande organ instruktioner när de fullgör uppgifterna för ECBS, utomstående organs rätt att godkänna, uppskjuta eller upphäva de nationella centralbankernas beslut när det gäller uppgifterna för ECBS, rätt att granska de beslut som gäller fullgörandet av uppgifterna för ECBS på rättsliga grunder, rätt för representanter för andra organ att delta i de nationella centralbankernas beslutande organ och utöva rösträtt då beslut fattas om ärenden som gäller den nationella centralbankens fullgörande av uppgifterna för ECBS, samt rätt att på förhand bli hörd om den nationella centralbankens beslut. Förbudet mot påverkan från utomstående organ bör dock inte ges en så vid tolkning att det skulle anses förhindra diskussion mellan centralbanken och regeringen eller andra statliga organ. Avgörande är om något nationellt organ kan tillgripa ett sådant förfarande genom vilket det kan säkerställa att dess åsikt påverkar det slutliga beslutet.

I fördraget ingår också bestämmelser om ECB:s beslutande organs personliga oberoende. Mandattiden för den nationella central-

bankens chef skall vara minst fem år och han kan avsättas endast av skäl som nämns i artikel 14 i stadgan, dvs. om han inte längre uppfyller de krav som ställs för att han skall kunna utföra sina uppgifter eller om han gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Samma bestämmelser om skydd när det gäller mandattiden skall enligt EMI tillämpas också på övriga medlemmar i centralbankens beslutande organ. EMI anser att tillämpningen av motsvarande skydd när det gäller mandattiden kan härledas från flera artiklar i fördraget och stadgan. Som ett exempel kan nämnas artikel 107 i fördraget, som gäller den nationella centralbankens beslutande organs oavhängighet.

Enligt EMI skall det i den nationella lagstiftningen dessutom säkerställas att det inte uppkommer sådana intressekonflikter mellan de centralbanksuppgifter som medlemmarna i de nationella centralbankernas beslutande organ har och deras eventuella andra ålägganden utanför centralbanken som kan äventyra deras personliga oberoende.

EMI anser att de nationella centralbankerna själva bör kunna bestämma om användningen av de medel som de behöver för att kunna fullgöra sina ECBS-uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Utomstående organs möjligheter att på förhand påverka centralbankens ekonomiska resurser kan kränka den nationella centralbankens självständighet. Däremot kan efterhandsgranskning av boksluten anses återspegla centralbankens redovisningsskyldighet gentemot sina ägare och vara godtagbar.

ECB:s beslutande organ

Enligt artikel 106 i fördraget skall ECBS ledas av ECB:s beslutande organ, dvs. rådet, nedan *ECB-rådet*, samt direktionen. Till ECB:s organ hör dessutom ett allmänt råd, som är ett gemensamt organ för de medlemsstaters centralbanker som deltar i euroområdet och de som står utanför. ECB kommer att ha sin hemort i Frankfurt am Main i Tyska Förbundsrepubliken.

Enligt artikel 109a i fördraget skall ECB-rådet bestå av ECB:s direktionsledamöter samt cheferna för centralbankerna i de medlemsstater som deltar i euroområdet. ECB-rådet utövar högsta beslutanderätt i ECBS. Enligt artikel 12 i stadgan skall ECB-rådet anta de riktlinjer och fatta de beslut som behövs för att säkerställa att de uppgifter

utförs som har anförtrotts ECBS. ECB-rådet skall utforma euroområdet gemensamma monetära politik, efter omständigheterna inklusive beslut om mellanliggande monetära mål, nyckelräntesatser och tillförseln av reserver inom ECBS samt anta de riktlinjer som behövs för att genomföra besluten. ECB skall se till att de nationella centralbankerna följer dess instruktioner.

Enligt artikel 12.1 i stadgan skall ECB:s direktion genomföra den monetära politiken enligt ECB-rådets riktlinjer och beslut. Därvid skall direktionen ge de nationella centralbankerna de anvisningar som behövs. Enligt artikel 12.2 i stadgan skall direktionen ansvara för förberedelserna av ECB-rådets sammanträden. Dessutom kan ECB-rådet delegera vissa befogenheter till direktionen. Enligt artikel 11 i stadgan skall direktionen dessutom ansvara för ECB:s löpande verksamhet. Direktionen kan i sin tur överföra en del av sina uppgifter på de nationella centralbankerna. Enligt artikel 12 i stadgan skall ECB i den utsträckning som det anses möjligt och ändamålsenligt anlita de nationella centralbankerna för att genomföra transaktioner som ingår i uppgifterna för ECBS.

Enligt artikel 45 i stadgan skall det allmänna rådet bestå av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för de nationella centralbankerna i samtliga medlemsstater. Enligt artikel 46 i stadgan skall ECB:s ordförande eller, i hans frånvaro, vice ordförande leda ECB:s allmänna råd. Rådets ordförande och en ledamot av kommissionen får delta utan rösträtt i det allmänna rådets sammanträden. Det allmänna rådets uppgifter fastställs uttömmande i stadgan och de består huvudsakligen av att medverka i vissa av ECB:s uppgifter i den mån de hänför sig till centralbankerna i medlemsstaterna utanför euroområdet.

Beslutsprocessen i ECB

Enligt artikel 10 i stadgan skall ECB-rådets beslut som gäller uppgifterna för ECBS fattas med enkel majoritet, och varje medlem av ECB-rådet har en röst. Vid lika röstetal skall ordföranden ha utslagsröst. Vissa av ECB-rådets beslut förutsätter dock att rösterna vägs enligt de nationella centralbankernas andelar i ECB:s tecknade kapital. Till dessa beslut hör sådana som gäller ECB:s kapital, beräkning av fördelningsnyckel för

teckningen av kapital, överföring av reservtillgångar till ECB, fördelning av ECB:s nettovinst och nettoförlust samt monetära inkomster. Då skall direktionsledamöternas röstvikt vara noll. Ett beslut som kräver kvalificerad majoritet skall antas om det stöds av röster som representerar minst två tredjedelar av ECB:s tecknade kapital och minst hälften av andelsägarna. Om chefen för en nationell centralbank inte kan närvara, får han utse en ersättare för att avge hans vägda röst.

Enligt artikel 10 i stadgan är ECB-rådet beslutfört när två tredjedelar av medlemmarna är närvarande. Rösträtt har endast de av medlemmarna i ECB-rådet som personligen är närvarande. En medlem av ECB-rådet som är förhindrad att delta i sammanträdena under en längre period får utse en ersättare inom ramen för bestämmelserna i arbetsordningen. Enligt artikel 12 i stadgan skall ECB-rådet anta en arbetsordning som fastställer den interna organisationen för ECB och dess beslutande organ. Enligt artikel 10 i stadgan kan det i arbetsordningen fastställas att medlemmar av ECB-rådet får rösta vid telefonkonferenser.

ECB-rådets sammanträden skall vara hemliga. ECB-rådet kan dock besluta om att offentliggöra resultaten av sina överläggningar. ECB-rådet skall sammanträda minst 10 gånger om året.

Bestämmelser om direktionens beslutsförfarande finns i artikel 11 i stadgan. Varje direktionsledamot som är personligen närvarande har rösträtt och en röst. Direktionen skall fatta sina beslut med enkel majoritet av de avgivna rösterna, om inte något annat har bestämts. Vid lika röstetal skall ordföranden ha utslagsröst. Närmare bestämmelser om omröstningen skall fastställas i den arbetsordning som ECB-rådet antar.

ECB:s normgivningsrätt

Enligt fördraget har ECB rätt att utfärda normer för fullgörandet av uppgifterna för ECBS. Bestämmelser om normgivningsrätten finns i artikel 108a i fördraget och artikel 34 i stadgan. De bestämmelser som ECB utfärdar utgör en del av gemenskapslagstiftningen och står under gemenskapernas domstolskontroll enligt artikel 173 i fördraget. Gemenskapernas domstol har bl.a. med stöd av artikel 177 i fördraget rätt att meddela förhandsavgöranden angående giltigheten

och tolkningen av rättsakter som beslutats av ECB och enligt artikel 175 i fördraget är domstolen behörig att pröva en talan som har väckts av ECB inom ECB:s kompetensområde eller som har väckts mot ECB. Domstolens kontrolluppgifter i anslutning till ECBS nämns i artikel 35 i stadgan.

Enligt artikel 180 punkt d i fördraget skall gemenskapernas domstol avgöra tvister om fullgörandet av de nationella centralbankernas förpliktelser enligt fördraget och stadgan. ECB-rådet övervakar fullgörandet av dem. Den nationella centralbanken skall vidta de åtgärder som behövs för att följa domstolens dom. Enligt artikel 35.6 i stadgan skall ECB, om den anser att en nationell centralbank har underlåtit att fullgöra en förpliktelse, avge yttrande i ärendet efter att ha gett den berörda nationella centralbanken tillfälle att framföra sina synpunkter. Om den berörda nationella centralbanken inte rättar sig efter yttrandet, får ECB föra ärendet vidare till domstolen.

Till sitt förfogande har ECB för det första de typer av rättsakter som nämns i artikel 34 i stadgan, dvs. förordning och beslut. För det andra kan interna, bindande normer för ECBS ingå i de riktlinjer och instruktioner som nämns i artiklarna 12 och 14 i stadgan. Normerna är bindande för de nationella centralbankerna. De kan ha rättsverkningar också utanför ECBS. Som ett exempel kan nämnas de riktlinjer som gäller de penningpolitiska instrumenten och förfarandena och som centralbankerna skall följa i sina penningpolitiska operationer och som sålunda ger innehåll åt de avtal som centralbankerna ingår med sina egna avtalsparter.

ECB kan utfärda förordningar som har samma rättsverkan som de förordningar som Europeiska gemenskapens institutioner utfärdar, dvs. förordningarna har allmän giltighet, de är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i medlemsstaterna. ECB kan utfärda förordningar i den utsträckning som behövs för att genomföra de uppgifter som nämns i särskilt angivna artiklar i stadgan samt i de fall som skall anges i de rättsakter från rådet som avses i artikel 42 i stadgan. I EMI bereds ett utkast till ECB-rådets förordning gällande minimireserver.

ECB skall fatta de beslut som behövs för att fullgöra de uppgifter som har anförtrotts ECBS. ECB:s beslut skall till alla delar vara bindande för dem som de är riktade till och de kan således gälla också andra än central-

bankerna. ECB kan dessutom avge rekommendationer och yttranden som inte är bindande.

I fördraget bestäms inte vilket av ECB:s organ som kan utfärda vilket slag av rättsakter eller normer. Av sakens natur följer att ECB:s högsta beslutande organ, ECB-rådet, kan utfärda förordningar, fatta beslut samt avge yttranden och rekommendationer. I artikel 12 i stadgan konstateras att ECB-rådet skall anta de riktlinjer och fatta de beslut som behövs för utförande av de uppgifter som har anförtrotts ECBS. ECB-rådet kan delegera vissa befogenheter till direktionen. Direktionen har självständig behörighet bl.a. när det gäller att genomföra den monetära politiken. Enligt artikel 12.1 i stadgan skall direktionen genomföra den monetära politiken enligt ECB-rådets riktlinjer och beslut samt ge de nationella centralbankerna de anvisningar som behövs.

Till det allmänna rådets uppgiftsbeskrivning hör inte att utfärda förordningar, men det kan fatta de beslut samt avge de rekommendationer och yttranden som behövs för utförande av de uppgifter som anförtrotts det i stadgan.

ECB:s rätt att förelägga böter

Enligt artikel 34.3 i stadgan skall ECB, inom de gränser och på de villkor som fastställs av rådet, ha rätt att förelägga företag böter eller viten om de inte iakttar ECB:s förordningar och beslut. Enligt artikel 19 i stadgan skall ECB ha rätt att ta ut straffränta och att förelägga andra sanktioner med jämförlig verkan, om de regler som gäller minireserver inte iakttas. Vid EMI bereds en förordning som gäller ECB:s rätt att förelägga böter och i den fastställs följderna av att förordningar och beslut inte iakttas.

3.3. Finlands Banks ställning som en del av ECBS

Finlands Banks ställning

Finlands Banks ställning som riksdagens bank kvarstår oförändrad då Finlands Bank blir en integrerad del av ECBS. Bankfullmäktige och direktionen kvarstår på motsvarande sätt som Finlands Banks beslutande organ. Överföringen av befogenheter och beslutanderätt när det gäller uppgifter inom ECBS från Finlands Bank till ECB påverkar

dock Finlands Banks organs uppgifter och befogenheter.

I de medlemsstater som deltar i euroområdet överförs befogenheten när det gäller penning- och valutakurspolitiken till gemenskapsnivån. Enligt artikel 14.3 i stadgan är de nationella centralbankerna en integrerad del av ECBS och de skall handla i överensstämmelse med ECB:s riktlinjer och instruktioner. Till denna del kommer Finlands Banks ställning att förändras då Finland går med i euroområdet.

Enligt artikel 38 i stadgan får ledamöterna av de beslutande organen och personalen i ECB och de nationella centralbankerna inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt. Också för personer som har tillgång till uppgifter som enligt gemenskapsföreskrifter omfattas av tystnadsplikt skall de föreskrifterna gälla. Tystnadsplikten gäller dessa personer också sedan deras uppdrag har upphört.

Finlands Banks organ

Bankfullmäktige

Bankfullmäktiges uppgifter som det organ som utövar tillsyn över Finlands Bank för riksdagens räkning kommer till största delen att kvarstå oförändrade också i euroområdet. Bankfullmäktiges verksamhet kommer att begränsa sig till den nationella tillsynen över Finlands Bank och den interna förvaltningen.

Bankfullmäktige kommer inte att ha befogenheter när det gäller de uppgifter som anförtrotts ECBS. Detta hindrar ändå inte bankfullmäktige från att diskutera ärenden som angår eurorådets monetära politik och Finlands Banks övriga verksamhet. Bankfullmäktige kommer att få information om genomförandet av ECBS:s monetära politik och den kan informera riksdagen om detta. Den tystnadsplikt som hänför sig till ECB-rådets beslut gäller också bankfullmäktige bl.a. då chefsdirektören för Finlands Bank lämnar utredningar till bankfullmäktige om genomförandet av den monetära politiken.

Inom euroområdet kan nationella beslut om valutakurspolitiken inte längre fattas. Sålunda upphör också Finland Banks framställning till statsrådet om beslut som gäller markens yttre värde. ECB har sin egen uppgift när det gäller att besluta om gemenska-

pens valutakurspolitik. Som en del av ECBS är Finlands Bank och alla dess organ bundna till ECB:s ståndpunkter. Detta begränsar Finlands Banks rörelsefrihet vid beredningen av Finlands ståndpunkt till de beslut om valutakurspolitiken som skall fattas av gemenskapen.

Direktionen

Enligt gällande lagstiftning har Finlands Banks direktion allmän behörighet när det gäller skötseln av bankens lagbestämda uppgifter och förvaltningen. I enlighet härmed skall direktionen också inom euroområdet sköta de uppgifter som ankommer på Finlands Bank enligt fördraget, stadgan och den nationella lagstiftningen.

Inom ECBS har Finlands Banks direktion emellertid inte självständig beslutanderätt inom den monetära politiken. Direktionen kan inte besluta om ändringar i de styrräntor som används inom euroområdet. ECB-rådet beslutar om den monetära politiken inom hela euroområdet. I de uppgifter som anförtrots ECBS begränsas Finlands Banks direktions beslutsfattande av den behörighet som ECB har enligt fördraget och av ECB:s riktlinjer och instruktioner samt ECB:s beslut. Finlands Banks direktion har inte behörighet att fatta beslut i ärenden som enligt fördraget ankommer på ECB. Finlands Banks direktions beslutsfattande i de uppgifter som anförtrots ECBS gäller genomförandet av ECB:s beslut.

Ett viktigt undantag från Finlands Banks direktions kollegiala beslutsfattande utgör de uppgifter som gäller Finlands Banks chefsdirektörs deltagande i ECB-rådet. Enligt fördraget och stadgan skall Finlands Banks chefsdirektör handla självständigt i ECB-rådet. Chefdirektören representerar inte den nationella centralbanken vid ECB-rådets sammanträden. Detta begränsar inte möjligheten till diskussioner om ärenden som hör till ECB:s behörighet. De nationella centralbankerna har en viktig uppgift i att bereda de uppgifter som hänför sig till ECB:s behörighet.

Enligt artikel 10.2 i stadgan kan en medlem av ECB-rådet utse en ersättare som medlem av ECB-rådet, om han själv är förhindrad att rösta under en längre period. Vid ECB-rådets sådana sammanträden där medlemmarnas röster vägs enligt innehavet av ECB:s kapital får den nationella centralban-

kens chef enligt artikel 10.3 i stadgan utse en ersättare för att avge hans vägda röst, om han själv inte kan närvara vid sammanträdet. Dessa bestämmelser innebär att den nationella centralbankens chef själv utser sin ersättare till ECB-rådets sammanträden.

Revisorerna

Enligt riksdagsordningen skall riksdagen utse fem revisorer för Finlands Bank. Enligt gällande lagstiftning skall revisorerna granska Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning. Utöver dessa av riksdagen utsedda revisorer kan ECB:s revisorer granska den nationella centralbankens räkenskaper med stöd av artikel 27 i stadgan. Rådet utser revisorerna på rekommendation av ECB-rådet. Enligt artikel 27 skall de på detta sätt utsedda revisorerna granska ECB:s och de nationella centralbankernas hela bokföring och alla konton.

Med tanke på revisionen utgör ECBS inte någon ekonomisk helhet. De centralbanker som hör till ECBS, och likaså ECB, är självständiga enheter vid revisionen. Siffrorna i balansräkningen för de centralbanker som hör till ECBS skall sammanställas och offentliggöras varje vecka, men endast i informativt och operativt syfte. ECB:s revisorer skall granska både ECB:s och de nationella centralbankernas räkenskaper. Vardera revisionsorganet skall rapportera separat till sina egna beslutande organ.

3.4. De grundläggande uppgifterna för ECBS

Utformningen och genomförande av penningpolitiken

Allmänt

Enligt artikel 12 i stadgan skall ECB-rådet utforma euroområdets monetära politik. För detta ändamål skall det vid behov bl.a. fatta beslut om mellanliggande monetära mål, nyckelräntesatser och tillförseln av reserver samt anta de riktlinjer som behövs för att genomföra besluten. Fördraget och stadgan ger ECB i många avseenden betydande prövningsrätt både när det gäller utformningen av den monetära politiken och genomförandet av den. trovärdigheten och konsekvensen när det gäller beslutsprocessen inom den monetära politiken förutsätter att

ECBS har en tydlig verksamhetsram som styr användningen av de penningpolitiska instrumenten så att det slutliga målet kan uppnås. I sitt förslag till allmän verksamhetsram för ECB:s penningpolitik har EMI strävat efter att utforma de allmänna politiska verksamhetsprinciperna, den penningpolitiska strategin och de penningpolitiska instrumenten och förfarandena. ECB-rådet kommer att fatta sitt beslut om dessa frågor på basis av det förberedande arbete som EMI har gjort.

Penningpolitisk strategi

Som huvudmål för ECBS anges i artikel 105 i fördraget att upprätthålla prisstabilitet. I fördraget definieras inte vad som avses med prisstabilitet, utan detta skall vara ECB-rådets uppgift. EMI har ansett att ett offentligt tillkännagivande av en definition på prisstabilitet är en nödvändig del av strategin för penningpolitiken.

Utöver prisstabilitet har det i strategin för penningpolitiken föreslagits att ett klart mellanliggande mål skall tillkännages mot vilket verksamheten inom ECBS kan bedömas offentligt. I EMI:s beredning har de viktigaste målen konstaterats vara ett penningmängdsmål och ett direkt inflationsmål. Dessa strategier kan inte skarpt skiljas från varandra. Även om ECB antar en penningpolitisk strategi som baserar sig på ett penningmängdsmål, definierar den ett inflationsmål på lång sikt via den offentliga definitionen på prisstabilitet. På motsvarande sätt har det föreslagits att ECB skall uppställa en målintervall för penningmängden, även om den antar en strategi som baserar sig på ett direkt inflationsmål. Det har föreslagits att växelkursmål, räntemål och mål för nominell inkomst skall förkastas som eventuella mellanliggande mål för ECB:s penningpolitik. T.ex. ett växelkursmål har inte ansetts lämpligt, eftersom det kunde leda till en konflikt med det slutliga prisstabilitetsmålet inom ett så vidsträckt valutaområde som euroområdet.

En gemensam penningpolitik förutsätter att den ekonomiska utvecklingen i euroområdet följs upp och analyseras. ECB-rådet beslutar om sin penningpolitik på basis av variabler som beskriver utvecklingen inom hela euroområdet. Det behövs en bred uppsättning indikatorer för bedömningen av riskerna i samband med prisstabilitet, likaså behövs

det exakta uppgifter om penning- och valutamarknaden i euroområdet samt metoder som möjliggör prognoser för inflationen och andra ekonomiska variabler inom euroområdet.

Penningpolitiska instrument och användningen av dem.

Enligt artikel 17 i stadgan får ECB och de nationella centralbankerna för att genomföra sina transaktioner öppna konton för kreditinstitut, offentliga organ och andra marknadsaktörer samt ta emot tillgångar som säkerhet. Enligt artikel 18 i stadgan kan ECB och de nationella centralbankerna köpa och sälja värdepapper på finansmarknaden samt utföra kredittransaktioner med kreditinstitut och andra marknadsaktörer för att förverkliga målen för ECBS och utföra dess uppgifter. Enligt artikel 18.1 andra strecksatsen i stadgan förutsätts att alla låneoperationer inom ECBS skall grunda sig på tillfredsställande säkerheter. Sålunda kommer alla ECBS:s likviditetsskapande operationer att baseras på värdepapper. ECB:s eller den nationella centralbankens motpart antingen överför äganderätten till värdepapperet eller ger värdepapperet som säkerhet till ECB eller den nationella centralbanken. ECB kommer att fastställa allmänna principer för sina och de nationella centralbankernas öppna marknadstransaktioner och kredittransaktioner.

De säkerheter som kan godtas för ECBS:s penningpolitiska operationer kommer enligt EMI:s förberedande arbete att uppdelas i två kategorier, dvs. i s.k. lista ett (*tier one*) och lista två (*tier two*) värdepapper. Lista ett kommer att uppta omsättningsbara värdepapper, som uppfyller ECB:s enhetliga krav som skall gälla över hela euroområdet. Lista två kommer att bestå av sådana andra omsättningsbara eller icke omsättningsbara värdepapper som är särskilt viktiga för de nationella finansiella marknaderna. För dem kommer de nationella centralbankerna att fastställa krav i enlighet med de minimikrav som ECB uppställer. Säkerheterna på lista två kommer huvudsakligen att ligga på den nationella centralbankens ansvar. De nationella centralbankernas krav för värdepapper på lista två kommer att förutsätta godkännande av ECB. Båda listorna kommer att vara offentliga.

Enligt artikel 19 i stadgan kan ECBS införa ett system med minimireserver. Syftet med detta kassakravssystem är att stabilisera

penningmarknadsräntorna, att skapa behov av strukturell centralbanksfinansiering så att banksystemet hela tiden står i skuld till ECBS, samt att underlätta styrningen av penningmängdens expansion, om penningmängden är ett mellanliggande mål. Kassakravet för ett kreditinstitut kommer att bestämmas utgående från uppgifterna i balansräkningen. För att målet med stabila räntor skall uppnås skall ECBS:s system med minimireserver tillåta att kassakravet beräknas på den genomsnittliga behållningen på kassakravskontot över en månadslång kravperiod.

De allmänna principerna för kassakravssystemet skall fastställas i en rådsförordning som är under beredning. Utgående från dem kommer ECB-rådet att fastställa beräkningsgrunder för kassakraven och andra detaljerade bestämmelser, om ECB beslutar att använda ett sådant system. Artikel 20 i stadgan möjliggör också användningen av andra instrument för monetär styrning.

ECBS kommer att använda öppna marknadsoperationer för att styra räntor, hantera likviditetsläget på marknaden och för att sända signaler om penningpolitikens inriktning. ECBS kommer att förfoga över fem olika typer av instrument för att genomföra öppna marknadsoperationer. Det mest betydande blir de s.k. återköpsttransaktionerna, som baserar sig på avtal om återköp av värdepapper och krediter mot säkerhet. ECBS kan dessutom göra direkta köp, emittera skuldcertifikat, göra valutasvappar och ta emot inlåning med fast löptid.

ECB kommer att besluta om inledandet av öppna marknadsoperationer och om vilket instrument som skall användas och på vilka villkor operationerna kan verkställas. Tre olika förfaranden kan användas, dvs. standardanbud, snabba anbud eller bilaterala förfaranden. Av ECBS:s öppna marknadsoperationer kommer de s.k. huvudsakliga refinansieringstransaktionerna att spela en central roll. De är regelbundna likviditetsskapande återköpsttransaktioner som läggs ut en gång i veckan och med avveckling efter två veckor. De nationella centralbankerna kommer att utföra dessa transaktioner som standardiserade anbuds förfaranden. De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna kommer att spela en nyckelroll när det gäller att fullfölja syftena med ECBS:s öppna marknadsoperationer och kommer att användas för att tillgodose merparten av den finansiella sektorns refinansieringsbehov.

ECBS:s likviditetssystem kommer att bestå av en marginallånefacilitet och en inlåningsfacilitet som motparterna kan använda på eget initiativ. Med hjälp av likviditetssystemet kan ECBS tillföra eller dra in likviditet under natten och dämpa fluktuationerna i marknadsräntan på lån över natten (dagslåneräntan). Räntan på marginallånefaciliteten kommer under normala omständigheter att sätta ett tak för dagslåneräntan mellan kreditinstituten. Räntan på inlåningsfaciliteten kommer för sin del att sätta ett golv för dagslåneräntan mellan kreditinstituten.

ECB:s penningpolitiska instrument skall göra det möjligt för ECB att sända signaler om sin penningpolitik med tillräcklig precision och differentiering. ECB skall också kunna vara i stånd att behärska sitt operativa mål effektivt. Under normala förhållanden utgörs detta mål av en kort ränta på samma sätt som Finlands Banks anbudsränta har varit i Finland. Den mest synliga delen av penningpolitiken kommer därför att utgöras av fluktuationerna i vissa av ECB:s viktigaste räntor. En del av dessa räntor kommer ECB själv att bestämma, en del kommer att fastställas i samband med interventionerna på marknaden. I praktiken kan ECB, om den så önskar, med stor precision styra utvecklingen av den marknadsränta som den uppställt som sitt operativa mål.

Det sätt på vilket ECBS:s penningpolitik genomförs kommer att ha en betydande inverkan på den finansiella marknaden i euroområdet. ECBS kan påverka verksamheten, effektiviteten och stabiliteten på den finansiella marknaden via de krav som uppställs för de penningpolitiska instrumenten. Med stöd av artikel 108a i fördraget har ECB rätt att utfärda förordningar som hänför sig till genomförandet av den monetära politiken, är förpliktande för medlemsstaterna och gäller minimireserver och säkerställande av effektiva och stabila betalnings- och clearingsystem.

Genomförandet av den monetära politiken och Finlands Banks uppgifter i ECBS

ECB kommer att spela en central roll i beredningen av den monetära politiken inom euroområdet. De nationella centralbankerna kommer att delta i beredningen av den monetära politiken bl.a. i ECB:s interna beredningsorgan som är under uppbyggnad. De nationella centralbankerna kommer att i om-

fattande mån undersöka behovet av penningpolitiska åtgärder och återgårdernas verkningar. Ju effektivare undersökningen är desto mer kan den nationella centralbanken påverka beredningen av ECB:s penningpolitik och besluten i ECB-rådet.

De penningpolitiska transaktionerna, främst interventionerna på penning- och valutamarknaden, samt införandet av ett eventuellt kassakravssystem kommer åtminstone i euroområdet begynnelse att ske decentraliserat i de nationella centralbankerna. Avsikten är att också andra praktiska uppgifter som hör till den monetära politiken skall skötas decentraliserat. Den uppsättning penningpolitiska instrument som har planerats för ECBS kommer att vara enhetlig för alla medlemsstater i euroområdet och den skall i princip tillämpas på samma sätt i alla nationella centralbanker. På grund av att de nationella marknaderna avviker från varandra är det möjligt att nationella skillnader dock kommer att kvarstå i systemet. T.ex. när de kreditinstitut som har godkänts som s.k. motparter och de värdepapper som skall användas som säkerheter för interventioner bestäms kommer, så som nämndes ovan, nationella särdrag oundvikligen att förekomma inom de gränser som ECB tillåter.

Under de senaste åren har Finlands Bank anpassat sina penningpolitiska instrument och detaljerna i dem så att de överensstämmer med de lösningar som EMI rekommenderar eller som annars används allmänt på marknaderna i Europa. Den uppsättning penningpolitiska instrument som har planerats för ECBS och det kommande användningssättet står således relativt nära den praxis som Finlands Bank redan nu tillämpar. Trots det kommer det att bli förändringar. T.ex. detaljerna i kassakravssystemet och omfattningen av tillämpningen av det kommer uppenbarligen att ändra, om systemet över huvud taget tas i bruk inom ECBS.

Genomförande av växelkurspolitiken och förvaltning av valutareserven

För genomförande av eurorådets växelkurspolitik måste ECB ha en tillräcklig mängd likvida fordringar i valuta. Enligt artikel 30 i stadgan skall de nationella centralbankerna förse ECB med reservtillgångar upp till ett belopp som motsvarar 50 mrd. euro. Reservtillgångarna får inte bestå av medlemsstaternas egna valutor, euro, inter-

nationella valutafondens reservpositioner eller särskilda dragningsrätter. ECB skall kreditera varje nationell centralbank för denna överförda andel. ECB-rådet skall besluta om vilken andel som de nationella centralbankerna skall betala in till ECB i samband med dess upprättande samt om vilka belopp som eventuellt skall betalas in vid senare tidpunkter och som också kan överstiga den ursprungliga gränsen på 50 mrd. euro.

Eftersom ECB måste ha en valuta-reserv som beredskap för eventuella interventioner, måste reserven framför allt placeras på ett tryggt och likviditetsskapande sätt. Inom ramen för dessa begränsningar kommer en så god avkastning som möjligt på valuta-reserven att eftersträvas. De centrala risker som reserven kan bli föremål för kommer att vara valuta-, ränte-, kredit- och likviditetsrisker.

Eftersom några snäva mål inte torde uppställas för eurons valutakurs, åtminstone inte i begynnelsen av euroområdet, torde ECB:s behov av valutainterventioner vara rätt litet. Troligen kommer de nationella centralbankerna i de medlemsstater som i början deltar i euroområdet att genomföra valutainterventioner decentraliserat. Motparterna vid valutaoperationerna kommer att väljas på enhetliga grunder, där framför allt försiktighets- och effektivitetsaspekterna framhävs.

Till de grundläggande uppgifterna för ECBS hör enligt artikel 105.2 i fördraget också att inneha och förvalta medlemsstaternas officiella valuta-reserver. I artiklarna 23 och 31 i stadgan bestäms om de nationella centralbankernas rätt att inneha en valuta-reserv och erlägga olika betalningar i utländsk valuta samt handla med valutatillgångar. Enligt artikel 30.4 i stadgan skall de nationella centralbankerna vara beredda att vid behov betala in ytterligare valuta-reserver till ECB. Några stora förändringar kommer knappast att ske när det gäller principerna för placeringen av valuta-reserven, även om valuta-reservens storlek och sammansättning inom euroområdet kan avvika betydligt från dagens läge. För att säkerställa en enhetlig penning- och valutapolitik inom euroområdet har ECB enligt artikel 31.2 och 31.3 i stadgan rätt att ingripa i de nationella centralbankernas och medlemsstaternas sådana valutatransaktioner som överstiger den gräns som ECB-rådet fastställt. Om valutatransaktionerna skall också rapporteras till ECB i efterhand.

Betalnings- och clearingsystem

Enligt artikel 105.2 i fördraget är en av de grundläggande uppgifterna för ECBS att främja ett väl fungerande betalningssystem. I artikel 22 i stadgan bestäms dessutom att ECB och de nationella centralbankerna får ställa anordningar till förfoganden och att ECB får utfärda förordningar för att säkerställa effektiva och sunda clearing- och betalningssystem inom gemenskapen och i förbindelser med tredje land. Uppgiften gäller inte endast de betalningssystem som används vid genomförandet av den monetära politiken, utan över huvud taget alla system inom euroområdet, inbegripet system för stora och små betalningar och aktörerna i dem.

De rättigheter som ECB och de nationella centralbankerna enligt artiklarna 17 och 18.1 i stadgan har att öppna konton, godkänna säkerheter och utföra kredittransaktioner utgör grund för de checkkonto- och täckningsöverföringstjänster som centralbankerna tillhandahåller samt de system i anslutning till dem som berättigar till kredit under dagen. ECB skall fastställa allmänna principer för tillkännagivandet av kredittransaktioner och villkoren för dem i enlighet med artikel 18.2 i stadgan.

Centralbankernas uppgifter i samband med betalnings- och clearingsystemen kan också allmänt delas upp enligt funktion. Då de fullgör ECBS:s uppgifter kommer ECB och de nationella centralbankerna att använda betalnings- och clearingsystem, tillhandahålla betalnings- och clearingtjänster, utfärda normer som gäller betalnings- och clearingsystemen och reglera systemen, utöva allmän tillsyn över betalnings- och clearingsystemen samt utveckla betalnings- och clearingsystemen.

ECB och de nationella centralbankerna kommer att använda betalnings- och clearingsystemen då de genomför euroområdets monetära politik, erlägger egna betalningar och godkänner säkerheter. ECBS kommer att i sina operationer använda betalnings- och clearingsystem som är så trygga som möjligt och främjar ett snabbt och effektivt genomförande av den monetära politiken inom hela euroområdet. I egenskap av dem som använder tjänsterna kommer ECBS och de nationella centralbankerna att uppställa minimikrav för de system som de använder. Om systemen inte uppfyller minimikraven, kan centralbankerna avstå från att använda

dem i sina egna transaktioner.

ECB och de nationella centralbankerna kommer att tillhandahålla tjänster då de tillhandahåller clearing- och betalningsrörelseförfaranden, såsom täckningsöverföringstjänster för betalningar mellan kreditinstitutet och för kundbetalningar. Tillhandahållande av kredit under dagen för vissa aktörer i betalningssystemet hänför sig likaså till centralbankernas utbud på tjänster. Den slutliga täckningsöverföringen för stora betalningar sker ofta inom centralbankernas betalningssystem. Också betalningsrörelsen för den handel med värdepapper som avvecklas vid nationella värdepapperscentraler sköts ofta inom centralbankernas betalningssystem.

Vid genomförandet av euroområdets monetära politik spelar det gemensamma betalningssystemet för bruttoavveckling i realtid som EMI och de nationella centralbankerna har byggt upp (*Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer*), nedan TARGET, en central roll. Dess huvudsakliga uppgift är att förmedla betalningar mellan centralbankerna i anslutning till den monetära politiken. TARGET byggs upp genom att de nationella centralbankernas betalningssystem binds samman. Utöver penningpolitiken förmedlar TARGET också betalningar mellan kreditinstitutet och kunderna. ECB och de nationella centralbankerna ansvarar gemensamt för upprätthållandet av systemet.

ECB och de nationella centralbankerna kan uppställa villkor för dem som deltar i centralbankernas egna betalnings- och clearingsystem samt meddela instruktioner som gäller användningen av systemen, aktörerna i systemen och verksamheten. ECB och de nationella centralbankerna kommer att uppställa villkor för sina kredittransaktioner. Instruktionerna och kreditvillkoren skall basera sig på de minimikrav som ECB fastställer. ECB kommer att övervaka att de nationella systemen uppfyller de krav som ställs på dem. De grundläggande principer som gäller betalningssystemen och som är av betydelse med tanke på euroområdets monetära politik, såsom reglementet för TARGET, skall fastställas av ECB. Dessutom gäller ECB:s ovan nämnda normgivningsrätt enligt artikel 22 i stadgan betalnings- och clearingsystem.

ECB:s och de nationella centralbankernas verksamhet som allmän övervakare av betal-

ningssystemen kommer att basera sig på ECBS:s uppgift att främja väl fungerande betalningssystem. ECB:s och de nationella centralbankernas verksamhet som allmän övervakare av clearing- och avvecklingssystemen baserar sig på centralbankernas uppgift som en betydande användare av clearing- och avvecklingssystem och i vissa stater också som den som tillhandahåller clearing- och avvecklingstjänster. Clearing- och avvecklingssystemen är viktiga för centralbankerna, eftersom de värdepapper som erhålls som säkerhet mot centralbankskrediter avvecklas i dem. Den allmänna tillsynsuppgiften gäller särskilt alla de clearing- och avvecklingssystem där ECB och de nationella centralbankerna medverkar. Betalnings- och clearingsystemen är särskilt viktiga också av den orsaken att de kan påverka den allmänna stabiliteten inom det finansiella systemet.

Utöver de nationella betalningssystemen utövar ECB och de nationella centralbankerna också allmän tillsyn över de privata system för stora betalningar som täcker hela euroområdet. Som ett exempel kan nämnas det privata betalningssystemet EBA-clearing som sköter avveckling av stora ecubetalningar och i fortsättningen eurobetalningar. I fortsättningen kommer detta delområde inom den allmänna tillsynen att accentueras då betalnings- och clearingsystem som täcker hela euroområdet blir vanligare.

ECB:s och de nationella centralbankernas verksamhet när det gäller att utveckla betalnings- och clearingsystemen hör intimt samman med centralbankernas ovan nämnda andra uppgifter. Målen för utvecklandet av systemen är bl.a. att säkerställa ett effektivt genomförande av den monetära politiken, att minska centralbankernas egna risker och att främja en väl fungerande betalningsrörelse.

Sedelutgivning och penningförsörjning

Enligt artikel 105a.1 i fördraget och artikel 16 i stadgan skall ECB-rådet ha ensamrätt att tillåta sedelutgivning inom euroområdet. Endast ECB och med dess tillstånd de nationella centralbankerna får ge ut sedlar som duger som lagliga betalningsmedel. Enligt artikel 105a.2 i fördraget kan de medlemsstater som deltar i euroområdet fortfarande låta prägla metallmynt, men ECB skall godkänna den mängd metallmynt som sätts i omlopp.

Till ECBS:s uppgifter i samband med betalningsmedelsförsörjningen hör att bedöma behovet av lagliga betalningsmedel inom euroområdet, sätta sedlar i omlopp, ta emot pengar samt sörja för kvaliteten, äktheten och tillgången på sedlar och mynt i euroområdets olika delar. Innan eurobetalningsmedel sätts i omlopp skall ECB koordinera ECBS:s uppgifter i samband med betalningsmedelsförsörjningen och beredningen av eurobetalningsmedel samt tillhandahålla behövliga ramar för de nationella centralbankernas samarbete.

Efter det att eurosedlar och euromynt har satts i omlopp kommer betydande förändringar att ske i betalningsmedelsförsörjningen. Efter det att eurosedlar och euromynt har börjat sättas i omlopp kommer såväl nationella sedlar och mynt som eurosedlar och euromynt att vara lagliga betalningsmedel under en tid av högst sex månader. Eftersom avsikten är att i synnerhet sedlarna skall växlas snabbt, måste systemen för betalningsmedelsförsörjningen anpassas till mängder som är betydligt större än normalt.

Sedlarnas rörlighet från en stat till en annan kan leda till att det samlas för mycket betalningsmedel i eurovaluta i vissa medlemsstater. För att sedlarna efter hanteringen skall kunna sättas i omlopp på nytt, måste de nationella centralbankerna sköta överföringen av sedlarna från överskottsstaterna till underskottsstaterna. Verksamheten kräver överenskomna hanteringsregler som de nationella centralbankerna inom ECBS skall iaktta.

Inom ECBS kommer de nationella centralbankerna att ha olika lösningar till sitt förfogande för sin betalningsmedelsförsörjning. T.ex. de nationella centralbankernas filialkontor varierar till antalet. Vissa medlemsstaters centralbanker har en ganska täckande prissättning av sina penningförsörjningstjänster, medan andra inte alls uppstår någon avgift för sina tjänster. Också många tekniska lösningar avviker från varandra i olika medlemsstater. Även om ECBS i fortsättningen förenhetligar betalningsmedelstjänsterna i de nationella centralbankerna, kan detta ske i större omfattning först när de nationella valutaenheterna har förlorat sin ställning som lagligt betalningsmedel och euron är det enda lagliga betalningsmedlet inom euroområdet.

3.5. ECBS:s övriga uppgifter

Att medverka till tillsynen över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet

ECBS:s uppgift är enligt artikel 105.5 i fördraget att medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. För ECBS:s del kommer det att bli fråga om allmän övervakning av de betalnings- och clearingsystem som ansluter sig till det finansiella systemets stabilitet samt att avge yttranden om tillsynen över stabiliteten hos kreditinstitutens verksamhet och det finansiella systemets stabilitet. EMI har under förberedelserna för ECBS diskuterat möjligheten att inrätta en s.k. banktillsynskommitté i samband med ECBS. Kommitténs uppgift skulle enligt EMI vara att främja samarbetet och informationsutbytet mellan de nationella tillsynsmyndigheterna.

När de nationella centralbankerna blir en del av ECBS skall de praktiken sköta i synnerhet den allmänna tillsynen över finansmarknadens stabilitet. Ansvar för finansmarknadens stabilitet vilar fortfarande på de nationella myndigheterna och för övervakningen av parterna på finansmarknaden svarar även i fortsättningen de nationella tillsynsmyndigheterna.

Till ECB:s rådgivande verksamhet avseende finansmarknaden hör med stöd av artikel 25.1 i stadgan rätt att ge råd och konsulteras om räckvidden och genomförandet av sådan gemenskapslagstiftning som avser tillsynen över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Enligt artikel 34.2 femte stycket i stadgan kan ECB besluta att offentliggöra sina yttranden. Det är möjligt att den rådgivande funktionen enligt artikel 105.4 i fördraget och artikel 4 i stadgan utsträcks till att gälla även den nationella finansmarknadslagstiftningen. Enligt artikel 106.6 i fördraget antar rådet bestämmelser om ECB:s rådgivande verksamhet.

Vid behov får rådet med stöd av artikel 105.6 i fördraget genom enhälligt beslut tilldela ECB även särskilda uppgifter i samband med tillsynen över kreditinstitut och andra finansinstitut med undantag av försäkringsföretag.

Statistik

Enligt artikel 5 i stadgan skall ECB för att

utföra ECBS:s uppgifter samla in de statistiska uppgifter som behövs. De nationella centralbankerna sköter i så stor utsträckning som möjligt de uppgifter som nämns i bestämmelsen. Målet är att åstadkomma en enhetlig statistik och samtidigt beakta de strukturella och funktionella skillnaderna mellan de nationella finansiella systemen. Den statistik som ECB förutsätter av medlemsstaterna, finansmarknadsstatistik samt övrig finansiell statistik, specificeras i detalj i EMI:s publikation från juli 1996 gällande statistikkraven för den monetära unionen.

Rådets förordning gällande ECB:s statistik bereds vid EMI. Centrala punkter är fastställande av vilka som skall vara uppgiftsskyldiga, eventuella påföljer om förpliktelsen att lämna uppgifter åsidosätts samt vilken sekretess som skall gälla för statistiska uppgifter. Inom ramen för fördraget och rådets förordning får ECB utfärda de förordningar om statistik som behövs för att ECBS skall kunna sköta sina uppgifter. Förordningarna är bindande för de medlemsstater som deltar i euroområdet.

Overenskommelser om arbetsfördelningen mellan kommissionen och ECB har ingåtts mellan Europeiska gemenskapernas statistikkontor, nedan Eurostat, och EMI så att ECB har full behörighet i frågor som gäller penning- och bankstatistik samt delar behörighet med Eurostat i fråga om betalningsbalansstatistik. ECB deltar inom ramen för sina befogenheter i utvecklingen av denna statistik och meddelandet av instruktioner gällande den.

Den finansmarknadsstatistik som hör till ECB:s behörighet kommer att omfatta de monetära finansinstitutens balansräkningsstatistik, räntestatistik samt värdepappersmarknads- och placeringsfondstatistik. Den monetära statistiken är central för utformningen och genomförandet av den monetära politiken. Balansräkningsdata insamlas varje månad från kreditinstitutet och alla andra inhemska finansiella institutioner vilkas verksamhet är att ta emot inlåning eller nära substitut till inlåning och som för egen räkning lämnar kredit eller placerar i värdepapper. Dessa data ligger till grund för den konsoliderade balansräkningen över euroområdets monetära finansinstitut samt för penningmängdsaggregat och motposter för hela euroområdet. De statistiska uppgifter som efterfrågas på kvartalsbasis är mera detaljerade än de som lämnas på månadsbasis och an-

vänds bl.a. för euroområdet finansräkenskaper, där man förutom de monetära finansinstitutens balansräkningsdata behöver balansräkningsdata gällande även andra finansiella intermediärer.

Internationellt samarbete

Penning- och växelkurspolitiken i de medlemsstater som deltar i euroområdet är en sak som faller inom gemenskapens behörighet. Enligt artikel 6.1 i stadgan bestämmer ECB hur ECBS skall företrädas i fråga om sådant internationellt samarbete som angår de uppgifter som har anförtrotts ECBS, och banken får själv delta i internationella monetära institutioner.

A andra sidan har rådet enligt artikel 109 i fördraget rätt att fatta beslut om frågor som gäller det internationella valutasamarbetet. Rådet beslutar, på förslag av kommissionen och efter att ha hört ECB, med kvalificerad majoritet om gemenskapens ståndpunkt på internationell nivå när det gäller frågor av särskild betydelse för euroområdet. När rådet för förhandlingar om avtal angående monetära frågor eller växelkursfrågor med en eller flera stater eller internationella organisationer skall rådet med kvalificerad majoritet på rekommendation av kommissionen och efter att ha hört ECB besluta om en ordning för förhandlingarna och för hur sådana avtal skall ingås. Denna ordning skall säkerställa att gemenskapen uttrycker en gemensam ståndpunkt. Rådet beslutar enhälligt hur denna skall företrädas med iakttagande av den befogenhetsfördelning som anges i artiklarna 103 och 105 i fördraget. I enlighet med befogenhetsfördelningen företräds gemenskapen vid den internationella samordningen av t.ex. den ekonomiska politiken av rådet eller dess befullmäktigade medan gemenskapen vid den internationella samordningen av den monetära politiken företräds av ECB eller dess befullmäktigade.

Inom internationella organisationer, i vilkas verksamhet endast företrädare för stater får delta, skall medlemsstaterna och de nationella centralbankerna se till att gemenskapens ståndpunkter, fastställa av ECB och rådet, är kända och beaktas i diskussionerna och när beslut fattas och å andra sidan att dialogen mellan Europeiska gemenskapernas organ och de internationella organen upprätthålls. Särskilt överenskomna lösningar kan behövas i synnerhet i de fall där Europeiska

unionens ordförande är en medlemsstat som inte är med i euroområdet.

3.6. Finlands Banks andra uppgifter än ECBS:s uppgifter

De nationella centralbankerna kan enligt artikel 14.4 i stadgan utföra även andra uppgifter än de som anges i stadgan, såvida inte ECB-rådet med en majoritet av två tredjedelar av de avgivna rösterna finner att dessa uppgifter strider mot ECBS:s mål och funktioner. Sådana uppgifter skall utföras på de nationella centralbankerna eget ansvar och egen risk och skall inte betraktas som en del av ECBS:s funktioner. Placeringen av tillsynen över kreditinstituten i samband med centralbanken har ofta använts som exempel på en sådan uppgift. Vissa medlemsstaters lösning att behålla tillsynen över kreditinstituten vid centralbanken eller i samband med den anses höra till deras egna nationella beslutanderätt, och den har inte ansetts störa centralbankernas skötsel av ECBS:s uppgifter.

Upprättandet av euroområdet föranleder ingen ändring i Finlands Banks nuvarande uppgift att för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet. Uppgiften sammanfaller med ECBS:s uppgifter som bl.a. är att främja väl fungerande betalningssystem och att medverka till den politik som gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Till Finlands Banks nationella uppgifter hör rätt att avge utlåtanden, bli hörd samt delta i myndighets-samarbetet i hemlandet och nationella utvecklingsprojekt gällande det finansiella systemet.

Finlands Bank deltar i utvecklingen av betalningssystemet och det övriga finansiella systemet genom att också samarbeta med banker och andra parter på finansmarknaden. I utvecklingen av verksamheten gällande avvecklingen av värdepapper deltar Finlands Bank bl.a. i egenskap av en av ägarna till Finlands Värdepapperscentral Ab.

Utöver insamlingen av egentlig ECB-statistik fortsätter Finlands Bank att samla in även nationell statistik i syfte att följa överföringen av den monetära politiken. Uppgifter insamlas i första hand om inlåning och krediter samt om räntor och räntebindningar. De uppgifter som insamlas nationellt kom-

mer emellertid att minska när man inom ECB har slutfört den harmonisering av finansmarknadsstatistikens alla delområden, t.ex. ränte- och värdepappersmarknadsstatistiken, som omfattar hela euroområdet.

Dessutom kommer man att fortsätta att göra upp även en nationell betalningsbalans. Internationella Valutafonden (*International Monetary Fund*), nedan IMF, och Eurostat förutsätter detta. Nämnade organisationer förutsätter att deras medlemsstater på kvartals- och årsbasis lämnar en mera detaljerad betalningsbalans för uppföljningen av världsekonomin och -handeln.

Fördraget begränsar inte de nationella centralbankernas skötsel av andra uppgifter än de internationella uppgifter som ansluter sig till ECBS:s verksamhet. I artikel 23 i stadgan bestäms att de nationella centralbankerna får upprätta förbindelser med centralbanker och finansinstitut i andra länder och vid behov med internationella organisationer. De centralbanker som hör till ECBS torde på grundval av artikel 6.2 i stadgan med ECB:s tillstånd kunna fortsätta bl.a. som innehavare i Internationella regleringsbanken (*Bank for International Settlements*), som fungerar som centralbankernas samarbetsorganisation och centralbankernas internationella reglerings- och clearingbank, samt som medlemsstater- nas företrädare i IMF. Finlands Bank står för närvarande i förbindelse med IMF på finska statens vägnar och är depositionsplats för den finska valuta som fonden innehar. Finlands Banks företrädare deltar inom ramen för sina befogenheter även i annat internationellt samarbete.

Av gemenskapens kommittéer har Finlands Bank en representant i den rådgivande Bankkommittén (*Banking Advisory Committee*) och i Ekonomisk-politiska kommittén (*Economic Policy Committee*) samt i den rådgivande Monetära kommittén (*Monetary Committee*) enligt artikel 109c.1 i fördraget, vilken upphör när den tredje etappen av EMU börjar. Uppgifterna för Ekonomiska och finansiella kommittén (*Economic and Financial Committee*), som enligt artikel 109c.2 skall upprättas i stället för Monetära kommittén, motsvarar i stor utsträckning den rådgivande Monetära kommitténs uppgifter.

3.7. ECBS:s och Finlands Banks ekonomi

Kapital som överförs till ECB

ECB:s eget kapital skall enligt artikel 28 i

stadgan vara 5 miljarder euro när ECB inleder sin verksamhet. Kapitalet kan enligt artikel 28.1 i stadgan ökas genom beslut av ECB-rådet med kvalificerad majoritet. Ökningen förutsätter kvalificerad majoritet enligt artikel 10.3 i stadgan.

Med stöd av artikel 28.2 i stadgan skall de nationella centralbankerna vara de enda innehavarna av kapital i ECB. Kapitalet får inte överlåtas, pantsättas eller utmätas. ECB-rådet skall bestämma i vilken omfattning och form som kapitalet skall betalas in.

Fördelningen av kapitalet mellan de nationella centralbankerna sker i enlighet med den fördelningsgrund, nyckel, som beskrivs i artikel 29 i stadgan. Vikten i nyckeln bestäms så att man räknar samman 50 % av den berörda medlemsstatens andel av gemenskapens befolkning och 50 % av dess andel av gemenskapens bruttonationalprodukt till marknadspris. De vikter som tilldelas de nationella centralbankerna skall ändras vart femte år, varefter de nationella centralbankerna utjämnar kapitalet sinsemellan, varvid skuld- och fordringsförhållandena mellan centralbankerna förändras. Den statistik som behövs för att ändra nyckeln uppgörs av kommissionen.

I artikel 48 i stadgan fastställs ett undantag enligt vilket alla centralbanker inte behöver betala in sitt kapital, såvida inte det allmänna rådet med en majoritet av minst två tredjedelar av ECB:s teckande kapital och minst hälften av andelsägarna inte beslutar något annat. De centralbanker som inte behöver betala något kapital är centralbankerna i de medlemsstater som inte ingår i euroområdet.

Fördelning av de monetära inkomsterna

Centralbankens nettoresultat uppstår huvudsakligen därigenom att centralbankerna har monopol på att sätta s.k. centralbankspengar i omlopp. Till centralbankspengarna räknas de sedlar som är i omlopp samt bankernas och allmänhetens likvida insättningar i centralbanken. Dessa poster är huvudsakligen räntelösa och när centralbanken kan göra placeringar med ränta mot dessa skuldposter får den ränteinkomster, s.k. *seigniorage*-inkomster. Centralbanken får också desto mera ränteinkomster, ju större centralbankens eget kapital är. När centralbanken sköter sin grundläggande uppgift utsätter den sig å andra sidan i allmänhet för rätt stora

växelkurs- och ränterisker och förlusterna av dem överskrider ofta *seigniorage*-inkomsterna. Att resultatet varierar kraftigt är typiskt för centralbankerna. Centralbankens resultat kan utjämnas på olika sätt. Finlands Banks resultat har utjämnats genom att man har utökat och upplöst reserverna i resultaträkningen.

Inom ECBS kommer de faktorer som påverkar Finlands Banks resultat att förändras i vissa avseenden. En del av de faktorer som påverkar resultat förblir oförändrade, dvs. nationella, men en del av resultatet beror också på bankens verksamhet som en del av ECBS.

Utgångspunkten för ECBS:s inkomstfördelning är att varje nationell centralbank ansvarar för sina egna kostnader. Enligt artikel 32.4 i stadgan är det möjligt att göra små undantag från detta. Även inkomsterna är delvis nationella. Euroområdet *seigniorage*-inkomster, dvs. ränteinkomsterna av utgivningen av centralbankspengar i euro, betraktas emellertid som gemensam inkomst som enligt artikel 32.5 i stadgan fördelas på de nationella centralbankerna i förhållande till deras inbetalda andelar av ECB:s kapital. På detta sätt får man bl.a. den fördelen att en enskild nationell centralbanks resultat inte påverkas av hur de gemensamma centralbankspengarna rör sig mellan de nationella centralbankerna. Denna huvudprincip är klar och ändamålsenlig, men det har visat sig vara svårt att genomföra systemet i detalj.

Enligt artikel 32.4 i stadgan skall varje nationell centralbanks monetära inkomster minskas med ett belopp som motsvarar centralbankens räntebetalningar till följd av förpliktelser på grund av inlåning från kreditinstitutet. ECB-rådet kan dessutom besluta att de nationella centralbankerna skall ersättas för kostnader i samband med sedelutgivning eller i undantagsfall för särskilda förluster till följd av monetära transaktioner som företagits för ECBS. Den återstående summan av de nationella centralbankernas monetära inkomster skall fördelas på dem i förhållande till deras inbetalda andelar av ECB:s kapital, om inte ECB redovisar en förlust. Detta sätt att fördela de monetära inkomsterna kallas direktmetoden.

Artikel 51 i stadgan säger att om ECB-rådet finner att tillämpningen av artikel 32 i stadgan medför väsentliga ändringar i de nationella centralbankernas relativa inkomstlägen, skall storleken på de inkomster som

skall fördelas enligt artikeln minskas med en enhetlig procentsats, som inte får överstiga 60 % under första räkenskapsåret efter början av EMU:s tredje etapp och som för varje följande räkenskapsår skall sättas ned med minst 12 procentenheter. På detta sätt kan man förfara högst fem hela räkenskapsår efter början av EMU:s tredje etapp. Denna fördelningsmetod kallas indirekta metoden.

Enligt den indirekta metoden beräknas de finansiella inkomsterna genom att centralbankens balansräkningar åläggs ett avkastningskrav. Det penningbelopp som motsvarar detta avkastningskrav är den monetära inkomst som varje år skall intäktas till ECB. Före intäktsföringen till ECB kan man göra samma avdrag som vid direktmetoden. Summan av de monetära inkomsterna fördelas på de nationella centralbankerna på samma sätt som vid direktmetoden.

ECB sköter clearingen av slutsummorna av fördelningen av de monetära inkomsterna och de därtill hörande betalningarna i enlighet med de riktlinjer som ECB-rådet fastställt.

Fördelningen av ECB:s nettovinst och -förluster

ECB:s nettovinst skall enligt artikel 33 i stadgan fördelas så att ett belopp som ECB-rådet bestämmer och som inte får överstiga 20 % av nettovinsten skall avsättas till den allmänna reservfonden inom en gräns som motsvarar 100 % av ECB:s eget kapital. Den återstående nettovinsten skall fördelas mellan ECB:s andelsägare i förhållande till deras inbetalda andelar.

En eventuell förlust för ECB avräknas mot ECB:s allmänna reservfond och, efter beslut av ECB-rådet, mot de monetära inkomsterna för det ifrågavarande räkenskapsåret i förhållande och upp till de belopp som fördelas på de nationella centralbankerna.

Enligt artikel 26 i stadgan skall ECB:s årsbokslut upprättas av direktionen i enlighet med de principer som fastställs av ECB-rådet. Bokslutet skall godkännas av ECB-rådet och därefter offentliggöras.

Finlands Banks ekonomi

I den nationella centralbankens balansräkning kommer tillgångar att vara av bl.a. va-

lutareserven, en fordran som motsvarar de reserver som överförts till ECB, fordringar på finansiella institut vilka används som penningpolitiska instrument samt övriga nationella fordringar. Den nationella centralbankens skulder är bl.a. av utelöpande sedlar, skulder till andra medlemmar av ECBS, reservdepositioner från finansiella institut samt centralbankens reserver och kapital. De nuvarande grund- och reservfonderna kvarstår som Finlands Banks poster av eget kapital.

ECB-rådet meddelar de nationella centralbankerna instruktioner om rapporteringen av bokförings- och balansräkningsdata till ECB. Anvisningarna kommer att vara jämförelsevis heltäckande och de kommer i stor utsträckning att reglera bokföringssättet samt principerna för uppgörandet av balansräkningar och resultat i de nationella centralbankerna.

Beräkningen av de monetära inkomsterna kommer att utgöra en del av Finlands Banks resultaträkning. Den monetära inkomsten avviker emellertid betydligt från de normala bokförings- och resultaträkningsbegreppen.

I den gällande lagen har beaktats beloppet av centralbankens reserver och kapital i förhållande till balansomslutningen och de risker som ansluter sig till balansräkningen. På motsvarande sätt har man i samband med förberedelserna för EMI fäst uppmärksamhet vid att ECB och de nationella centralbankerna skall ha tillräckligt med reserver och kapital för att täcka riskerna.

3.8. Den monetära politikens allmänna godtagbarhet

Europeiska centralbanken

De självständiga befogenheter som i fördraget givits ECBS att genomföra de uppgifter som ålagts det är en viktig förutsättning för att ECBS skall kunna driva en monetär politik som tar sikte på prisstabilitet inom euroområdet. ECBS:s funktionella självständighet är särskilt viktig för att en gemensam monetär politik skall lyckas inom euroområdet.

Allmän förståelse och godtagbarhet i fråga om målet för den monetära politiken är också viktiga faktorer för att ECBS:s mål, prisstabilitet, skall uppnås. ECBS måste, för att uppnå prisstabilitetsmålet, försöka vinna

större samhälleligt stöd för sin verksamhet, dvs. trovärdighet. Uppnåendet av trovärdighet förutsätter ett klart mål för den monetära politiken, konsekventa argument för verksamheten och allmän dialog med samhällets övriga intressegrupper. Säkerställande av den gemensamma monetära politikens godtagbarhet förutsätter att det i alla medlemsstater som deltar i euroområdet ges öppen och klar information, varigenom grunderna för ECB:s beslut förs ut i offentligheten.

ECBS:s funktionella självständighet hindrar inte diskussion mellan olika samhälleliga intressegrupper. Fördragets förbud gällande påverkan från utomstående intressegrupper bör inte tolkas så vitt att det anses förhindra diskussion med centralbanken och regeringen eller andra samhälleliga organ.

Upprätthållandet av en dialog mellan ECBS och den övriga samhället har beaktats även i fördragets bestämmelser. Enligt artikel 109b i fördraget får rådets ordförande och en ledamot av kommissionen delta utan rösträtt i ECB-rådets sammanträden. Rådets ordförande får lägga fram förslag för behandling i ECB-rådet. Likledes skall ECB:s ordförande inbjudas att delta i rådets sammanträden när rådet behandlar frågor som rör mål och uppgifter för ECBS.

ECB är också enligt artikel 109b i fördraget och artikel 15 i stadgan skyldig att till Europaparlamentet, rådet och kommissionen samt till Europeiska rådet överlämna en årsrapport om verksamheten inom ECBS och om den monetära politiken under det föregående och det innevarande året. ECB:s ordförande skall lägga fram denna rapport för rådet och Europaparlamentet som kan hålla en allmän debatt på grundval av rapporten. ECB:s ordförande och övriga direktionsledamöter kan dessutom på begäran av Europaparlamentet eller på eget initiativ höras av Europaparlamentets behöriga kommittéer.

ECB skall dessutom enligt artikel 15 i stadgan minst varje kvartal upprätta och offentliggöra rapporter om ECBS:s verksamhet och varje vecka offentliggöra en konsoliderad rapport om ECBS:s finansiella ställning.

ECB-rådets möten är konfidentiella. ECB-rådet kan dock besluta att offentliggöra vad det har kommit fram till i sin behandling.

Finlands Bank

Diskussion om den monetära politik som

ECBS driver inom euroområdet kan föras på både nationell nivå och gemenskapsnivå. Dialogen mellan ECBS och samhällets övriga intressegrupper är viktigt för att den monetära politiken skall bli trovärdig. ECB-rådet beslutar dock självständigt om sin monetära politik på grundval av variabler som beskriver utvecklingen inom hela euroområdet.

Regelbunden information även på nationell nivå om målen för ECBS:s monetära politik och deras uppnående, t.ex. genom hörande i riksdagen och bankfullmäktiges rapporter, kan utöka förståelsen och den allmänna godtagbarheten i fråga om eurorådets monetära politik. Härigenom undviker man faran för att ECBS isoleras och kan man stärka den monetära politikens trovärdighet. Ett sådant förfarande kan också främja samordningen av eurorådets monetära politik med den nationella ekonomisk-politiska helheten utan att ECBS:s självständighet äventyras.

Enligt den gällande lagen ger bankfullmäktige årligen till riksdagen en berättelse om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige behandlat. Syftet med berättelsen har varit att ge riksdagen en bild av den bedriva monetära politiken samt ekonomins och finansmarknadens utveckling under året. Berättelsen har också innehållit en beskrivning av Finlands Banks övriga verksamhet, t.ex. betalningssystemens och betalningsmedelsförsörjningens utveckling samt valutareservens placering. Dessutom har berättelsen innehållit årets bokslut. Även inom euroområdet är det skäl att fortsätta med och utveckla Finlands Banks berättelseförfarande.

Hörandet av medlemmar av bankfullmäktige och Finlands Banks direktion i samband med bankfullmäktiges berättelse och dess behandling har gett riksdagen ett tillfälle till parlamentarisk diskussion om den monetära politiken. Finlands Bank är enligt den gällande lagen skyldig att ge behörigt utskott alla de upplysningar utskottet behöver för att fullgöra sina uppgifter. Grundlagsutskottet har konstaterat att detta blir ostridigt den rättsliga grunden till att höra Finlands Banks chefsdirektör och andra direktionsmedlemmar i ekonomiutskottet (GrUU 5/1997 rd). Växelverkan mellan Finlands Bank och riksdagen är viktig även när Finlands Bank blir en del av ECBS.

3.9. Samordning av den ekonomiska politiken

Allmänt

Samarbete kring den ekonomiska politiken har hört till gemenskapens verksamhetsområde ända sedan första början. Redan enligt Romfördraget betraktar medlemsstaterna sin konjunkturpolitik som en fråga av gemensamt intresse. I unionsfördraget gick man ett steg längre och konstaterade att medlemsstaterna samordnar sin ekonomiska politik i rådet. Fördraget betydde att man i rådets verksamhet godkände vissa helt nya förfaranden gällande samordning av den ekonomiska politiken. Dessa trädde i kraft i och med den andra etappen av EMU.

De nya förfarandena, med vilkas hjälp man försöker främja medlemsstaternas tillnärmning, är allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken samt multilateral övervakning. Dessa två förfaranden ansluter sig till beredningen av medlemsstaternas budgeter. Europeiska rådet sammanträder i juni varje år för att utgående från rådets beredning diskutera de årliga allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken i gemenskapen och medlemsstaterna och därefter avger rådet en rekommendation om dem. På grund av denna tidtabell kan medlemsstaterna beakta rekommendationerna när de uppgör sin budget för följande år. I slutet av året utvärderar rådet medlemsstaternas ekonomiska politik i samband med den multilaterala övervakningen samt bedömer huruvida den ekonomiska politiken står i samklang med de allmänna riktlinjerna.

Dessutom har fördraget särskilda bestämmelser om ett förfarande vid s.k. alltför stora underskott. I enlighet med det skall medlemsstaterna två gånger om året meddela kommissionen siffror gällande den offentliga sektorns underskott och skuldsättning. Bestämmelser om förfarandet vid alltför stora underskott ingår i artikel 104c i fördraget. Den kompletteras av protokollet om förfarandet vid alltför stora underskott (nr 5), där de referensvärden som nämns i artikeln preciseras. I protokollet anges ett underskottskriterium på tre procent och ett skuldsättningskriterium på 60 procent, vilka skall tillämpas inte bara när beslut fattas om alltför stora underskott utan också när man väljer vilka medlemsstater som kan delta i euroområdet.

Kommissionens uppgift är att övervaka att disciplin iakttas vid skötseln av medlemsstaternas offentliga finanser. Om en medlemsstat inte uppfyller kriterierna, skall kommissionen utarbeta en rapport. Rådet skall med kvalificerad majoritet, på rekommendation av kommissionen och med beaktande av eventuella synpunkter från den berörda medlemsstaten, efter en allsidig bedömning avgöra om ett alltför stort underskott föreligger. Om det slås fast att ett alltför stort underskott föreligger, skall rådet ge rekommendationer till den berörda medlemsstaten i syfte att få denna situation att upphöra inom en viss tid. Om medlemsstaten inte följer rekommendationerna, får rådet offentliggöra rekommendationerna. Därefter kan rådet förelägga medlemsstaten att inom en fastställd tid vidta de åtgärder för att minska underskottet som rådet anser nödvändiga för att komma till rätta med situationen. Därefter har rådet möjlighet att ta i bruk sanktioner, av vilka den kraftigaste är föreläggande av böter.

Förfarandets två sistnämnda skeden avslutar sig till EMU:s tredje etapp. Under EMU:s andra etapp har den enda sanktionsmöjlighet som anslutit sig till förfarandet varit att offentliggöra rekommendationerna. Som ett led i förberedelserna för EMU:s tredje etapp utarbetade varje medlemsstat ett eget konvergensprogram där man presenterar vilka åtgärder regeringen i fråga ämnar vidta för att uppnå målet. Det är fråga om ett dokument utarbetat av respektive regering vilket läggs fram i rådet. Rådet godkänner inte konvergensprogrammen, endast slutsatser gällande dem. När EMU:s tredje etapp börjar utarbetar de medlemsstater som deltar i euroområdet egna stabilitetsprogram i stället för konvergensprogrammen.

Tillväxt- och stabilitetspakten

Europeiska rådet antog i Amsterdam sommaren 1997 en resolution om stabilitets- och tillväxtpakten (97/C 236/01) och en förordning om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken (EG) nr 1466/97 liksom en förordning om påskyndande och förtydligande av förfarandet vid alltför stora underskott (EG) nr 1467/97. Resolutionen och förordningarna utgör tillsammans den s.k. stabilitets- och tillväxtpakten. Den första förordningen gäl-

ler förstärkning av övervakningen och samordningen av de offentliga finanserna, den andra åter påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott. Resolutionen å sin sida fungerar som politiskt rättesnöre för medlemsstaterna, kommissionen och rådet. Avsikten var, förutom att stärka den förebyggande karaktären hos förfarandet vid alltför stora underskott genom att på förhand fastställa beloppen av de räntelösa depositioner och böter som utgör sanktioner, även att skapa ett förvarningssystem som förhindrar att de offentliga underskotten blir alltför stora inom euroområdet. Strävan är att hela tiden minska den offentliga sektorns skuldsättning och förbereda sig på eventuella konjunkturnedgångar. Av denna anledning har man satt som mål att de offentliga finanserna i genomsnitt skall vara i överskott eller åtminstone nära balans. I bakgrunden finns också vetskapen om att de offentliga finanserna i fortsättningen är utsatta för betydande tryck, i synnerhet på grund av utvecklingen av befolkningens åldersstruktur.

Rådets uppgifter

I och med EMU:s tredje etapp förändras rådets ställning i någon mån. I och med sanktionerna blir samordningen av den ekonomiska politiken mer förpliktande. I bakgrunden finns det faktum att när integrationen fördjupas, ökar medlemsstaternas inbördes beroende. När räntorna bestäms för hela euroområdet, ökar en enskild medlemsstats möjligheter att avvika från den disciplinära ekonomiska politiken utan att den nationella räntenivån ökar betydligt. För att det inte skall uppstå problem med s.k. fripassagerare, som kunde hota det totala ekonomiska stabiliteten inom euroområdet, behövs det säkerställande åtgärder. Den tillväxt- och stabilitetspakt som man kom överens om i Amsterdam är en sådan säkerhet.

Stabilitets- och tillväxtpakten preciserar de bestämmelser som redan finns i fördraget. I synnerhet ur de små medlemsstaternas synvinkel är stabilitets- och tillväxtpakten en slags garanti för att en enskild medlemsstat inte kan förorsaka störningar. I enlighet med fördraget skall rådet göra en allsidig bedömning av situationen när det fattar beslut om alltför stora underskott. Av denna anledning kan beslutet aldrig vara mekaniskt, utan det förutsätter alltid rådets prövning. Stabilitets-

och tillväxtpakten definierar också de situationer där ett underskott endast undantagsvis och övergående överskrider referensvärdet.

En medlemsstat som utan egen förskyllan har råkat ut för en allvarlig störning och konjunkturedgång får inte påföras sanktioner. Pakten erbjuder tillräcklig rörelsefrihet så att medlemsstaten i fråga kan vidta åtgärder för att få sin ekonomi i balans.

Europeiska rådet antog i Luxemburg i december 1997 en resolution enligt vilken rådet kommer att fästa allt större uppmärksamhet även vid strukturpolitiska frågor. Detta förändrar inte det faktum att respekten för subsidaritetsprincipen fortfarande är central och att medlemsstaterna har rätt att själva utforma sin struktur- och budgetpolitik.

Rådet är den centrala samordnaren av medlemsstaternas ekonomiska politik. I Europeiska rådets resolution poängteras särskilt att rådet är det enda organ som har behörighet att fastställa och godkänna allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken, vilket är det huvudsakliga instrumentet för samordningen av medlemsstaternas ekonomiska politik.

Trots detta kan ministrarna från de medlemsstater som deltar i euroområdet sammankomma inofficiellt för att diskutera frågor som gäller de ansvarsområden som följer av den gemensamma valutan. Kommissionen, och vid behov även ECB, kan inbjudas till dessa inofficiella möten. Frågor av gemensamt intresse behandlas däremot alltid av alla medlemsstaters ministrar.

Resolutionen anger också ramarna för dialogen mellan rådet och ECB. Upprättandet av euroområdet förutsätter en fortlöpande dialog mellan rådet och ECB. Rådets ordförande har enligt fördraget rätt att rapportera till ECB-rådet om bedömningar av den ekonomiska situationen inom gemenskapen samt om medlemsstaternas ekonomiska politik. Dessutom kan han diskutera rådets syn på växelkursutvecklingen och -utsiktarna med ECB. Å andra sidan deltar ECB:s ordförande alltid i rådets sammanträden när rådet behandlar frågor som rör mål och uppgifter för ECBS, t.ex. riktlinjerna för den ekonomiska politiken.

Ekonomiska och finansiella kommittén

Rådets sakfrågor bereds i rådet av Monetära kommittén, som inrättades genom för-

draget. I enlighet med det har kommittén klart angivna uppgifter vid beredningen av rådets beslut.

Vid övergången till EMU:s tredje etapp inrättas Ekonomiska och finansiella kommittén och Monetära kommittén indras. I fördraget anges fortfarande i detalj vilka enskilda förfaranden och beslut som Ekonomiska och finansiella kommittén deltar i. Allmänt taget avger den yttranden till rådet och kommissionen på deras begäran eller på eget initiativ. Dessutom är dess uppgift att följa den monetära och finansiella situationen i medlemsstaterna och inom gemenskapen samt regelbundet rapportera om detta till rådet och kommissionen. Detta gäller i synnerhet finansiella relationer till tredje land och internationella institutioner.

Rådet meddelar detaljerade bestämmelser om sammansättningen av Ekonomiska och finansiella kommittén. Varje medlemsstat, kommissionen och ECB skall var för sig utse högst två medlemmar av kommittén. Ekonomiska och finansiella kommittén utgör i fortsättningen ram för förberedelserna för dialogen mellan rådet och ECB.

3.10. Växelkurspolitiken

Den internationella valuta- och finansmarknaden

Euroområdets uppkomst förändrar det internationella monetära systemet betydligt. Sannolikt är att under euroområdets första år kommer aktiviteten på valutamarknaden att koncentreras kring ett trepoligt system, USDollarn, euron och japanska yenen. De faktorer som har att göra med unionsmarknadens relativa storlek är ägnade att stöda användningen av euro i den internationella handeln och på valutamarknaden. Införandet av en gemensam valuta i Europa kan försämra dollarns ställning på den internationella valutamarknaden. Den relativa efterfrågan på de internationella huvudvalutorna förändras dock inte omedelbart efter ibruktagandet av den gemensamma valutan, utan så småningom på längre sikt.

Den gemensamma valutans tillblivelse har också betydande verkningar för skötseln av centralbankernas valutaserver och framför allt för deras sammansättning. Valutorna i de medlemsstater som deltar i euroområdet kommer att ersättas av euron och de har således ingen ställning som reservvalutor. Det

är emellertid klart att eurons betydelse som reservvaluta för de stater som står utanför euroområdet med tiden kommer att bli avsevärd och dess ställning som reservvaluta blir klart större än den som D-marken har för närvarande.

För de stater som kopplar sin valuta till euron eller deltar i den nya växelkursmekanismen (*exchange-rate mechanism*), nedan *ERM2*, är det naturligt att en stor del av deras valutareserv består av euro. Dessutom verkar det som om den likvida euromarknaden kommer att erbjuda en intressant placeringsmarknad som lämpar sig för spridning av valutakursriskerna för flera centralbanker i sådana stater utanför Europeiska unionen vilkas valutareserver för närvarande till stor del består av dollar.

Den nya växelkursmekanismen

Artikel 109m i fördraget ålägger gemenskapens medlemsstater att fram till början av den tredje etappen av EMU behandla sin valutapolitik som en fråga av gemensamt intresse. Från och med början av den tredje etappen av EMU gäller förpliktelsen de medlemsstater som inte deltar i euroområdet.

ERM2 baserar sig på Europeiska rådets resolution av den 16 juni 1997 om införande av en växelkursmekanism i tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen (97/C 236/03). ERM2 utgör en del av den ekonomisk-politiska ram med vilken syftet är att skapa bl.a. stabila penning- och finanspolitiska förhållanden samt en välfungerande inre marknad. Den erbjuder en referensram för den ekonomiska politiken i de medlemsstater som stannar utanför euroområdet och stärker deras strävanden att införa euron i ett senare skede. Att delta i systemet är frivilligt, men det rekommenderas och en senare anslutning till euroområdet kan förutsätta deltagande.

Centralkurserna för valutorna i de medlemsstater som deltar i ERM2 fastställs i förhållande till euron. Växelkurserna tillåts fluktuera inom ett fluktuationsband på $\pm 15\%$ runt centralkurserna.

Interventionsprinciperna och de finansiella arrangemangen är i stor utsträckning likadana som inom det nuvarande ERM. Vid fluktuationsbandets gränser sker interventionerna automatiskt, och inga kvantitativa begränsningar uppställs för dem. Emellertid kan ECB och centralbankerna i de medlemsstater

som deltar i euroområdet avbryta interventionerna, om de anses strida mot andra ekonomisk-politiska mål. Interventioner är även tillåtna inom fluktuationsbandet. De kan genomföras i förhållande till den egna valutan i en enskild medlemsstat som är med i systemet men även samordnade interventioner är möjliga.

En medlemsstat som deltar i ERM2 och ECB kan intensifiera sitt växelkurssamarbete och komma överens om ett förfarande där man runt centralkursen fastställer ett fluktuationsband som är smalare än det normala fluktuationsbandet. Ett dylikt arrangemang kan vidtas informellt eller formellt mellan ECB och en berörd medlemsstat som inte ingår i euroområdet. Till ett formellt avtal hör också möjligheter till finansiellt stöd i samband med valutainterventioner.

Enligt Europeiska rådets resolution skall beslut om centralkurser och det normala fluktuationsbandet fattas genom ömsesidig överenskommelse mellan ministrarna i medlemsstaterna som deltar i euroområdet, ECB samt ministrarna och centralbankscheferna i de medlemsstater som deltar i ERM2. Kommissionen deltar i detta förfarande och innan beslut fattas skall Ekonomiska och finansiella kommittén höras. Ministrarna och centralbankscheferna i de medlemsstater som inte deltar i ERM2 kan delta i förfarandet, men de har inte rösträtt. Alla parter i den ömsesidiga överenskommelsen, inbegripet ECB, har rätt att inleda ett konfidentiellt förfarande för att ompröva centralkursen.

Arbetsfördelningen mellan ECB och rådet i fråga om växelkurspolitiken

ECBS:s grundläggande uppgift skall enligt artikel 105.2 i fördraget vara att genomföra valutatransaktioner enligt bestämmelserna i artikel 109 och att inneha och förvalta medlemsstaternas officiella valutareserver. På grundval av dessa bestämmelser och med beaktande av att euroområdets monetära politik ankommer på gemenskapen har man ansett att penning- och växelkurspolitiken i förhållande till staterna utanför gemenskapen inte hör till den s.k. delade behörigheten utan till den s.k. exklusiva behörigheten. I fråga om växelkurspolitiken agerar rådet och ECB tillsammans.

Bestämmelser om inrättande och ändring av växelkurssystemet i förhållande till valutor i tredje land ingår i artikel 109 i fördra-

get. Rådet får enligt artikel 109.1 första meningen genom enhälligt beslut ingå formella avtal om ett växelkurssystem för euron i förhållande till valutor i tredje land. Dessa arrangemang gäller liknande parivärdessystem som *Bretton Woods*-avtalen. Det har inte ansetts föreligga några behov av dylika system. Till området för denna punkt hör även eventuella arrangemang för att koppla valutorna i de central- och östeuropeiska staterna till euron på annat sätt än genom ett ensidigt beslut.

Med stöd av artikel 109.1 andra meningen får rådet genom enhälligt beslut anta, ändra eller upphäva centralkurser för euron inom växelkurssystemet. Med stöd av artikel 109.2 i fördraget får rådet i avsaknad av ett växelkurssystem i förhållande till en eller flera valutor i tredje land genom beslut med kvalificerad majoritet utarbeta allmänna riktlinjer för valutapolitiken i förhållande till dessa valutor. Enligt Europeiska rådets resolution om samordning av medlemsstaternas ekonomiska politik i etapp tre av EMU samt om artiklarna 109 och 109b i EG-fördraget (98/C 35/01) kan rådet i undantagsfall utarbeta allmänna riktlinjer för en växelkurspolitik som gäller en eller flera av gemenskapens valutor. Med stöd av artikel 109.3 i fördraget skall rådet, om gemenskapen behöver föra förhandlingar om avtal angående monetära frågor eller växelkursfrågor med en eller flera stater eller internationella organisationer, med kvalificerad majoritet besluta om en ordning för förhandlingarna och för hur sådana avtal skall ingås. Rådet skall vidare med stöd av artikel 109.4 besluta om gemenskapens ståndpunkt på internationell nivå när det gäller frågor av särskild betydelse för EMU. Det har ansetts att ECB sköter representationen utåt av den monetära politiken i förhållande till t.ex. US-dollar och japanska yenen. Gemenskapens enstaka ståndpunkter i enlighet med denna punkt kan även gälla inställningen till t.ex. frågor som är aktuella inom IMF och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (*Organisation for Economic Co-operation and Development*). Gemenskapens och medlemsstaternas behörighet, gemensamma ståndpunkt och representation i IMF utreds som bäst på gemenskapsnivå.

Enligt artikel 109.5 i fördraget får medlemsstaterna med förbehåll för gemenskapens befogenheter och gemenskapsavtal om EMU föra förhandlingar i internationella

organ och ingå internationella avtal. De medlemsstater som inte deltar i euroområdet är inte delaktiga i rådets beslutsfattande enligt artikel 109.

4. Internationell jämförelse

4.1. Allmänt

Artikel 109j i fördraget förutsätter att både kommissionen och EMI avger en rapport om i vilken utsträckning som varje medlemsstats nationella lagstiftning är förenlig med artiklarna 107 och 108 i fördraget och med ECBS-stadgan. I sina rapporter bedömer kommissionen och EMI hur medlemsstaterna uppfyller det juridiska konvergenskriteriet, dvs. fördragets krav på anpassning av lagstiftningen. Under 1997 har centralbankslagstiftningen reviderats eller håller som bäst på att revideras i nästan alla medlemsstater i unionen, endast i Danmark pågår inga lagstiftningsprojekt. I det följande genomgås de viktigaste ändringarna i Belgiens, Nederländernas, Österrikes, Sveriges, Tysklands och Storbritanniens centralbankslagstiftning.

4.2. Lagstiftningen om centralbankerna

Belgien

Lagförslaget gällande Belgiens centralbank (*National Bank van België/Banque Nationale de Belgique*) är rätt omfattande och den nya lagen är annorlunda uppbyggd än den gällande lagen. Regeringen blev tvungen att ändra sitt förslag på krav från det belgiska statsrådet (*Council d'Etat*), ty i det ursprungliga förslaget hade onödigt mycket bestämmelser från fördraget och stadgan tagits med som sådana. I det lagförslag som är under behandling i senaten hänvisas till fördraget vad gäller målen och de huvudsakliga uppgifterna. Enligt den nya centralbankslagen skall Belgiens centralbank verka i överensstämmelse med ECBS:s mål och bankens ställning som en fast del av ECBS nämns i lagen. Belgiens centralbank skall dessutom ha andra uppgifter än de som hör till ECBS.

Den belgiska centralbanksorganisationen består för närvarande av flera nivåer och i förslaget har man försökt förenkla den så att allmänna rådet (*Conseil général*) har indragits helt, och dess uppgifter har delvis överförts på förvaltningsrådet (*Conseil de*

régence). Centralbankens övriga organ skall enligt förslaget vara bankchefen (*gouverneur*), direktionen (*Comité de direction*) och tillsynsmyndigheten (*Collège des censeurs*).

Medlemmar i förvaltningsrådet är bankchefen, direktionsmedlemmarna och tio andra medlemmar. De andra medlemmarna väljs av parlamentet för en treårig mandatperiod. Två medlemmar väljs på framställning av fackförbunden, tre på framställning av industrin och handeln samt jordbruket och småföretagen samt fem på framställning av finansministern. Mandatperioderna kan förnyas.

Förvaltningsrådets uppgifter föreslås bli mera rådgivande. Förvaltningsrådets uppgift skall vara att allmänt diskutera frågor som gäller centralbanken, den monetära politiken samt den ekonomiska utvecklingen i Belgien och inom gemenskapen. Rådet skall fastställa bankens interna struktur på framställning av direktionen. Förvaltningsrådet skall inte längre bestämma räntorna och andra villkor för diskonkrediter och andra krediter. En företrädare för finansministern skall ha rätt att närvara vid förvaltningsrådets möten. Han skall emellertid inte längre ha rätt att granska lagenligheten hos bankens åtgärder i fråga om ECBS:s uppgifter.

Enligt förslaget skall bankchefen leda centralbanken och vara ordförande i både förvaltningsrådet och direktionen. Antalet medlemmar av direktion ändras så att den får 5—7 medlemmar (för närvarande 3—6). Regenten skall utnämna bankchefen för fem år och mandatperioden kan förnyas. Övriga direktionsmedlemmar skall utnämnas för sex år.

Tillsynsmyndighetens medlemmar skall utses av bolagsstämman.

Nederländerna

Förslaget till ny lag om Nederländernas centralbank (*De Nederlandsche Bank N.V.*) behandlas som bäst i parlamentet. I Nederländerna revideras centralbankslagen med en lagstiftningsteknik enligt vilken många av bestämmelserna i fördraget och ECBS-stadgan tas i i centralbankslagen som sådana. I förslaget särskiljs ECBS:s uppgifter och bankens nationella uppgifter. Centralbankens nationella uppgifter gäller tillsyn över kreditinstituten och insamling av statistik.

I Nederländernas gällande centralbankslag är de största konflikterna med fördraget cen-

tralbankens förhållande till regeringen. Enligt förslaget skall finansministeriets rätt att meddela centralbanken instruktioner slopas. Denna rätt har aldrig utnyttjats i praktiken. Likaså ansvarar finansministern inte längre för den monetära politiken inför parlamentet.

Det föreslås att den nederländska centralbankens organ i huvudsak bibehålls oförändrade. Centralbankens organ skall fortfarande vara bankrådet (*Bankraad*), direktionen (*Directie*) och tillsynsrådet (*Raad van Commissarissen*).

Antalet medlemmar av bankrådet har föreslagits bli minskat från sjutton till högst tretton. Samhällets olika intressegrupper skall vara företrädare i bankrådet. Direktionsmedlemmarna och finansministeriets företrädare (*Treasurer-General*) eller hans ersättare skall delta i bankrådets möten och de skall få delta i diskussionen där. Bankchefen skall vara skyldig att rapportera till bankrådet om samhällsekonomin och det finansiella systemets allmänna utveckling och i rådet skall man kunna diskutera bankens politik samt andra frågor som medlemmarna ställer i anslutning till bankens mål och uppgifter. Dessutom föreslås att bankrådets uppgifter skall ändras så att bankrådet inte längre ger finansminister råd angående den monetära politiken.

Uppgifterna för det tillsynsråd som övervakar den nederländska centralbankens verksamhet förblir i princip oförändrade. Däremot ändras tillsynsrådets medlemsantal så att det kan variera mellan nio och 12. På den nederländska regeringens vägnar skall centralbankens verksamhet övervakas i tillsynsrådet av den kungliga bankkommissarien, vars tillsynsuppgift i den nya lagen föreslås bli begränsad till andra uppgifter än ECBS:s uppgifter.

Centralbankens verksamhet skall fortfarande ledas av direktionen, som skall bestå av ordföranden och 3—5 medlemmar. Tidigare bestod direktionen av ordföranden, sekreteraren och 2—5 medlemmar, men vid reformen avstår man från benämningen sekreterare och sekreteraren blir medlem av direktionen, dvs. i praktiken förblir antalet medlemmar oförändrat. Det invecklade sättet att välja medlemmarna förenklas och deras mandatperiod skall vara sju år. Samma uppsägningsskäl kommer att gälla för alla direktionsmedlemmar och de är skrivna i enlighet med fördraget.

Finansministern skall enligt förslaget ha rätt att begära sådan information av central-

banken som han anser att är nödvändig för att regeringen skall kunna utforma sin ekonomiska politik. Centralbanken skall enligt förslaget vara skyldig att lämna finansministern upplysningar, om det inte strider mot fördraget. Finansministern skall som företrädare för regeringen å sin sida vara skyldig att ge parlamentet uppgifter om centralbankens verksamhet.

Med finansministeriets tillstånd har centralbanken rätt att intäktsföra en del av sin vinst till reservfonder. Överföring av tillgångar till eller från en reservfond kräver finansministeriets tillstånd.

Österrike

Österrikes regering avlät i januari 1998 ett förslag till ny centralbankslag och vissa andra lagar. Förslaget gäller centralbankslagen (*Nationalbankgesetz*), myntlagen (*Scheidemünzengesetz*), sedellagen (*Schillinggesetz*), valutalagen (*Devisengesetz*) och kapitalmarknadslagen (*Kapitalmarktgesetz*). Ett syfte med förslaget är att stärka den österrikiska centralbankens (*Oesterreichische Nationalbank*) självständighet och integrera den med ECBS. Lagförslaget är mycket omfattande och ger en heltäckande bild av centralbankens verksamhet, eftersom även flera bestämmelser ur fördraget och stadgan har tagits i det. De viktigaste ändringarna är bestämmandet av mål, uppgifter och befogenheter samt ändringen av allmänna rådets (*Generalrat*) och statskommissariens uppgifter.

Målet för centralbankens verksamhet skall vara att garantera prisstabilitet. Beträffande uppgifterna hänvisas till ECBS:s uppgifter och konstateras dessutom att centralbanken kan ha även andra uppgifter, om inte ECB-rådet med två tredjedels majoritet anser att de står i strid med ECBS:s mål och uppgifter. Befogenheterna anges i enlighet med bestämmelserna i stadgan.

Den österrikiska centralbankens organ förblir oförändrade men deras uppgifter ändras. Allmänna rådet skall fortfarande i huvudsak bestå av medlemmar som kommer utifrån och som inte har uppgiften som huvudsyssla utan företräder olika intressegrupper i samhället, t.ex. den finansiella sektorn, handeln, industrin, jordbruket och arbetstagarorganisationerna. Det föreslås att de penningpolitiska uppgifterna flyttas bort från allmänna

rådet. Allmänna rådets nya uppgifter har ändrats genom förslaget så att de i första hand motsvarar uppgifterna för ett bolags tillsynsorgan enligt gemenskapslagstiftningen. Allmänna rådet beslutar bl.a. om riktlinjerna för bankens verksamhet, inrättandet och indragningen av filialer, anskaffningen och försäljningen av fastigheter samt om vissa utnämningar och uppsägningar. I propositionen konstateras uttryckligen att allmänna rådet inte har beslutanderätt i fråga om ECBS:s uppgifter.

Centralbankens direktion skall enligt förslaget ansvara för ledningen av banken. I lagen nämns att direktionen skall handla i enlighet med ECB:s riktlinjer och instruktioner när den sköter ECBS:s uppgifter. Till direktionen skall höra centralbankschefen, vice chefen samt två andra medlemmar, som förbundspresidenten utnämner för fem år. De får inte ha några bisysslor, om dessa kan ge upphov till misstankar beträffande deras oavhängighet. Direktionsordförande skall vara centralbankens chef. I lagen nämns dessutom att chefen eller hans företrädare i egenskap av medlem av ECB-rådet inte är bunden av direktionens eller allmänna rådets beslut och inte av någon annan instans bestämmelser.

Statskommissariens rätt att granska lagligheten hos bankens åtgärder och möjligheten att skjuta upp verkställigheten av bankens beslut och hänskjuta dem till finansministeriet eller en skiljenämnd slopas. Statskommissariens skall i fortsättningen ha endast en rådgivande uppgift och han skall ha rätt att delta i bolagsstämman och allmänna rådets sammanträden.

Direktionen skall enligt förslaget vara skyldig att i regel varje månad lämna allmänna rådet utredningar om centralbankens verksamhet och sina viktigaste åtgärder. Centralbankschefen och vice chefen skall vara skyldiga att minst två gånger om året redogöra för penning- och växelkurspolitikens tillstånd och utveckling inför parlamentets (*Nationalrat*) ekonomiutskott. Centralbanken kan begära att sådana möten skall ordnas även oftare.

Lagförslaget innehåller vissa övergångsbestämmelser som skall tillämpas under tiden mellan upprättandet av ECBS och EMU:s tredje etapp. Med stöd av övergångsbestämelsen förblir allmänna rådets uppgifter oförändrade under denna tid och centralbanken skall i ECB-rådet företrädas av allmänna

rådets ordförande till dess en ny centralbankschef utnämns. Allmänna rådet skall beakta ECB:s beslut i sin verksamhet och allmänna rådets ordförande skall inte vara bunden av allmänna rådets beslut när han är medlem av ECB-rådet.

Sverige

Ett förslag till ändring av lagstiftningen gällande Riksbanken (Regeringens proposition 1997/98:40) har avlåtits till riksdagen den 13 november 1997. Ändringar föreslås inte bara i lagen om Sveriges riksbank (1988:1385) utan också i Regeringsformen och Riksdagsordningen. Syftet med propositionen är att uppfylla de avtalsförpliktelser som ansluter sig till den andra etappen av EMU genom att stärka Riksbankens ställning. Enligt fördraget skall bestämmelser gällande centralbankens självständighet ha satts i kraft senast när ECBS upprättas. I Sverige förutsätter en grundlagsändring emellertid behandling av två riksdagar och därför föreslås ändringarna träda i kraft först vid ingången av 1999.

De viktigaste ändringsförslagen gäller Riksbankens mål, uppgifter och organisation. Enligt den ändring som föreslås i Regeringsformen skall Riksbanken vara ansvarig för den monetära politiken och ingen myndighet skall ha rätt att meddela instruktioner om de beslut som Riksbanken fattar om den monetära politiken. Regeringen fattar beslut om växelkurssystemet och det är centralbankens uppgift att genomföra det. Inom ett system med fast kurs beslutar Riksbanken om centralkursen och det fluktuationsband som skall tillämpas. Närmare bestämmelser föreslås i en ny lag om valutapolitik. Målet för Riksbankens verksamhet skall vara att hålla penningvärdet stabilt samt att främja ett säkert och effektivt betalningssystem.

Riksbankens organ skall enligt propositionen vara bankfullmäktige och direktionen. Det föreslås att regeringsformen ändras så att riksdagen väljer 11 bankfullmäktige som i sin tur utser en direktion som skall leda Riksbanken. Bankfullmäktige utser inom sig en ordförande och en vice ordförande. Direktionen skall bestå av sex medlemmar som bankfullmäktige utser för sex år. Bankfullmäktige utser direktionens ordförande, som samtidigt skall vara riksbankschef. De utser också minst en vice ordförande, som skall vara vice riksbankschef.

Propositionen innehåller bestämmelser om vem som inte kan vara bankfullmäktige eller direktionsmedlem. Till bankfullmäktig kan inte väljas den som är minister, direktionsmedlem, medlem eller suppleant i styrelsen för en bank eller en annan institution som står under Finansinspektionens tillsyn och inte någon annan som har en sådan uppgift eller befattning som gör honom eller henne olämplig som bankfullmäktig. Om en bankfullmäktig tar emot en ovan nämnd uppgift, befriar riksdagen honom från uppdraget som bankfullmäktig. Direktionsmedlem kan inte vara riksdagsman eller minister, anställd hos Regeringskansliet, den som innehar en central position i ett politiskt parti, den som är medlem eller suppleant i styrelsen för en bank eller en annan institution som står under Finansinspektionens tillsyn och inte någon annan som har en sådan uppgift eller befattning som gör honom eller henne olämplig som medlem av Riksbankens direktion. Bankfullmäktige kan avsätta en direktionsmedlem, om han inte uppfyller de krav som skötseln av uppgifterna ställer eller om han har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse. Om riksbankschefen blir avsatt kan han överklaga beslutet vid gemenskapernas domstol medan andra direktionsmedlemmar överklagar beslutet vid Arbetsdomstolen. Riksdagen beslutar om beviljande av ansvarsfrihet åt bankfullmäktige och direktionsmedlemmarna. Ansvarsfrihet kan förvägras endast om det finns skäl att väcka skadeståndstalan eller åtal för brott.

Bankfullmäktiges uppgifter anges på ett uttömmande sätt i riksbankslagen och övriga uppgifter ankommer på direktionen. Bankfullmäktiges uppgifter gäller i första hand bankens förvaltning. Bankfullmäktige beslutar bl.a. om bankens arbetsordning, utser direktionsmedlemmar, beslutar om deras löner, lägger fram förslag till riksdagen om användningen av Riksbankens vinst samt leder revisionsenhetens verksamhet.

Beslut om den monetära politiken skall fattas av direktionen och den får inte begära eller ta emot instruktioner när den sköter sina uppgifter i anslutning till den monetära politiken. Riksbanken skall informera regeringen innan den fattar viktiga penningpolitiska beslut. Riksbanken skall vara skyldig att minst två gånger om året ge en skriftlig redogörelse för den monetära politiken. Direktionen fastställer Riksbankens budget för följande räkenskapsperiod i december och

delger den till riksdagens ekonomiutskott och revisorer samt bankfullmäktige.

Tyskland

Regeringen avlät ett förslag om ändring av lagen om Tysklands centralbank (*Deutsche Bundesbank*) i april 1997 och förslaget antogs i parlamentet i december 1997. Målet för lagförslaget var att genomföra den förpliktelse som i artikel 108 i fördraget åläggs medlemsstaterna att säkerställa att deras nationella lagstiftning är förenlig med fördraget och stadgan senast då ECBS upprättas. I lagen gjordes rätt få ändringar. I lagen konstateras uttryckligen att Bundesbank i egenskap av Förbundsrepubliken Tysklands centralbank utgör en fast del av ECBS och deltar i fullgörandet av dess uppgifter varvid det primära målet är att garantera prisstabilitet. I lagen har slopats bestämmelserna om bankens rätt att besluta om diskonto-, kredit-, öppenmarknads- och minimireservpolitiken, eftersom besluten om dessa saker är en uppgift för ECB.

Inga förändringar har inträffat i centralbankens organisation. De nuvarande beslutsorganen och bestämmelserna gällande deras beslutsfattande förblir oförändrade, men deras uppgifter förändras i och med upprättandet av ECBS och av den orsaken att besluten om den monetära politiken överförs på ECB. Centralbanksrådet (*Zentralbankrat*) är fortfarande centralbankens högsta beslutsfattande organ, vars medlemmar utses av förbundspresidenten på framställning av regeringen. Centralbanksrådet består av centralbankschefen, som också fungerar som ordförande, vice bankchefen och de maximalt åtta direktionsmedlemmarna samt av nio delstatsbankchefer.

Centralbanken skall ge regeringen råd i viktiga penningpolitiska frågor. Dessutom kan regeringen vid behov kräva ytterligare information av centralbanken. Förbundsregeringens representant kan delta i centralbanksrådets möten och har yttranderätt där. Förbundsregeringen skall i sin tur ta med centralbankschefen i behandlingen av sådana frågor som gäller den monetära politiken.

I stället för att besluta om den monetära politiken blir det centralbanksrådets uppgift att besluta om centralbankens verksamhetspolitik. Centralbanksrådet bibehåller sin rätt att diskutera den monetära politiken med

beaktande av centralbankschefens självständighet när han agerar i egenskap av medlem av ECB-rådet. Bestämmelsen om att verkställigheten av centralbanksrådets beslut kan uppskjutas med två veckor på order av förbundsregeringen har upphävts, eftersom den har ansetts stå i strid med artikel 107 i fördraget.

Direktionen (*Direktorium*) leder bankens verksamhet, förvaltar dess egendom och genomför den monetära politiken. Direktionen består av centralbankschefen, vice cheferna och högst åtta andra medlemmar. Minimimandatperioden för direktionsmedlemmarna och delstaternas medlemmar av direktionen ändrades till fem år i stället för tidigare två år.

Storbritannien

Enligt protokoll nr 11 till fördraget är Storbritannien inte skyldig och har inte heller utfäst sig att övergå till EMU:s tredje etapp utan ett särskilt beslut av regeringen och parlamentet. Om Storbritannien inte ämnar gå med i EMU:s tredje etapp har Storbritannien rätt att inte göra den nationella lagstiftningen, inklusive lagstiftningen om centralbanken, förenlig med fördraget och stadgan. Regeringen meddelade parlamentet den 27 oktober 1997 att Storbritannien inte ämnar vara med bland de medlemsstater som först tar den gemensamma valutan i bruk i början av 1999. Storbritannien underrättade rådet om sitt beslut den 30 oktober 1997.

Storbritanniens regering överlämnade den 28 oktober 1997 ett lagförslag (*Bank of England Bill*) till parlamentet gällande revidering av centralbankslagstiftningen. Centralbankslagstiftningen i Storbritannien revideras dock inte på grund av fördraget utan av nationella orsaker.

Enligt den gällande lagstiftningen (*Bank of England Act, 1946*) tillkommer den högsta beslutanderätten i fråga om den monetära politiken i Storbritannien regeringen. Det är centralbankens skyldighet att ge regeringen råd i penningpolitiska frågor samt att tillsammans med regeringen se till att den överenskomma monetära politiken verkställs. Om centralbankens och regeringens åsikter går i sär, är regeringens ståndpunkt avgörande. Centralbanken har dock rätt att offentliggöra sin egen synpunkt.

Till förvaltningsorganet i Storbritanniens

centralbank, direktionen (*Court of Directors*), hör centralbankschefen, vice centralbankschefen och 16 andra medlemmar. Direktionen har närmast en rådgivande funktion. Drottningen utnämner på framställning av premiärministern chefen och vice chefen för fem år och de övriga medlemmarna för fyra år. Omval kan ske. En direktionsmedlem får inte vara parlamentsledamot, minister, ministerietjänsteman eller medborgare i något annat land än Storbritannien. Centralbankschefen fungerar som direktionsordförande, leder bankens operativa verksamhet och spelar en central roll som regeringens rådgivare i penningpolitiska frågor.

Lagstiftningen om Storbritanniens centralbank har inga bestämmelser om målen för bankens verksamhet eller dess uppgifter. De viktigaste bestämmelserna gäller bankens organisation och regeringens rätt att meddela instruktioner. De uppgifter som gäller centralbankens banktillsyn regleras i banklagstiftningen (*Banking Act, 1987*). Andra uppgifter som i praktiken ankommer på centralbanken är att genomföra den monetära politiken, att sätta pengar i omlopp, att administrera och sköta de officiella valutareserverna för regeringens räkning samt att verka som regeringens bank.

I regeringspropositionen föreslås ändringar i den brittiska centralbankens förvaltning, befogenheter och ansvar. I propositionen föreslås att centralbanken skall agera självständigt i fråga om den monetära politiken. Regeringen skall inte längre besluta om ändringar i centralbankens styrräntor. Det primära målet för den monetära politiken skall enligt lagen vara att upprätthålla prisstabilitet. Dessutom skall centralbanken stöda regeringens ekonomiska politik. Finansministeriet (*Treasury*) skall skriftligt meddela centralbanken minst en gång om året vad som avses med centralbankens prisstabilitet och regeringens ekonomiska politik. Finansministeriet skall vara skyldigt att offentliggöra sitt meddelande och sända en kopia av det till parlamentet. Med tanke på det allmänna intresset och i undantagsfall skall finansministeriet, efter att ha hört centralbankschefen, också ha rätt att meddela centralbanken instruktioner angående drivandet av den monetära politiken.

Enligt propositionen skall centralbankens högsta beslutsfattande organ fortfarande vara den av drottningen utnämnda direktionen.

Direktionens mål skall vara att sätta upp mål och en strategi för banken samt att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt. Till direktionen skall höra centralbankschefen, två vice centralbankschefer och 16 andra medlemmar. Drottningen skall på framställning av premiärministern utnämna chefen och vice cheferna för fem år och de övriga medlemmarna för tre år. Omval skall kunna ske. En direktionsmedlem skall enligt propositionen inte få vara minister, anställd hos centralbanken eller arbeta inom statsförvaltningen och få sin lön betald ur budgeten. En direktionsmedlem skall kunna avsättas från sin tjänst, om han har varit borta från direktionens sammanträden tre månader utan tillstånd, om han har försatts i konkurs eller om han är oförmögen (*unable*) eller olämplig (*unfit*) att sköta sitt uppdrag som direktionsmedlem.

Vid centralbanken skall enligt förslaget inrättas ett nytt organ (*Monetary Policy Committee*), som skall ansvara för genomförandet av den monetära politiken, dvs. ändringar i styrräntorna. Centralbanken skall vara skyldig att så snart som möjligt efter kommitténs möte offentliggöra ett uttalande om eventuella penningpolitiska åtgärder som man fattat beslut om under kommitténs möte. Centralbanken skall dessutom vara skyldig att offentliggöra kommitténs protokoll inom sex veckor efter att kommittén har hållit sitt möte. Till kommittén skall höra centralbankschefen, vice centralbankscheferna och sex medlemmar. Premiärministern utser fyra medlemmar av kommittén och centralbankschefen två medlemmar efter att ha hört premiärministern.

Den interna övervakningen av centralbankens verksamhet ankommer på en ny underkommitté (*sub-committee*). Underkommitténs medlemmar utses bland de direktionsmedlemmar som inte är ansvariga för den operativa ledningen av centralbanken (*non-executive members*). Finansministerien utser en av medlemmarna till ordförande för underkommittén.

Enligt propositionen skall centralbanken årligen avge en berättelse för sin verksamhet till finansministern. Centralbanken skall vara skyldig att i sin berättelse inta underkommitténs rapport om centralbankens tillsyn, en kopia av centralbankens offentliggjorda balansräkning och resultaträkning samt en rapport om bankens resultat som utarbetats av bankens revisorer. Finansministeriet skall ha

rätt att begära ytterligare information om centralbankens resultaträkning. Centralbanken skall betala finansministeriet 50 % av bankens årliga vinst eller ett annat sådant belopp som finansministeriet och centralbanken kommer överens om.

I propositionen föreslås också att centralbankens nuvarande uppgifter i anslutning till tillsynen över banker och värdepappersföretag skall överföras till en ny tillsynsmyndighet (*Financial Services Authority*).

5. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

5.1. Mål

Syftet med propositionen är göra de ändringar i lagen om Finlands Bank som är nödvändiga för att Finlands Bank skall bli en del av ECBS när Finland deltar i euroområdet i enlighet med artikel 109 i fördraget. I enlighet med artikel 108 i fördraget är Finland skyldig att säkerställa att dess nationella lagstiftning är förenlig med fördraget och stadgan senast den dag då ECBS upprättas.

På grund av de ändringar som föranleds av att de penningpolitiska befogenheterna överförs på ECBS och de nationella centralbankernas oavhängighet är strävan med reformerna att öka möjligheterna för bankfullmäktige, som övervakar Finlands Bank, att få och till riksdagen ge information om genomförandet av den monetära politiken och om bankens övriga verksamhet. Ekonomiutskottet har förutsatt (EKUB 17/1997 rd) att berättelseförfarandet mellan bankfullmäktige och riksdagens ekonomiutskott utvecklas ytterligare. Utskottet anser att regeringen bör ta hänsyn till ett förbättrat berättelseförfarandet när en ändring av lagen om Finlands Bank på grund av den tredje etappen av EMU bereds.

Till målen för propositionen hör också att ändra myntlagen i överensstämmelse med fördraget och stadgan samt gemenskapens sekundärlagstiftning samt göra de ändringar som är nödvändiga med tanke på införandet av euron. De lagändringar som gäller sedlar och mynt innehåller dessutom bestämmelser som är nödvändiga för att finska mark och penni skall kunna användas som lagligt betalningsmedel under ett övergångsskede medan euron införs.

5.2. De viktigaste förslagen

I propositionen ingår den definition som redan finns i den gällande lagen och enligt vilken Finlands Bank är en självständig offentligrättslig inrättning. I 1 § föreslås bestämmelser om att Finlands nationella centralbank fungerar som en del av ECBS så som bestäms i fördraget och stadgan och att den handlar i överensstämmelse med ECB:s riktlinjer och instruktioner.

I propositionen föreslås att huvudmålet för Finlands Bank skall vara att i överensstämmelse med fördraget upprätthålla prisstabilitet. Finlands Banks verksamhet skall dock inte begränsas enbart till detta, utan den skall också i överensstämmelse med fördraget stödja uppnåendet av också andra ekonomisk-politiska mål.

I propositionen föreslås också att när Finlands Bank och medlemmarna av dess organ fullgör sina uppgifter inom ECBS får de varken begära eller ta emot instruktioner om sin verksamhet. I övrigt skall Finlands Bank vid behov samarbeta med statsrådet och övriga myndigheter.

Finlands Bank skall enligt propositionen för sin del genomföra den monetära politik som ECB-rådet har utformat. I uppgiften ingår också att för sin del svara för penningförsörjningen och sedelutgivningen, för sin del inneha och förvalta valutareserven, för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet. Dessutom skall Finlands Bank sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet.

Finlands Bank skall inte ges några nya befogenheter. Finlands Bank skall inte heller i fortsättningen ha allmänt bemyndigande att meddela föreskrifter. Till den del Finlands Bank har getts bemyndigande att meddela föreskrifter skall det basera sig på lag och vara noggrannt specificerat.

I och med att befogenheterna gällande räntor överförs till ECB skall bestämmelsen i den gällande lagens 6 § 2 mom. om bestämmande av grundräntan och övriga räntor som tillämpas av Finlands Bank inte ingå i lagen.

I lagen skall inte heller längre ingå bestämmelsen i 9 § i den gällande lagen, enligt vilken Finlands Bank kan, på synnerligen vägande skäl, tillfälligt avstå från att kräva säkerheter.

Finlands Banks organ skall fortfarande vara bankfullmäktige och direktionen. Däremot skall revisorerna inte längre vara ett av bankens organ.

Bankfullmäktiges uppgifter skall fortfarande indelas i tre grupper: tillsynsuppgifter, centrala förvaltningsuppgifter och övriga uppgifter. Bankfullmäktige skall årligen till riksdagen ge en berättelse om bankens verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige behandlat. Dessutom skall bankfullmäktige vid behov ge berättelser om genomförandet av den monetära politiken och bankens övriga verksamhet. Bankfullmäktige skall inte bevilja direktionen ansvarsfrihet.

Finlands Banks direktion skall bestå av en ordförande och högst fem andra medlemmar som utnämns av republikens president. Ordföranden utnämns för en sju års mandatperiod och de övriga medlemmarna för en fem års mandatperiod.

Direktionen skall sköta Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om ett ärende inte genom lag har förbehållits bankfullmäktige eller om annat inte följer av lagen om finansinspektionen.

I propositionen föreslås att det i lagen intas en bestämmelse enligt vilken det i fördraget och stadgan finns bestämmelser om den oavhängighet och de befogenheter som Finlands Banks chefsdirektör har vid fullgörandet av sina uppgifter i ECB-rådet.

I propositionen föreslås att republikens president får avsätta en direktionsmedlem endast om medlemmen inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse. Andra direktionsmedlemmar än ordföranden får överklaga beslutet hos högsta förvaltningsdomstolen. I stadgan finns bestämmelser om ordförandens rätt att väcka sådan talan.

I lagen föreslås en bestämmelse om de monetära inkomster som inflyter inom ECBS. I bestämmelsen hänvisas i detta avseende till stadgan. I propositionen föreslås att bestämmelserna om Finlands Banks vinst ändras. Av Finlands Banks årliga vinst skall hälften överföras till reservfonden och hälften reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan besluta att vinsten skall användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Riks-

dagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov.

I propositionen föreslås att myntlagen upphävs. Vissa av den upphävda lagens bestämmelser skall dock fortfarande tillämpas. Genom dessa övergångsbestämmelser tryggas bl.a. det att de pengar som satts i omlopp med stöd av den upphävda myntlagen förblir lagliga betalningsmedel under en behövlig övergångsperiod efter att Finland har börjat delta i euroområdet.

I propositionen föreslås också att det stiftas en ny lag om mynt. Lagen innehåller nationella bestämmelser om mynt som kompletterar gemenskapslagstiftningen.

6. Propositionens verkningar

6.1. Ekonomiska verkningar

Samhällsekonomiska verkningar

Propositionen har inga direkta samhällsekonomiska verkningar. De samhällsekonomiska verkningar som beror på Finlands deltagande i euroområdet har förklarats i andra sammanhang, t.ex. i statsrådets meddelande till riksdagen om Finlands deltagande i euroområdet (SRM 1/1998 rd) och i statsrådets redogörelse Den ekonomiska och monetära unionen — Finlands alternativ och det nationella beslutsfattandet (SRR 4/1997 rd).

Propositionen kan dock på lång sikt ha indirekta samhällsekonomiska verkningar, som beror på att Finlands Banks verksamhet som en del av ECBS är effektiv och ECB:s monetära politik trovärdig.

Verkningar för statsekonomin

Propositionen har inga direkta verkningar för statsekonomin.

På grund av det ringa egna kapitalet och de dåliga resultaten har Finlands Bank senast intäktsfört sin vinst till staten 1984. Vid utgången av 1996 uppgick Finlands Banks eget kapital och reserver till sammanlagt ungefär 11 mrd. mk, vilket vid en internationell jämförelse måste betraktas som litet i förhållande till Finlands Banks risker. Enligt den gällande lagen skall Finlands Banks vinst i sin helhet överföras till reservfonden, om bankens fonder och reserveringar sam-

manlagt utgör en tredjedel eller mindre av balansomslutningen. Det är mycket sannolikt att denna situation fortsätter även under euroområdet första år, oberoende av vilka överföringslösningar man stannar för vid fördelningen av de monetära inkomsterna.

Vid en uppskattningen av utveckligen längre fram verkar det uppenbart att Finlands Banks möjligheter att intäktsoföra vinst till staten ökar. Å andra sidan är inte heller euroområdet monetära politik riskfri. EMI har av de nationella centralbankerna krävt sådan finansiell oavhängighet att deras resurser räcker till för att fullgöra ECBS:s uppgifter fullt ut. Att Finlands Banks eget kapital räcker till måste i varje fall säkerställas, i sista hand via statlig finansiering.

Verkningar för Finlands Banks ekonomi

Att Finlands Bank ansluter sig till ECBS inverkar på olika sätt på Finlands Banks resultatbildning. Sannolikt är att Finlands Banks resultatutveckling blir stabilare och i genomsnitt också förbättras något.

De medlemsstater där den mängd centralbankspengar som har varit i omlopp har varit större än genomsnittet kommer att förlora inkomster, delvis kännbart, till de medlemsstater som har haft mindre centralbankspengar än genomsnittet. Om man håller fast vid denna princip kommer Finlands Bank att höra till de vinnande centralbankerna i den nya inkomstfördelningen. Finlands Banks *seigniorage*-inkomster ökar uppenbarligen, ty den mängd sedlar som är i omlopp i Finland hör till de relativt sett minsta i Europa. Det är emellertid ännu inte möjligt att uppskatta hur mycket resultatet kommer att förbättras, bl.a. därför att fördraget tillåter övergångsbestämmelser under åtminstone fem år. De kommer troligtvis också att tillämpas. Man har ännu inte kommit överens om detaljerna.

Det är också klart att de faktorer som i dag påverkar mängden centralbankspengar, t.ex. betalningssystemets effektivitet, banknätets omfattning, inte är bestående. Om de medlemsstater som har ineffektivare betalningssystem än Finland får sina system i skick under övergångsperioden, förlorar Finland största delen av sin relativa fördel vid den gemensamma inkomstfördelningen. De gemensamma *seigniorage*-inkomsterna ökar om eurosedlarna till stor del hålls utanför euroområdet, liksom i fråga om US-dollar och D-marken för närvarande, men denna

inkomsteffekt torde åtminstone i början bli ganska liten. Som bäst kan den årliga ökningen av Finlands Banks inkomster bli några hundra miljoner mark med nuvarande räntenivå.

Vid sidan av den sannolika ökningen av *seigniorage*-inkomsterna förbättras Finlands Banks resultat av att Finlands Banks egen interventionsverksamhet lämnar bort. ECBS kommer att göra mycket litet interventioner i jämförelse med vad de deltagande nationella centralbankerna har gjort tillsammans. Euron kommer att flyta och valutainterventionerna kommer att vara ringa, varför de växelkursförluster som realiseras inom systemet kommer att vara små. Många av Finlands Banks balansräkningsposter kommer uppenbarligen också att minska, varvid växelkurs- och ränteriskerna minskar. Detta minskar väsentligt de årliga variationerna i Finlands Banks resultat.

6.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga direkta verkningar i fråga om organisation eller personal vid Finlands Bank. Beroende på ECBS:s utveckling kan det bli nödvändigt att se över Finlands Banks organisation och antal anställda, men först när den flera år långa övergångstiden till gemensam valuta är förbi. Förberedelserna i anslutning till den gemensamma valutakräver mycket extra arbete vid Finlands Bank, men det är möjligt att klara av det om den visstidsanställda personalen utökas något. Hittills har målet i förberedelserna för ECBS varit en mycket decentraliserad arbetsfördelning. Om ECBS:s organisationsmodell förverkligas i sådan form, bibehåller de nationella centralbankerna en stor del av sina nuvarande uppgifter även efter övergångstiden. I den nya situationen ökar i varje fall kraven på personalens kunskaper.

7. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet i samarbete med Finlands Bank. Bankfullmäktige gav den 10 februari 1998 ett utlåtande om propositionen. EMI:s yttrande om propositionen har begärts i enlighet med artikel 109f i fördraget och artikel 5.3 i EMI-stadgan. EMI:s yttrande erhöles den 12 februari 1998.

8. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringens proposition med förslag till ny Regeringsform för Finland

Enligt regeringens proposition gällande Regeringsformen för Finland (RP 1/1998 rd) skall Regeringsformen för Finland för Finlands Banks del innehålla endast grundläggande bestämmelser om bankens statsförfattningssenligt ställning samt om bankfullmäktige, som väljs av riksdagen. Innehållet i propositionens 91 §, som gäller Finlands Bank, motsvarar i sak 73 § 1 och 2 mom. i den nuvarande regeringsformen. Till den nya regeringsformens 91 § 2 mom. har i propositionen fogats ett omnämnande av rätt för det riksdagsutskott som behandlar frågor som gäller Finlands Bank och för bankfullmäktige att få upplysningar. I den nya grundlagen ingår inte längre bestämmelsen i 73 § 3 mom. i den nuvarande regeringsformen om användningen av Finlands Banks vinstmedel, utan bestämmelser om dem ingår endast i den föreslagna lagen om Finlands Bank.

Bestämmelserna om val av Finlands Banks revisorer överförs i nödvändig utsträckning till riksdagens arbetsordning och lagen om Finlands Bank. I grundlagen intas inte heller bestämmelser om riksdagens ekonomiutskotts uppgifter som det utskott som behandlar ärenden som gäller Finlands Bank. Arbetsfördelningen mellan riksdagens utskott bestäms i detta avseende i enlighet med talmanskonferensen allmänna direktiv gällande specialutskottens huvudsakliga uppgifter.

Statsrådets meddelande till riksdagen om Finlands anslutning till euroområdet

Statsrådet har gett riksdagen ett meddelande om Finlands deltagande i euroområdet. Regeringen har beslutat att riksdagen på grundval av meddelandet ombeds att ta ställning till Finlands deltagande i euroområdet.

Valutalagen

Valutalagen gäller enligt lagens 13 § till utgången av 1998. Avsikten är inte att föreslå att valutalagens giltighetstid skall förlängas.

Beredskapslagen

Regeringen utreder separat de behov av att ändra beredskapslagens bestämmelser om regleringen av finansmarknaden i undantagsförhållanden som följer av Finlands deltagande i euroområdet och avlåter vid behov en proposition om saken till riksdagen.

Finlands Banks tjänstemän

När riksdagen godkände regeringens proposition med förslag till lag om Finlands Bank och vissa därtill anslutna lagar (RP 261/1996 rd) förutsatte riksdagen (RSv 99/1997 rd) att regeringen så snart som möjligt avger en proposition till riksdagen med ett förslag till en särskild lag om Finlands Banks tjänstemän.

Förslaget till lag om Finlands Bank innehåller inga bestämmelser om Finlands Banks tjänstemän. Avsikten är att en proposition med förslag till lag om Finlands Banks tjänstemän skall avlåtas till riksdagen under den närmaste framtiden. Lagen är avsedd att träda i kraft samtidigt med de lagar som föreslås i denna proposition.

Offentlighetslagstiftningen

Riksdagen har för avsikt att inom den allra närmaste framtiden avlåta en proposition med förslag till ny offentlighetslagstiftning. Den nya lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall ersätta den gällande lagen (83/1951) om allmänna handlingars offentlighet. Den nya lagen kommer att gälla även Finlands Bank. Av denna orsak har inga sekretessbestämmelser tagits in i den föreslagna lagen om Finlands Bank.

Grundrätten

Förslaget till lag om Finlands Bank innehåller ingen bestämmelse om grundrätten. När Finland deltar i euroområdet fastställer Finlands Bank inte heller den referensrätten för Finlands Bank om vilken föreskrives i räntelagen (633/1982). Av den anledningen måste räntelagen ändras. Avsikten är att en proposition med förslag om lag om grundrätten och om ändring av räntelagen skall avlåtas till riksdagen. Lagarna är avsedda att träda i kraft samtidigt med de lagar som föreslås i denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om Finlands Bank

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Ställning*. Enligt paragrafen är Finlands Bank dels Finlands självständiga centralbank, dels en del av ECBS. Paragrafens 1 mom. motsvarar 1 § i den gällande lagen. Det föreslås att alla bestämmelser på grundlagsnivå i Finland samlas i den nya regeringsformen för Finland. De nuvarande fyra grundlagarna, bland annat riksdagsordningen, föreslås bli upphävda. Hänvisningen till regeringsformen och riksdagsordningen har inte någon självständig rättslig relevans. Bestämmandet av Finlands Banks statsförfattningsrättsliga status genom en hänvisning till regeringsformen och riksdagsordningen föreslås därför bli slopade i momentet. Den föreslagna ändringen är lagteknisk och den ändrar inte Finlands Banks nuvarande statsförfattningsrättsliga status. Finlands Bank skall även i fortsättningen, så som bestäms i 73 § i den gällande regeringsformen, stå under riksdagens garanti och vård samt under tillsyn av bankfullmäktige som utses av riksdagen.

ECBS skall enligt artikel 106.1 i fördraget och artikel 1 i stadgan bestå av ECB och de nationella centralbankerna. I 2 mom. anges för den rättsliga klarhetens skull att Finlands nationella centralbank i enlighet med fördraget och stadgan skall utgöras en del av ECBS.

Enligt artikel 14.3 i stadgan är de nationella centralbankerna en integrerad del av ECBS och skall agera i överensstämmelse med ECB:s riktlinjer och instruktioner. För den rättsliga klarhetens skull bestäms i 3 mom. att Finlands Bank är skyldig att understå sig ECB:s normgivningsmakt, som baserar sig på fördraget och stadgan. Utöver de riktlinjer och instruktioner som nämns i stadgan skall Finlands Bank handla i överensstämmelse med de bindande beslut som avses i artikel 34 i stadgan.

ECB:s riktlinjer är interna juridiska normer för ECBS som har utfärdats av ECB-rådet och som är bindande för de nationella centralbanker som deltar i euroområdet och för

ECB:s egna organ. De kan inte riktas till tredje part och de är inte bindande för tredje part. ECB:s instruktioner är normer har utfärdats av ECB:s direktion och de används inte för att ställa verksamhetsmål. Sådana mål ställs för de nationella centralbanker som deltar i euroområdet i form av penningpolitiska beslut och detaljerade instruktioner om verkställande av riktlinjerna.

Trots att Finlands Bank definieras utgöra en del av ECBS kan den enligt 1 mom. sköta nationella uppgifter som är oberoende av ECBS. Enligt artikel 14.4 i stadgan kan de nationella centralbankerna handha andra uppgifter än de som anges i stadgan, om inte ECB-rådet med en majoritet av två tredjedelar av de avgivna rösterna anser att dessa uppgifter strider mot ECBS:s mål och uppgifter. Enligt stadgan skall sådana uppgifter handhas på de nationella centralbankernas eget ansvar och egen risk och skall inte betraktas som en del av ECBS:s funktioner.

2 §. *Mål*. Paragrafen anger syftet med Finlands Banks verksamhet. Enligt 1 mom. är huvudmålet för Finlands Banks verksamhet att upprätthålla prisstabilitet enligt fördraget. Bestämmelsens ordalydelse föreslås bli ändrad så att den motsvarar första meningen i artikel 105.1 i fördraget. Ändringen av ordalydelsen innebär inte någon ändring av innehållet i huvudmålet för Finlands Banks verksamhet jämfört med 2 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. skall Finlands Bank i överensstämmelse med fördraget stödja uppnåendet av också andra ekonomisk-politiska mål. Bestämmelsen motsvarar för sin del de mål som enligt artikel 105.1 i fördraget ställs på ECBS. Enligt artikeln skall ECBS stödja den allmänna ekonomiska politiken inom gemenskapen i syfte att bidra till att förverkliga gemenskapens mål enligt artikel 2 utan att åsidosätta huvudmålet att upprätthålla prisstabilitet. ECBS skall handla i överensstämmelse med principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens som främjar en effektiv resursfördelning och iaktta de principer som anges i artikel 3a. Åtgärder vars syfte är att stödja uppnåendet av målen för Finlands Banks nationella ekonomiska politik kan gälla endast sådana områden som

inte strider mot artikel 105.1 i fördraget och motsvarande bestämmelse i artikel 2 i stadgan.

Enligt den gällande lagen är syftet med Finlands Banks verksamhet att främja det finansiella systemets stabilitet utan att likväl äventyra det primära syftet att trygga ett stabilt penningvärde. I och med att de nationella centralbankerna blir en del av ECBS skall målet för deras verksamhet överensstämma med ECBS:s mål. Enligt artikel 105.5 i fördraget och artikel 3.4 i stadgan skall ECBS medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet. Stadgan fastställer emellertid inte uttryckligen att ECBS:s mål skall vara att främja det finansiella systemets stabilitet. Enligt propositionen slopas därför målet att främja det finansiella systemets stabilitet, vilket nämns i den gällande lagens 2 §. Detta innebär inte i sig någon ändring av bankens uppgifter.

3 §. *Uppgifter.* Enligt artikel 12.1 i stadgan skall ECB-rådet utforma euroområdet monetära politik, i förekommande fall inklusive beslut om mellanliggande monetära mål, nyckelräntesatser och tillförseln av reserver inom ECBS, samt anta de riktlinjer som behövs för att genomföra besluten. Enligt artikel 12.1 andra stycket skall ECB:s direktion genomföra den monetära politiken enligt ECB-rådets riktlinjer och beslut. I tredje stycket föreskrivs att ECB i den utsträckning som det anses möjligt och ändamålsenligt skall anlita de nationella centralbankerna för att genomföra transaktioner som ingår i uppgifterna för ECBS. De nationella centralbankerna i de medlemsstater som hör till euroområdet beslutar inte längre om penningpolitiken. I 1 mom. föreslås därför att Finlands Banks uppgift skall vara att genomföra den monetära politik som ECB-rådet har utformat i den utsträckning som ECB anlitar Finlands Bank för att genomföra transaktioner som ingår i uppgifterna för ECBS.

Enligt artikel 105.2 andra strecksatsen i fördraget skall ECBS:s grundläggande uppgifter vara att genomföra valutatransaktioner enligt bestämmelserna i artikel 109. ECBS måste därför ha tillräckligt med valutatillgångar för att kunna genomföra valutainterventioner i enlighet med artikel 109 i fördraget. De nationella centralbankerna skall därför enligt artikel 30.1 i stadgan upp till ett

belopp som motsvarar 50 miljarder euro förse ECB med reservtillgångar, som dock inte får bestå av medlemsstaternas valutor, euro, IMF-reservpositioner eller SDR. I praktiken består dessa tillgångar av US-dollar, japanska yen och guld. ECBS förbereds så att de valutatransaktioner som hör till ECB:s monetära politik och placeringen av reserven åtminstone till en början sköts decentraliserat i de nationella centralbankerna enligt placeringsprinciper som fastställts av ECB. I praktiken kommer operationer, clearingåtgärder, bokföring och andra åtgärder som gäller sådana medel som ECB har överlåtit till Finlands Bank för förvaltning att hållas åtskilda från åtgärder som hänför sig till bankens egen valutareserv.

Enligt artikel 105a.1 i fördraget och artikel 16 i stadgan skall ECB-rådet ha ensamrätt att tillåta sedelutgivning. Utom ECB får också de nationella centralbankerna ge ut sedlar. Enligt artikel 16 i rådets förordning om ibruktagningen av euron skall den myndighet som ger ut sedlarna sörja för mottagningen av sedlar som getts ut tidigare. I praktiken kommer också vissa andra såväl nationella som ECBS-relaterade penningförsörjningsuppgifter att kvarstå hos Finlands Bank, till exempel mottagning av sönderiga sedlar. Enligt 2 mom. 1 punkten skall det därför vara Finlands Banks uppgift att för sin del svara för penningförsörjningen och sedelutgivningen.

Till Finlands Banks penningförsörjningsuppgifter hänförs också den föreslagna lagen om mynt. Lagen skall innehålla bestämmelser om Finlands Banks uppgifter som gäller mynt.

Enligt artikel 105.2 tredje strecksatsen i fördraget och artikel 3.1 tredje strecksatsen i stadgan skall de grundläggande uppgifterna för ECBS vara att inneha och förvalta medlemsstaternas officiella valutareserver.

Enligt artikel 105.3 i fördraget och artikel 3.2 i stadgan skall detta inte beröra medlemsstaternas regeringars innehav och förvaltning av rörelsemedel i utländsk valuta. De nationella centralbankernas innehav av valutareserver behandlas i artikel 31 i stadgan. Enligt artikel 31.1 skall de nationella centralbankerna ha rätt att utföra transaktioner för att uppfylla sina förpliktelser mot internationella organisationer i enlighet med artikel 23. Enligt artikel 31.2 skall alla övriga transaktioner i sådana valutareserver som kvarstår i de nationella centralbankerna efter

de överföringar som avses i artikel 30 samt medlemsstaternas transaktioner med rörelsemedel i utländsk valuta över en bestämd gräns, som skall fastställas i enlighet med artikel 31.3, godkännas av ECB för att säkerställa överensstämmelse med euroområdets penning- och valutapolitik. Enligt artikel 31.3 skall ECB-rådet utfärda riktlinjer för att underlätta sådana transaktioner.

I Finlands Banks förvaltning kvarstår bankens egna och den offentliga maktens andra eventuella utländska tillgodohavanden och tillgångar i ädla metaller. I 2 mom. 2 punkten skall därför föreskrivas att Finlands Bank för sin del också skall inneha och förvalta valutareserven.

Paragrafens 2 mom. 3 punkt enligt vilken Finlands Banks för sin del skall sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet motsvarar 3 § 2 mom. 2 punkten i den gällande lagen. Paragrafens 2 mom. 4 punkt enligt vilken Finlands Bank skall sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet motsvarar 3 § 2 mom. 3 punkten i den gällande lagen.

Förteckningen över uppgifterna är inte uttömmande. Bestämmelser om Finlands Banks uppgifter finns också i vissa andra författningar. Till exempel enligt 2 § förordningen om godkännande av vissa ändringar i avtalet rörande Internationella Valutafonden (Fördr. 68/1977) står Finlands Bank på finska statens vägnar i förbindelse med Internationella Valutafonden och är depositionsställe för all finsk valuta som är i fondens besittning. Enligt 2 § förordningen om bringande i kraft av vissa ändringar i avtalet rörande Internationella Valutafonden (Fördr. 69/1977) skall de i avtalet förutsatta transaktionerna och av tillämpningen av konventionen föranledda meddelanden och förbindelser ges på finska statens vägnar av Finlands Bank.

4 §. *Oavhängighet och samarbete med övriga myndigheter.* Artikel 107 i fördraget förutsätter att de nationella centralbankerna då de utövar de befogenheter och fullgör de uppgifter och skyldigheter som har tilldelats dem genom fördraget och stadgan inte skall begära eller ta emot instruktioner från något organ. Bestämmelsen om oavhängighet i 5 § 2 mom. i den gällande lagen föreslås bli ändrad så att oavhängigheten preciseras så att den i stället för penningpolitiken gäller

alla ECBS:s uppgifter. Artikel 107 i fördraget kräver uttryckligen att inte heller någon medlem av ett beslutande organ i en nationell centralbank skall begära eller ta emot instruktioner från något organ. Därför skall förbudet i 1 mom. mot att begära eller ta emot instruktioner, som betonar den funktionella och institutionella oavhängigheten, inriktas så att det gäller medlemmarna av Finlands Banks beslutande organ. Finlands Banks chefsdirektör är medlem av direktionen som är bankens beslutande organ och förbudet gäller således också chefsdirektören. Finlands Bank är oavhängig också när det gäller andra uppgifter än ECBS:s uppgifter såtillvida att föreskrifter om sådana uppgifter kan meddelas Finlands Bank endast med fullmakt som grundar sig på lag.

Bestämmelsen i 2 mom. om samarbete med statsrådet och övriga myndigheter motsvarar till ordalydelsen 5 § 1 mom. i den gällande lagen. En hänvisning till samarbete mellan myndigheter ingår också i 2 § 2 mom. Samarbetet kan exempelvis bestå av utbyte av ekonomisk-politiska och penningpolitiska åsikter. Eftersom Finland deltar i euroområdet får samarbetet inte strida mot fördraget. Å andra sidan ingår det en förpliktelse till samarbete också i fördraget. Till exempel enligt artikel 105.5 skall ECBS medverka till att de behöriga myndigheterna smidigt kan genomföra sin politik när det gäller tillsyn över kreditinstitut och det finansiella systemets stabilitet.

5 §. *Befogenheter.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 6 § i den gällande lagen. Till paragrafen har emellertid fogats en bestämmelse om befogenheten att meddela föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen. Den motsvarar 13 § i den gällande myntlagen.

Enligt artikel 12.1 i stadgan skall ECB-rådet utforma euroområdets monetära politik, efter omständigheterna inklusive bland annat beslut om offentliga räntor, samt anta de riktlinjer som behövs för att genomföra besluten. Eftersom befogenheterna att besluta om räntor övergår till ECB skall den bestämmelse i 6 § 2 mom. i den nuvarande lagen som gäller rätten att bestämma grundräntan och övriga räntor som tillämpas av banken inte tas med i den föreslagna lagen.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 6 § 3 mom. i den gällande lagen. Paragrafens tillämpningsområde täcker också ECB:s kapital enligt artikel 28 i stadgan. Enligt denna artikel

skall de nationella centralbankerna vara de enda tecknarna och innehavarna av kapital i ECB. De nationella centralbankernas andelar i ECB:s tecknade kapital får inte överlätas, pantsättas eller utmätas.

6 § *Förbud mot offentlig finansiering.* Paragrafen motsvarar 8 § i den gällande lagen. Förbudet mot privilegier i fråga om offentlig finansiering enligt artikel 104.2 i fördraget preciseras genom ett tillägg enligt artikel 104.2 enligt vilket offentligt ägda kreditinstitut skall behandlas på samma sätt som privata kreditinstitut vad gäller tillförseln av centralbankreserver.

7 §. *Säkerheter.* I artikel 18.1 i stadgan krävs att ECBS:s samtliga kredittransaktioner grundar sig på tillfredsställande säkerheter. Alla ECBS:s likviditetsskapande transaktioner skall enligt bestämmelsen grunda sig på värdepapper. Motparten skall antingen överföra äganderätten till värdepapperet eller lämna värdepapperet som säkerhet. Eftersom syftet är att skydda ECBS mot förluster vid penningpolitiska operationer, trygga en likvärdig behandling av motparterna och effektivt verkisamheten, skall värdepapperen uppfylla vissa villkor för att bli godkända för ECBS:s penningpolitiska operationer. De risker som hänför sig till säkerheter som används vid ECBS:s penningpolitiska operationer kommer att övervakas för att ECBS skall kunna skyddas mot ekonomiska förluster i sådana fall när säkerheterna måste realiseras på grund av en motparts försumelse. ECBS:s viktigaste riskhanteringsmetod är undervärdering, som kan variera på olika grunder. De viktigaste är maturiteten för penningpolitiska operationer och de skuldinstrument som används vid dessa. Dessutom kan de nationella centralbankerna enligt ECB:s instruktioner ändra värderingen av en godkänd säkerhet samt tillämpa limiter och tilläggsäkerheter för enskilda emittenter, gäldenärer eller borgensmän. ECBS:s kredittransaktioner grundar sig enligt dessa principer på fulla säkerheter med beaktande av tillräckliga marginaler med hänsyn till säkerheternas värdefluktuationer, så att säkerheternas värde inte är lägre än beloppet av den beviljade krediten.

Finlands Bank har enligt 9 § i den gällande lagen rätt att av synnerligen vägande skäl tillfälligt avstå från att kräva säkerheter. Syftet med denna bestämmelse har främst varit att sörja för betalningsrörelsens och det finansiella systemets störningsfria funktion då

ett kreditinstitut har råkat i tillfälliga likviditetssvårigheter. Ett villkor för beviljande av krediten har varit att det kreditinstitut som har råkat i svårigheter omedelbart vidtar åtgärder för att normalisera sin likviditetsställning. När Finland går med i euroområdet upphör behovet av kredit utan säkerhet. Detta beror främst på att det uppstår en ny hemmamarknad som omspannar hela euroområdet och som leder till att kreditinstituten har bättre förutsättningar än tidigare att trygga sin likviditet med krediter direkt från marknaden. I fråga om likviditetssvårigheter och betalningssystemstörningar betonas dessutom preventiva åtgärder i högre grad än förut.

8 §. *Grundkapital.* Paragrafen motsvarar 10 § i den gällande lagen. Finlands Banks grundkapital skall också i fortsättningen bestå av en grundfond och en reservfond. Enligt 2 mom. skall reservfonden kunna användas för att öka grundfonden. Överföringen till grundfonden skall ske i samband med bokslutet.

2 kap. Förvaltning

9 §. *Förvaltningsorgan.* Bankfullmäktige och direktionen skall också i fortsättningen vara Finlands Banks förvaltningsorgan. Där emot skall revisorerna inte längre betraktas som bankens förvaltningsorgan. Det är inte motiverat att definiera revisorerna som ett förvaltningsorgan inom sitt revisionsobjekt.

10 §. *Bankfullmäktige.* På samma sätt som i gällande lag skall paragrafen innehålla bestämmelser om bankfullmäktiges sammansättning och tillsättande. I den nya regeringsformen skall inte längre ingå bestämmelser om hur bankfullmäktige skall väljas. Närmare bestämmelser om valet av bankfullmäktige föreslås bli meddelade i riksdagens arbetsordning. En hänvisning till riksdagsordningen har inte någon självständig juridisk betydelse. Därför skall 1 mom. endast föreskriva att bankfullmäktige skall bestå av nio bankfullmäktige, tillsatta av riksdagen, och där skall inte längre finnas någon hänvisning till riksdagsordningen eller någon annan grundlag.

Till 2 mom. föreslås bli fogad en bestämmelse enligt vilken en bankfullmäktigeledamot är skyldig att avgå om han eller hon utnämns till direktionsmedlem, eftersom det inte är lämpligt att en medlem av ett tillsynsorgan samtidigt är medlem i det organ som

är tillsynsobjekt. Till momentet skall enligt förslaget också fogas den bestämmelse som ingår i 12 § i den gällande instruktionen för riksdagens bankfullmäktige enligt vilken en bankfullmäktigeledamot skall vara skyldig att avgå om han eller hon har tagit emot ett uppdrag som det enligt bankfullmäktiges enhälliga beslut är olämpligt att sköta vid sidan av bankfullmäktigeuppdraget.

11 §. *Bankfullmäktiges uppgifter.* Paragrafen motsvarar i huvudsak 13 § i den gällande lagen. Direktionen skall ha en allmän behörighet att sköta bankens uppgifter, medan bankfullmäktige skall sköta de uppgifter som uttryckligen anges i lagen. Avsikten är att bestämmelsen om bankfullmäktiges uppgifter skall vara uttömmande. Detta innebär att bankfullmäktige inte kan överta uppgifter av direktionen och inte heller överföra sina egna uppgifter på direktionen.

Bankfullmäktiges uppgifter skall, på samma sätt som i den gällande lagen, indelas i tre grupper, dvs. tillsynsuppgifter, förvaltningsuppgifter och övriga uppgifter. Dessa uppgiftshelheter grupperas vidare i olika moment.

Bankfullmäktiges tillsynsuppgifter enligt 1 mom. skall huvudsakligen överensstämma med de uppgifter som fastställs i 13 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen skall bankfullmäktige bland annat besluta om beviljande av ansvarsfrihet för direktionen. Den föreslagna punkten skall inte längre innehålla någon bestämmelse om beviljande av ansvarsfrihet. Stadgan förutsätter att direktionen är oavhängig när den behandlar och avgör ECBS:s uppgifter. Detta krav på oavhängighet innebär också att direktionsmedlemmarna inte kan nekas ansvarsfrihet för verksamhet i anslutning till ECBS:s uppgifter. I praktiken är det mycket svårt, och i vissa fall till och med omöjligt, att avskilja ECBS:s uppgifter från nationella uppgifter.

Ansvarsfrihetsförfarandet enligt den gällande lagen är exceptionellt i Finlands jurisdiktion eftersom direktionsmedlemmarna är tjänstemän. Tjänstemän beviljas inte ansvarsfrihet utan deras ansvar fastställs enligt tjänstemanna-, straff- och skadeståndsrättsliga bestämmelser.

Beviljande av ansvarsfrihet för direktionens medlemmar saknar juridisk betydelse eftersom ansvarsfrihet inte hindrar åtal för tjänstebrott och inte heller har någon betydelse

vid behandlingen av ett eventuellt åtal för tjänstebrott. Enligt 8 kap. 1 § 4 mom. strafflagen (39/1889) är den kortaste preskriptionstiden för tjänstebrott fem år. Till denna del skulle ett slopande av bestämmelsen om ansvarsfrihet inte medföra någon förändring. Den civilrättsliga skadeståndsskyldigheten kommer däremot i fortsättningen att fastställas enligt skadeståndslagen (412/1974). Enligt 7 kap. 2 § skall skadestånd sökas inom tio år från det skadan inträffade. I detta avseende kommer ett slopande av möjligheten att bevilja ansvarsfrihet att skärpa direktionens ansvar.

Ekonomiutskottet har i sitt betänkande om regeringens proposition med förslag till lag om Finlands Bank och till vissa andra lagar i samband därmed (RP 261/1996 rd) ansett att utvecklandet av förfarandet med berättelser skall beaktas när regeringen fortsätter att bereda lagen om Finlands Bank inför etapp tre av EMU (EkUB 17/1997 rd). Ekonomiutskottet konstaterar i sitt utlåtande vidare att "med tanke på inte minst den tredje etappen är det angeläget att fundera över den monetära politikens legitimitet, det vill säga hur målen är förankrade i samhället. Denna aspekt är viktig för en lyckad penningpolitik och för en stabil ekonomi. Om Finland går med i valutaunionen deltar direktionen för Finlands Bank i Europeiska centralbankens beslutsfattande fristående från den politiska beslutsprocessen och det övriga samhället på ett sätt som kan vara fördömande för penningpolitikens legitimitet."

En nackdel med Finlands Banks funktionella oavhängighet är kravet på en ökning av samhällskontrollens betydelse i sådant beslutsfattande som är samhälleligt betydande. Genom att koncentrera bankfullmäktiges uppgifter på tillsyn skapas förutsättning för en effektivare övervakning av Finlands Banks verksamhet. Tillsynsrutinerna kan emellertid utvecklas på den nuvarande grunden. Bestämmelserna ger möjlighet att skapa ett effektivt förfarande som innebär att ekonomiutskottet hör Finlands Banks chefsdirektör eller andra direktionsmedlemmar om aktuella penningpolitiska frågor eller andra frågor som har samband med centralbankens verksamhet.

Bankfullmäktiges berättelse till ekonomiutskottet om Finlands Banks verksamhet och förvaltning, som nämns i 4 punkten, kan utvecklas så att den innehåller bankfullmäktiges bedömningar av och synpunkter på

penningpolitiken och kan läggas till grund för en diskussion i riksdagen. I samband med behandlingen av bankfullmäktiges berättelse kan riksdagens plenum varje år diskutera Finlands Banks angelägenheter.

Enligt 5 punkten skall bankfullmäktige utöver den årliga berättelsen också vid behov ge riksdagen berättelser om genomförandet av penningpolitiken och bankens övriga verksamhet. Dessa berättelser skall kunna ges och behandlas smidigare än den årliga berättelsen enligt 4 punkten. Finlands Banks direktion skall enligt 14 § 4 mom. vara skyldig att regelbundet rapportera till bankfullmäktige om genomförandet av den monetära politiken samt om bankens övriga verksamhet. Trots att bankfullmäktige inte har beslutanderätt i fråga om penningpolitiken eller andra ärenden i anslutning till ECB:s uppgifter skall, bankfullmäktige om bankfullmäktige så önskar ha möjlighet att alltid vid behov diskutera penningpolitiken. Bankfullmäktige kan också höra andra sakkunniga och på detta sätt föra också en allmän diskussion om penningpolitiken.

I bankfullmäktiges berättelser till riksdagen om penningpolitiken skulle det vara möjligt att utveckla aktuella penningpolitiska inlägg som riksdagen grundligt kan diskutera. I berättelserna kunde bankfullmäktige presentera nationella inriktningar och uppfattningar i anslutning till penningpolitiken.

Bankfullmäktigeledamöterna är bundna av sekretessbestämmelserna i gemenskapslagstiftningen när det är fråga om sekretessbelagda uppgifter som hänför sig till ECB:s uppgifter eller som annars är sekretessbelagda enligt gemenskapslagstiftningen. Enligt artikel 38.1 i stadgan får ledamöterna av de beslutande organen och personalen i ECB och de nationella centralbankerna inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt. Tystnadsplikten fortsätter även sedan deras uppdrag har upphört. Enligt artikel 38.2 skall dessa föreskrifter gälla även för personer som har tillgång till uppgifter som enligt gemenskapsföreskrifter omfattas av tystnadsplikt. Om chefdirektören till exempel för bankfullmäktige redogör för ärenden som behandlats i ECB-rådet eller om beslut som fattats av rådet, till de delar som det är möjligt enligt de sekretessbestämmelser som gäller chefdirektören, omfattas bankfullmäktige av tystnadsplikt i fråga om dessa ärenden, om inte ECB uttryckligen har beslutat att offentliggöra beslutet. Enligt artikel 10.4

i stadgan är ECB-rådets sammanträden hemliga, men ECB-rådet kan besluta om att offentliggöra resultatet av sina överläggningar.

Bestämmelserna i 2 mom. om bankfullmäktiges uppgifter i fråga om Finlands Banks förvaltning ändras inte, med undantag för två punkter. Till 2 mom. 1 punkten fogas bestämmelsen i 15 § 2 mom. i den gällande lagen om att bankfullmäktige till statsrådet skall göra framställning om tillsättning av direktionsmedlemstjänster.

Till 2 punkten fogas en bestämmelse om att bankfullmäktige bestämmer hur direktionsmedlemstjänsterna skall skötas under tjänstledigheter som är längre än en vecka. Bestämmelsen är nödvändig för att direktionsverksamhet skall vara tryggad under en direktionsmedlems tjänstledighet, eftersom republikens president utnämner medlemmarna i direktionen.

Bankfullmäktige får emellertid inte med stöd av denna bestämmelse besluta om vem som skall fungera som chefdirektörens suppleant i ECB-rådet under hans eller hennes tjänstledighet, även om tjänstledigheten skulle pågå längre än en vecka. Enligt artikel 10.2 i stadgan kan i ECB-rådets arbetsordning föreskrivas att en medlem av ECB-rådet som är förhindrad att rösta under en längre period får utse en ersättare som medlem av ECB-rådet. Artikel 10.2 fastställer också att endast personligen närvarande medlemmar av ECB-rådet har rösträtt. I arbetsordningen kan också bestämmas att medlemmar av ECB-rådet får rösta vid telekonferenser. Enligt artikel 10.3 får en nationell centralbankschef som inte kan närvara när sådana beslut som avses i artikeln behandlas, utse en ersättare för att avge hans vägda röst. Enligt stadgan skall chefdirektören själv utse sin ersättare inom ramen för stadgan.

Bestämmelserna i 3 mom. om bankfullmäktiges övriga uppgifter motsvarar 13 § 3 mom. i den gällande lagen. Med stöd av artikel 27 i stadgan har oavhängiga externa revisorer som ECB-rådet har godkänt rätt att granska också Finlands Banks bokföring och räkenskaper. Dessutom skall Finlands Bank också i fortsättningen ha egna nationella revisorer som utses av riksdagen. Därför föreslås 3 mom. bli reviderat så att bankfullmäktige fastställer grunderna för arvoden och ersätningarna till de av riksdagen utsedda revisorerna. I 4 punkten görs en revidering på grund av paragrafnumreringen i den före-

slagna lagen.

Den föreslagna lagen innehåller inte några bestämmelser om Finlands Banks tjänstemän, utan dessa bestämmelser kommer inom en nära framtid att avlätas i en separat proposition. Därför föreslås att hänvisningsbestämmelsen i 3 mom. 5 punkten ersätts av en verbal hänvisning. Enligt 43 § 6 mom. i den gällande lagen har en tjänsteman som utan någon sådan grund som avses i 9 § 1 och 2 mom. statstjänstemannalagen har utnämnts för viss tid eller utan giltigt skäl upprepade gånger i följd har utnämnts för viss tid, då tjänsteförhållandet till Finlands Bank upphör till följd av att han inte längre utnämns till tjänsteman vid banken, rätt att av banken få en ersättning som motsvarar minst sex och högst 24 månaders lön. Motsvarande bestämmelse kommer att ingå också i propositionen till riksdagen med förslag till en separat lag om Finlands Banks tjänstemän.

12 §. *Bankfullmäktiges beslutsfattande.* Paragrafen motsvarar 14 § i den gällande lagen.

13 §. *Direktionen.* Paragrafen motsvarar 15 § i den gällande lagen. Direktionens sammansättning och direktionens ordförandes och medlemmars mandatperiod blir oförändrade. Direktionens medlemmar utnämns också i fortsättningen av republikens president. Till 1 mom. fogas bestämmelsen från 15 § 2 mom. i den gällande lagen om att direktionsmedlemstjänsterna tillsätts utan att de förklaras lediga. I övrigt föreslås bestämmelsen i 15 § 2 mom. för konsekvensens skull ingå i 11 § om bankfullmäktiges uppgifter. Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar 15 § 3 och 4 mom. i den nuvarande lagen.

14 §. *Direktionens uppgifter.* Paragrafen motsvarar i huvudsak 16 § i den gällande lagen. Direktionen skall sköta Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om ett ärende inte genom lag har förbehållits bankfullmäktige. I paragrafen hänvisas inte längre till Finlands Banks lagstadgade uppgifter eftersom Finlands Banks uppgifter utom i lag också fastställs i fördraget och stadgan samt i gemenskapens sekundärlagstiftning som stiftats på grundval av dem.

Direktionen har enligt fast praxis redogjort för penningpolitiken och bankens övriga verksamhet på bankfullmäktiges sammanträden. Direktionens ställning förändras i och med att Finlands Bank blir en del av ECBS. Chefdirektören har rätt och skyldighet att i

ECB-rådet agera självständigt på det sätt som förutsätts i fördraget och stadgan. Därför föreskrivs i 4 mom. för chefdirektören och de övriga direktionsmedlemmarna i stället för den tidigare kollektiva skyldigheten en individuell skyldighet att regelbundet rapportera till bankfullmäktige om genomförandet av monetära politiken och om bankens övriga verksamhet.

Fördraget och stadgan kräver oavhängighet av direktionsmedlemmarna när de fullgör ECBS:s uppgifter. EMI har ansett att en lagbestämd skyldighet att på förhand eller i övrigt utreda ärenden före beslutsfattande som gäller ECBS:s uppgifter strider mot kravet på oavhängighet för beslutsorganens medlemmar. Paragrafens bestämmelse om skyldigheten att rapportera till bankfullmäktige om genomförandet av den monetära politiken och om bankens övriga verksamhet skall i fråga om ECBS:s uppgifter endast gälla rapportering i efterhand. Chefdirektören och de övriga direktionsmedlemmarna kan, inom ramen för gemenskapens sekretessbestämmelser, enligt eget övervägande lämna rapporter också före beslutsfattandet.

Enligt artikel 38.1 i stadgan är ledamöterna av de beslutande organen och personalen i ECB och de nationella centralbankerna även sedan deras uppdrag har upphört förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt. Chefdirektören och de övriga direktionsmedlemmarna får lämna rapport om genomförandet av den monetära politiken och om Finlands Banks övriga verksamhet endast i den omfattning som det är möjligt utan att bryta mot sekretessbestämmelserna i gemenskapslagstiftningen.

15 § *Direktionens beslutsfattande.* Paragrafen innehåller en bestämmelse om beslutsfattandet i direktionen och motsvarar den gällande bestämmelsen om beslutförhet. Direktionen skall vara beslutför när minst tre medlemmar är närvarande.

Enligt artikel 107 i fördraget och artikel 7 i stadgan skall varken ECB eller någon nationell centralbank eller någon medlem av deras beslutande organ, då de utövar de befogenheter och fullgör de uppgifter och skyldigheter som har tilldelats dem genom fördraget och stadgan, begära eller ta emot instruktioner från gemenskapsinstitutioner eller gemenskapsorgan, från medlemsstaternas regeringar eller från något annat organ. Enligt artikel 109a.1 i fördraget och artikel

10.1 i stadgan skall ECB-rådet bestå av ECB:s direktionsledamöter samt cheferna för de nationella centralbankerna. Artikel 10 i stadgan innehåller också bestämmelser om utövande av rösträtten i ECB-rådet.

För den juridiska klarhetens skull och för att undvika en situation i vilken lagstiftningen om chefdirektörens befogenheter och oavhängighet skulle stå i strid med gemenskapslagstiftningen bestäms i 2 mom. om chefdirektörens oavhängighet och befogenheter vid skötseln av sina uppgifter i ECB-rådet. Eftersom chefdirektörens ställning i ECB-rådet fastställs i fördraget och stadgan, hänvisar momentet till fördraget och stadgan.

Enligt 3 mom. kan i en instruktion meddelas närmare föreskrifter om direktionens beslutsförfarande och föredragningen i samband därmed. Med stöd av denna bestämmelse är det möjligt att vid behov ordna med behövligt beslutsförfarande. Bestämmelsen motsvarar 15 § 2 mom. i den gällande lagen. Instruktionen skall enligt 11 § fastställas av bankfullmäktige.

16 §. *Avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande.* Chefen för en nationell centralbank får enligt artikel 14.2 i stadgan avsättas endast om han inte längre uppfyller de krav som ställs för att han skall kunna utföra sina uppgifter eller om han gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Ett beslut om avsättning får överklagas vid gemenskapsdomstolen av den berörda centralbankschefen eller ECB-rådet på den grunden att fördraget eller någon rättsregel om dess tillämpning har överträtts. En sådan talan skall väckas inom två månader från det att beslutet offentliggjordes eller delgavs den som vill väcka talan eller, i annat fall, från den dag då den senare fick kännedom om beslutet.

EMI har i sin rapport om utvecklingen mot konvergens ansett att bestämmelsen om avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande i den gällande lagen inte överensstämmer med fördraget och stadgan. EMI anser att grunderna för avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande ordagrant skall överensstämma med stadgan. EMI har vidare ansett att andra direktionsmedlemmar än centralbankschefen skall ha rätt att överklaga ett beslut om avsättning vid en nationell domstol. Endast på detta sätt är det möjligt att trygga Finlands Banks beslutande organs oavhängighet så som avses i artikel

107 i fördraget och artikel 7 i stadgan.

I 1 mom. fastställs grunderna för avsättande av en direktionsmedlem. Bestämmelsen motsvarar artikel 14.2 andra stycket om grunderna för avsättning av chefen för en nationell centralbank.

I 2 mom. fastställs andra direktionsmedlemmars än ordförandens rätt att överklaga presidentens beslut om avsättning. Andring söks hos högsta förvaltningsdomstolen, i tillämpliga delar med iakttagande av förvaltningsprocesslagen (586/1996). Vid behandling av en sådan talan skulle högsta förvaltningsdomstolen bli tvungen att begära förhandsbeslut hos gemenskapsdomstolen eftersom det i själva verket är fråga om en tolkning av stadgan som hör till gemenskapens primärrätt. Chefdirektörens rätt att väcka talan fastställs enligt stadgan och i bestämmelsen hänvisas därför också till stadgan.

17 §. *En direktionsmedlems bisysslotillstånd.* Paragrafen motsvarar huvudsakligen 19 § i den gällande lagen. Fördraget och stadgan förutsätter att direktionsmedlemmarna är oavhängiga när de fullgör sina uppgifter inom ECBS. Till oavhängigheten hör också att en direktionsmedlem inte får inneha bisysslor som äventyrar oavhängigheten. För klarhetens skull fogas till bestämmelsen en uttrycklig hänvisning till uppgifter inom ECBS.

18 §. *Val av revisorer.* Paragrafen motsvarar i sak 20 § i den gällande lagen. Med stöd av artikel 27 i stadgan har oavhängiga externa revisorer, som ECB-rådet har godkänt, rätt att granska också Finlands Banks bokföring och räkenskaper. Dessutom skall Finlands Bank också i fortsättningen ha egna nationella revisorer som väljs av riksdagen. Den nya regeringsformen kommer inte att innehålla några bestämmelser om val av Finlands Banks revisorer. Hänvisningen till regeringsformen har inte någon självständig juridisk betydelse. I denna paragraf skall det därför inte längre finnas någon hänvisning till riksdagsordningen eller till någon annan grundlag.

3 kap. Bokslut, monetära inkomster, vinstanvändning och revision

19 §. *Bokslut.* Paragrafen motsvarar i huvudsak 29 § i den gällande lagen. ECBS:s konsoliderade balansräkning offentliggörs enligt artikel 15.2 i stadgan varje vecka. En nationell centralbanks balansräkning kommer

därför inte längre att ha samma betydelse som hittills. När Finlands Bank blir en del av ECBS är det inte längre nödvändigt att separat offentliggöra Finlands Banks balansräkning varje vecka. Paragrafens 4 mom. föreslås ändras så att Finlands Banks balansräkning publiceras månatligen. Detta motsvarar vedertagen praxis för finländska kreditinstitut att publicera sin månadsbalansräkning. På grund av centralbankens särställning är det dock motiverat att offentliggörandet av balansräkningen månatligen regleras i lag.

20 §. *Bokföring*. Paragrafen motsvarar i huvudsak 30 § i den gällande lagen men den skall inte längre innehålla någon bestämmelse som motsvarar det gällande 2 mom. om värderingen av de värdepapper som ingår i valutareserven och de värdepapper som är föremål för handel på penningmarknaden. Bankfullmäktige skall ha till uppgift att enligt 11 § 1 mom. 1 punkten på framställning av direktionen fastställa grunderna för bankens bokslut. Trots att bankfullmäktige har makt att fastställa grunderna för bokslutet kan det bli nödvändigt att vid beslutsfattandet beakta de regler för standardisering av bokföringen som fastställs i artikel 26.4 i stadgan. Enligt den bestämmelse som nämns i stadgan skall ECB-rådet fastställa de regler som behövs för att standardisera bokföring och rapportering av de nationella centralbankernas transaktioner.

21 §. *Monetära inkomster och vinstanvändning*. I 1 mom. finns bestämmelser om de monetära inkomster som hänför sig till ECBS genom en hänvisning till stadgan. Beräkningen av den monetära inkomsten kommer att bli en del av centralbankens resultaträkning. De monetära inkomsterna avviker så mycket från normala bokförings- och resultaträkningsbegrepp att det är motiverat att ta med en definition enligt artikeln 32 i stadgan också i den nationella lagstiftningen.

Enligt artikel 32.1 skall inkomsterna för de nationella centralbankerna då de fullgör monetära uppgifter för ECBS, nedan *monetära inkomster*, fördelas vid utgången av varje räkenskapsår i enlighet med bestämmelserna i denna artikel. Enligt artikel 32.2 skall, om inte något annat följer av artikel 32.3, summan av de monetära inkomsterna för varje nationell centralbank vara lika med centralbankens årliga inkomster av de tillgångar som den innehar som motvärden till

sedlar i omlopp och till inlåning från kreditinstitut. Dessa tillgångar skall reserveras av de nationella centralbankerna i enlighet med riktlinjer som ECB-rådet skall fastställa.

I artikel 32.3 kan ECB-rådet om det efter den tredje etappens början finner att det på grund av de nationella centralbankernas balansräkningsstrukturer inte är möjligt att tillämpa artikel 32.2, med kvalificerad majoritet och med avvikelse från artikel 32.2 besluta om att de monetära inkomsterna skall beräknas enligt någon annan metod under en tid av högst 5 år.

Enligt artikel 32.4 skall varje nationell centralbanks monetära inkomster minskas med ett belopp som motsvarar centralbankens räntebetalningar till följd av förpliktelser på grund av inlåning från kreditinstituten enligt artikel 19 i stadgan. ECB-rådet kan besluta att de nationella centralbankerna skall ersättas för kostnader i samband med sedelutgivning eller i undantagsfall för särskilda förluster till följd av monetära transaktioner som företagits för ECBS. Ersättning skall lämnas i den form som ECB-rådet finner lämplig och sådana belopp får avräknas från de nationella centralbankernas monetära inkomster.

Enligt artikel 32.5 skall summan av de nationella centralbankernas monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna i förhållande till deras inbetalda andelar av ECB:s kapital, om inte något annat följer av beslut som ECB-rådet fattar. Enligt artikel 32.6 skall avräkning och betalning av saldona från fördelningen av de monetära inkomsterna utföras av ECB enligt ECB-rådets riktlinjer och enligt artikel 32.7 skall ECB-rådet vidta alla övriga åtgärder som behövs för tillämpningen av denna artikel.

I artikel 51 i stadgan bestäms om en avvikelse från artikel 32. I artikel 51.1 föreskrivs att om ECB-rådet efter början av den tredje etappen finner att tillämpningen av artikel 32 medför väsentliga ändringar i de nationella centralbankernas relativa inkomstlägen, skall storleken på de inkomster som skall fördelas enligt artikel 32 minskas med en enhetlig procentsats som inte får överstiga 60 procent under första räkenskapsåret efter början av den tredje etappen och som för varje följande räkenskapsår skall sättas ned med minst 12 procentenheter. Bestämmelsen skall inte tillämpas under mer än fem räkenskapsår efter början av den tredje etappen.

I paragrafens 2 mom. bestäms om användningen av Finlands Banks vinst. Typiskt för centralbankerna är nämligen, på grund av växelkursutvecklingen och andra orsaker som till största delen är oberoende av centralbankens egna åtgärder, kraftiga fluktuationer i vinsten. Därför krävs det en tillräckligt stark balansräkningsstruktur för att centralbankens verksamhetsförutsättningar skall kunna tryggas. I syfte att trygga bankens ekonomiska verksamhetsförutsättningar skall av den årliga vinsten enligt 2 mom. hälften överföras till reservfonden. Återstoden av vinsten skall reserveras för statens behov.

Finlands Banks ekonomiska ställning och balansräkningsstruktur skall vara så starka att banken i alla situationer kan fullgöra sina uppgifter. Detta kan kräva att mera än hälften av den årliga vinsten överförs till reservfonden. Finlands Banks ställning kan också vara så stark eller reservfonden så stor att det inte alls är nödvändigt att göra någon överföring till reservfonden eller att överföringen kan vara mindre än hälften av vinsten. Därför kan bankfullmäktige besluta att vinsten skall användas på något annat sätt. Bankfullmäktige skall motivera sitt beslut om användningen av vinsten med bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Bankfullmäktige skall särskilt ta hänsyn till de risker som är förknippade med bankens balansräkning. Vid beslutsfattande skall vidare noteras att Finlands Banks handläggning av ECBS:s uppgifter inte får äventyras.

Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande (GrUU 5/1977 rd), att när den proposition som utlåtandet avser träder i kraft står sig kravet i 73 § regeringsformen på att Finlands Bank skall stå under "riksdagens vård" inte längre i den vedertagna betydelsen, men utskottet ansåg dock att det är viktigt att genom olika arrangemang utveckla relationen mellan riksdagen och Finlands Bank så att Finlands Bank kan stå under riksdagens vård också när bankfullmäktiges uppgifter kringskärs. Den föreslagna bestämmelsen om användningen av vinstmedlen betonar och förstärker bankfullmäktiges ställning som ett organ som för riksdagens räkning utövar tillsyn över Finlands Bank.

Om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov bestämmer riksdagen. Detta sker enligt bankfullmäktiges och ekonomiutskottets förslag i det sammanhang då riksdagen behandlar ekonomiut-

skottets betänkande om riksdagens bankfullmäktiges årliga berättelse om Finlands Banks verksamhet och förvaltning.

Om bankens bokslut uppvisar förlust skall denna enligt 3 mom. i första hand täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst skall användas till att täcka förluster som har lämnats utan täckning.

22 §. *Revision.* I paragrafen bestäms om revisionen av Finlands Bank. Paragrafens 1-3 mom. motsvarar i huvudsak 32 § i den gällande lagen. Bestämmelsen gäller de av riksdagen valda revisorernas verksamhet. Utom de av riksdagen valda revisorerna skall bankens räkenskaper granskas av oavhängiga externa revisorer som ECB-rådet har godkänt. Enligt artikel 27.1 i stadgan skall ECB:s och de nationella centralbankernas räkenskaper granskas av oavhängiga externa revisorer som ECB-rådet har rekommenderat och rådet godkänt. Revisorerna skall ha befogenhet att granska alla räkenskapshandlingar och konton hos ECB och de nationella centralbankerna samt att få alla uppgifter om deras transaktioner. Paragrafens 4 mom. skall innehålla en bestämmelse om de av rådet godkända revisorernas i stadgan bestämda rätt att granska Finlands Banks räkenskaper.

23 §. *Revisionsberättelse.* De av riksdagen valda revisorerna skall enligt denna paragraf till bankfullmäktige överlämna en skriftlig revisionsberättelse. Revisionsberättelsen skall innehålla utlåtanden om fastställandet av resultaträkningen och balansräkningen samt om direktionens förslag till åtgärder som gäller bankens resultat. I revisionsberättelsen skall dessutom tas in anmärkningar som kan inverka på fastställandet av resultaträkningen och balansräkningen. Eftersom direktionens medlemmar inte längre beviljas ansvarsfrihet föreslås bestämmelserna om ansvarsfrihet bli slopade i paragrafen.

4 kap. Särskilda bestämmelser

24 §. *Förvaltningsförfarande och ämbetspråk.* Paragrafen motsvarar 34 § i den gällande lagen och i den föreslås inte några ändringar.

25 §. *Avgifter.* Paragrafen motsvarar i huvudsak 35 § i den gällande lagen. Den föreslås dock bli ändrad så att lagen om grunden

för avgifter till staten (150/1992) iaktas bara i fråga om andra avgifter än de som uppbärs för ECBS:s prestationer. Om eventuella avgifter för ECBS:s prestationer beslutar ECB och de kan inte fastställas i nationell lagstiftning.

26 §. *Rätt att få och lämna upplysningar.* Paragrafen motsvarar i huvudsak 37 § i den gällande lagen. En allmän regel i fråga om lämnande av uppgifter för statistiska ändamål är att de inte får överlämnas till förundersöknings- och åklagarmyndigheterna för andra än statistiska ändamål. Finlands Bank har inte heller i praktiken sådana för statistiska ändamål erhållna uppgifter som skulle vara nödvändiga för förundersöknings- och åklagarmyndigheterna och som dessa behöver för att fullgöra sina uppgifter. Dessa myndigheter får sina uppgifter enklare, noggrannare och på ett för handläggningen av uppgifterna mera ändamålsenligt sätt från andra myndigheter, t.ex. från Finansinspektionen eller skattemyndigheterna. I paragrafen skall därför inte längre ingå någon bestämmelse om att banken är skyldig att överlämna uppgifter som erhållits för statistiska ändamål till förundersöknings- och åklagarmyndigheterna.

I 3 mom. finns en hänvisning till sekretessbestämmelserna i gemenskapslagstiftningen. Enligt artikel 38.1 i stadgan skall ledamöterna av de beslutande organen och personalen i ECB och de nationella centralbankerna även sedan deras uppdrag har upphört vara förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikten. Enligt artikel 38.2 skall sekretessföreskrifterna gälla också för de personer som har tillgång till uppgifter som enligt gemenskapsföreskrifter omfattas av tystnadsplikt. Bestämmelser om att lämna uppgifter finns dessutom bl.a. i förordningen om ECB:s statistik som hör till gemenskapens sekundärlagstiftning.

27 §. *Skyldighet att lämna upplysningar till utskott.* Paragrafen motsvarar 38 § i den gällande lagen. Den nya regeringsformen skall inte längre innehålla några bestämmelser om ekonomiutskottets uppgifter i egenkap av ett organ som behandlar ärenden som hänför sig till Finlands Bank. Riksdagsutskottets arbetsfördelning skall till dessa delar fastställas enligt talmanskonferensens allmänna anvisningar om specialutskottens huvudsakliga uppgifter. Därför skall i lagen om Finlands Bank endast föreskrivas att Fin-

lands Bank är skyldig att till ett riksdagsutskott lämna alla de upplysningar som utskottet behöver, utan hänvisning till riksdagsordningen eller andra bestämmelser.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande (GrUU 5/1997) att bestämmelsen blir den rättsliga grunden för att kalla in Finlands Banks chefsdirektör och övriga direktionsmedlemmar till ekonomiutskottet för utfrågning.

28 §. *Rätt att få upplysningar för betalningsbalansstatistiken.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 39 § i den gällande lagen. När det gäller gränsöverskridande transaktioner i gemenskapens medlemsstater som inte deltar i euroområdet och stater utanför gemenskapen är det fråga om valutatransaktioner. I fråga om gränsöverskridande transaktioner mellan stater som deltar i euroområdet är det däremot fråga om transaktioner i samma valuta. Skyldigheten att lämna upplysningar skall därför gälla både valutatransaktioner och transaktioner i euro.

Paragrafens 2 mom. om besvär över Finlands Banks beslut att med vite förplikta var och en att lämna upplysningar för betalningsbalansstatistiken och om möjligheten att verkställa beslutet oaktat besvär motsvarar till sitt innehåll 42 § i den gällande lagen.

29 §. *Förande av talan och behörig domstol.* Om gemenskapsdomstolens behörighet att avgöra tvister om fullgörandet av de nationella centralbankernas förpliktelser föreskrivs i artikel 180 i fördraget. Enligt artikel 180d skall domstolen vara behörig att avgöra tvister om fullgörandet av de nationella centralbankernas förpliktelser enligt fördraget och stadgan. ECB-rådet har gentemot de nationella centralbankerna samma befogenheter som enligt artikel 169 tillkommer kommissionen gentemot medlemsstaterna. Om gemenskapsdomstolen konstaterar att en nationell centralbank har underlåtit att fullgöra en förpliktelse enligt detta fördrag, skall banken vidta de åtgärder som behövs för att följa domstolens dom. I artikel 35.6 i stadgan som behandlar frågor om domstolskontroll föreskrivs att om ECB anser att en nationell centralbank har underlåtit att fullgöra en förpliktelse enligt stadgan, skall ECB avge ett motiverat yttrande i ärendet efter att ha gett den berörda nationella centralbanken tillfälle att framföra sina synpunkter. Om den berörda nationella centralbanken inte rättar sig efter yttrandet inom

den tid som ECB bestämmer, kan ECB väcka talan vid gemenskapsdomstolen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar 40 § i den gällande lagen. Till den har emellertid för tydlighetens skull fogats en bestämmelse att Finlands Banks talan vid Europeiska gemenskapernas domstol förs av direktionen.

30 §. *Tjänsteåtal.* Enligt paragrafen skall åtal för tjänstefel mot bankfullmäktige och direktionsledamöterna behandlas vid Helsingfors hovrätt. Bestämmelsen motsvarar 41 § i den gällande lagen.

5 kap. Ikraftträdande

31 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.* Paragrafen innehåller en ikraftträdelsebestämmelse. Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande lagen om Finlands Bank.

Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser som är nödvändiga för att Finlands Bank skall kunna bli en del av ECBS. ECBS inleder sin verksamhet vid början av etapp tre av EMU, dvs. den 1 januari 1999. Artikel 108 i fördraget förutsätter att varje medlemsstat senast då ECBS upprättas skall säkerställa att den nationella lagstiftningen om dess nationella centralbank är förenlig med fördraget och stadgan. Avsikten är att ECBS skall upprättas i månadsskiftet maj-juni 1998.

Enligt artikel 109e i fördraget skall de bestämmelser om ECBS i fördraget som gäller etapp tre av EMU tillämpas från början av den tredje etappen och enligt artikel 109k skall bestämmelserna tillämpas bara på sådana medlemsstater som deltar i euroområdet. Den föreslagna lagen skall träda i kraft samtidigt som Finlands deltagande i euroområdet inleds.

De föreslagna 4 § 1 mom., 15 § 2 mom., 16 § och 17 § 2 mom. innehåller de ändringar som behövs för att uppfylla kravet på oavhängighet för en nationell centralbank som hör till andra etappen av EMU. EMI har i sin rapport om utvecklingen mot konvergens ansett att de bestämmelser som krävs för att oavhängighetskravet skall vara uppfyllt måste vara i kraft när rådet enligt artikel 109j.4 bedömer vilka medlemsstater som uppfyller de nödvändiga villkoren för deltagande i euroområdet. Eftersom rådet har för avsikt att utföra sin bedömning i början av maj 1998 skall de föreslagna 4 och 15—17 § träda i kraft före den 1 maj 1998.

Enligt 3 mom. skall den upphävda lagens 31 § 1 och 2 mom. tillämpas i stället för den föreslagna lagens bestämmelser om vinstanvändningen till utgången av 2001. På detta sätt säkerställs att Finlands Banks ställning hålls på en så stabil nivå som möjligt när banken blir en del av ECBS. Tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna om vinstanvändningen skall inledas när ECBS verksamhet har hunnit bli stabil.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får dock enligt 4 mom. vidtas innan lagen träder i kraft. ECB inrättas enligt fördraget redan före början av etapp tre av EMU. Bestämmelsen i 4 mom. gör det möjligt för Finlands Bank att till de delar det är nödvändigt delta i ECB:s verksamhet redan innan lagen träder i kraft.

1.2. Lag om upphävande av myntlagen

1§. I samband med att euron tas i bruk övergår behörigheten i fråga om sedlar och mynt till gemenskapen. Därför föreslås att den gällande myntlagen jämte ändringar upphävs.

Enligt andra meningen i 72 § regeringsformen stadgas genom lag hur markens externa värde skall bestämmas. I detaljmotiveringen till regeringens proposition med förslag till ändring av regeringsformens och riksdagsordningens stadganden om statshållningen (RP 262/1990 rd) konstateras att enligt paragrafen skall endast beslutsprocessen vid fastställandet av markens externa värde bestämmas genom lag. Genom lag skall föreskrivas om riksdagens, Finlands Banks och statsrådets befogenhetsfördelning samt om de viktigaste förfarandena vid beslut om markens externa värde. Med markens externa värde avses i motiveringen dess bytesvärde i förhållande till andra valutor. Om Finland deltar i euroområdet är Finlands myntenhet euro. Samtidigt överflyttas behörigheten i frågor som gäller eurons externa värde till unionsnivå och beslut om det externa värdet fattas inte längre nationellt. Därför skall den nationella beredningen av beslut om eurons externa värde inte regleras särskilt genom lag. Vid beredningen av beslut skall därför tillämpas de allmänna anvisningarna om behandlingen av Europeiska unionens angelägenheter.

2 §. Paragrafen innehåller lagens ikraftträdelsebestämmelse. De beslut om markens externa värde som hänför sig till beslutsfat-

tandet om Finlands deltagande i euroområdet fattas i enlighet med 4 § i den gällande myntlagen (379/1996). Beslut fattas av statsrådet på framställning av Finlands Bank. Om Finlands Banks framställning beslutar riksdagens bankfullmäktige på förslag av direktionen för Finlands Bank. Statsrådet kan i enskilda fall och på de villkor det bestämmer på framställning av Finlands Bank bemyndiga finansministeriet att besluta om ändringar av markens externa värde och gränserna för variationsområdet.

Behörigheten i fråga om sedlar och mynt övergår i samband med ibruktagningen av euron till gemenskapen. Flera nationella bestämmelser om nationella myntenheter kommer dock enligt gemenskapens sekundärlagstiftning att tillämpas så länge dessa myntenheter är lagliga betalningsmedel. Också därefter skall nationella bestämmelser tillämpas på inlösen av nationella myntenheter. Det är därför nödvändigt att flera bestämmelser i den nuvarande myntlagen tillämpas så länge som det är nödvändigt med stöd av gemenskapslagstiftningen.

Enligt 2 mom. 1 punkten skall följande av myntlagens bestämmelser tillämpas så länge de sedlar och mynt som har satts i omlopp med stöd av myntlagen är lagliga betalningsmedel:

- den finska marken delas i etthundra peni (1 §),

- finansministeriet skall vid behov kunna besluta om avrundning av betalningarnas pennibelopp (8 §),

- Finlands Bank skall ta emot sedlar och mynt i obegränsad mängd och andra inte är skyldiga att i en betalning ta emot flera mynt än femtio stycken (10 §), och

- förordningen om metallmynt (676/1991) skall vara i kraft såsom stadgas i förordningen (17 § 3 mom.)

Enligt 2 punkten skall bestämmelsen om att följande beslut som avses i 15 § myntlagen skall publiceras i Finlands författningssamling tillämpas tills de sedlar och mynt som satts i omlopp med stöd av myntlagen upphör att vara lagliga betalningsmedel:

- Finlands Banks beslut om sedlarnas nominella värde och egenskaper (6 § 2 mom.)

- finansministeriets beslut om myntens nominella värde och egenskaper (7 § 2 mom.)

- finansministeriets beslut om avrundning av betalningarnas pennibelopp (8 §),

- Finlands Banks beslut att sedlar skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel (14 § 1 mom.).

Enligt 3 punkten föreslås 11 § 1 mom. och 18 § 1 mom. i den nuvarande myntlagen tillämpas i fråga om sedlar som har satts i omlopp med stöd av myntlagen tills de upphör att vara lagliga betalningsmedel. Enligt 11 § 1 mom. i den nuvarande myntlagen får pengar som är avsevärt skadade inte användas som betalningsmedel och behöver inte godkännas som betalning. Enligt 18 § 1 mom. i myntlagen är sedlar och mynt som är lagliga betalningsmedel enligt de bestämmelser som utfärdats innan lagen trädde i kraft fortfarande lagliga betalningsmedel tills annat bestäms med stöd av 14 § 1 mom.

Enligt 4 punkten skall följande bestämmelser i myntlagen i enlighet med gemenskapslagstiftning tillämpas under övergångstiden för ibruktagningen av euron, det vill säga till den 31 december 2001:

- bestämmelsen om Finlands Banks rätt att besluta om sedlarnas nominella värde och egenskaper (6 § 2 mom.), och

- bestämmelsen om finansministeriets rätt att besluta om myntens nominella värde och egenskaper (7 § 2 mom.)

Enligt 5 punkten skall bestämmelsen i 14 § 1 mom. myntlagen om Finlands Banks behörighet att besluta att sedlar skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel tillämpas tills de sedlar som satts i omlopp med stöd av myntlagen upphör att vara lagliga betalningsmedel, det vill säga till den 30 juni 2002. Bestämmelsen om finansministeriets behörighet att besluta att mynt skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel ingår i den föreslagna lagen om mynt.

Enligt 6 punkten skall dessutom bestämmelsen i 18 § 2 och 3 mom. myntlagen om sedlar och mynt som satts i omlopp före 1963 tillämpas till utgången av 2003. Enligt finansministeriets beslut om att vissa metallmynt skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel (543/1993) och Finlands Banks beslut om att vissa sedlar skall upphöra att gälla som lagliga betalningsmedel (544/1993) har alla sedlar och mynt som satts i omlopp före 1963 upphört att vara lagliga betalningsmedel. Besluten trädde i kraft den 1 januari 1994. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan Finlands Bank lösa in de sedlar och mynt som nämns i besluten till det värde som föreskrivs i myntlagen.

Enligt 7 punkten skall bestämmelsen i

11 § 2 mom. i myntlagen om Finlands Banks skyldighet att ta emot söndriga sedlar och bestämmelsen i 14 § 2 mom. om Finlands Banks skyldighet att till nominellt värde lösa in sedlar som inte längre är lagliga betalningsmedel tillämpas under tio år efter att de sedlar som satts i omlopp med stöd av myntlagen har upphört att vara lagliga betalningsmedel. Motsvarande inlösningskyldighet i fråga om mynt föreslås i lagen om mynt.

Enligt paragrafens 3 mom. skall 15 § myntlagen inte tillämpas på vissa beslut av de som avses i paragrafen. Den publiceringsskyldighet som gäller statsrådets och finansministeriets beslut om markens externa är inte längre aktuell eftersom sådana beslut inte längre kan fattas i euroområdet. Finansministeriets skyldighet att publicera beslut om att mynt skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel behöver inte heller nämnas i den föreslagna lagen. Denna skyldigheten föreslås i stället ingå i den föreslagna lagen om mynt.

1.3. Lag om mynt

1 §. Enligt paragrafen skall staten fortfarande ha ensamrätt att i Finland låta prägla mynt för sin egen räkning. Bestämmelsen skall gälla mynt i euro och cent och under den övergångstid som upphör senast den 1 juli 2002 också mynt i mark och penni.

Statens ensamrätt att låta prägla mynt begränsas dock av gemenskapslagstiftningen. Enligt artikel 105a.2 i fördraget får medlemsstaterna ge ut mynt i den omfattning som godkänns av ECB. Rådet får också efter att ha hört ECB vidta åtgärder för att harmonisera valörerna och de tekniska specifikationerna för alla mynt som skall sättas i omlopp, i den utsträckning som detta är nödvändigt för att säkerställa myntens smidiga omlopp inom gemenskapen.

Rådet har för avsikt att utfärda en förordning om harmonisering av valörerna och de tekniska specifikationerna för mynt i euro och en förordning om inbruktagningen av euron.

2 §. På samma sätt som enligt den nuvarande myntlagen skall vederbörande ministerium överlåta mynten till nominellt värde till Finlands Bank för att sättas i omlopp.

Enligt 3 mom. kan Finlands Bank och vederbörande ministerium komma överens om det förfarande som skall tillämpas när mynt

sätts i omlopp. Bestämmelsen möjliggör bland annat att Finlands Bank av ECB skaffar ett sådant godkännande att sätta mynt i omlopp som avses i 2 mom.. Med stöd av denna bestämmelse skall Finlands Bank och ministeriet fortsättningsvis kunna komma överens om utgivning och distribution av jubileums- och specialmynt, om detta överhuvudtaget enligt gemenskapslagstiftningen är möjligt inom euroområdet.

Paragrafen skall gälla mynt i euro och cent och under den övergångstid som upphör senast den 1 juli 2002 också mynt i mark och penni.

3 §. I paragrafen skall finnas bestämmelser om skadade mynt. Paragrafen motsvarar 11 § 1 och 3 mom. i den gällande myntlagen. Den skall gälla mynt i euro och cent och under den övergångstid som upphör senast den 1 juli 2002 också mynt i mark och penni.

4 §. I paragrafen ingår bestämmelser om inlösen av mynt som returnerats till Finlands Bank. Bestämmelsen motsvarar 12 § i den gällande myntlagen. Bestämmelsen skall gälla mynt i såväl euro och cent som mark och penni.

5 §. I paragrafen bestäms om när mynt skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak bestämmelserna om mynt i 14 och 15 § i den gällande myntlagen. Tillämpningen av paragrafen begränsas dock av gemenskapslagstiftningen. Paragrafen skall gälla mynt i såväl euro och cent som mark och penni.

6 §. Paragrafen skall innehålla en ikraftträdelsebestämmelse. Enligt 2 mom. skall mynt som är lagliga betalningsmedel enligt bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande förbli lagliga betalningsmedel tills annat beslutas med stöd av 5 § 1 mom. Stadgandet är nödvändigt för att mynt som är lagliga betalningsmedel enligt förordningen den 12 april 1991 skall förbli lagliga betalningsmedel.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft när Finland i enlighet med artikel 109l i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen deltar i området för den gemensamma valutatan.

Bestämmelserna om Finlands Banks oavhängighet, chefdirektörens oavhängighet och

behörighet när han eller hon är verksam i ECB-rådet samt om avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande och bissysslottillstånd ingår i det krav på centralbankens oavhängighet som hör till etapp två av EMU. Artikel 108 i fördraget förutsätter att senast då ECBS upprättas skall varje medlemsstat säkerställa att dess nationella lagstiftning, inbegripet stadgan för dess nationella centralbank, är förenlig med fördraget och stadgan. Därför är det nödvändigt att 4 och 15—17 § i den föreslagna lagen om Finlands Bank träder i kraft så snart som möjligt sedan lagen har antagits och blivit stadfäst.

3. Lagstiftningsordning

Följande av de viktigaste ändringarna i det första lagförslaget grundar sig direkt på fördraget eller stadgan, det vill säga på unionsfördraget: Finlands Bank fungerar som en del av ECBS i överensstämmelse med ECB:s riktlinjer och instruktioner (1 § 2 och 3 mom.), målen för Finlands Banks verksamhet (2 §), Finlands Banks uppgift att genomföra den monetära politik som ECB-rådet har utformat, inneha och förvalta valutareserven och att svara för sedelutgivningen (3 §), Finlands Banks oavhängighet vid fullgörandet av sina uppgifter inom ECBS (4 § 1 mom.), kravet på säkerhet i Finlands Banks kreditgivning (7 §), Finlands Banks chefdirektörs oavhängighet och befogenheter (15 § 2 mom.), avsättande av Finlands Banks chefdirektör (16 §) samt beaktande av

de monetära inkomster som hänför sig till ECBS i Finlands Banks vinst eller förlust (21 § 1 och 2 mom.).

Genom lagen om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (1540/1994) infördes också unionsfördraget i Finland i hela sin omfattning till de delar som hör till området för lagstiftningen, och Finland har förbundit sig till alla förpliktelser som följer av unionsmedlemskapet. Riksdagens grundlagsutskott (GrUU 18/1997 rd) har konstaterat att i och med att lagen om införande av anslutningsfördraget behandlades som en undantagslag i inskränkt grundlagsordning har också fördragsbestämmelserna om övergången till EMU:s tredje etapp och införande av en gemensam valuta satts i kraft, på respektive punkter också som undantag till våra grundlagar.

De ovannämnda ändringarna beror direkt på anslutningsfördraget och de påverkar, på grund av den kvalificerade lagstiftningsordningen vid behandlingen av lagen om införande av unionsfördraget, inte längre lagstiftningsordningen vid behandlingen av detta lagförslag.

I propositionen föreslås inte några andra ändringar i Finlands Banks eller bankfullmäktiges statsförfattningsrättsliga ställning. Med stöd av det ovanstående kan lagförslagen enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om Finlands Bank**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Ställning

Finlands Bank är Finlands centralbank. Den är en självständig offentligrättslig inrättning.

Finlands Bank fungerar som en del av Europeiska centralbankssystemet, så som bestäms i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, nedan *fördraget*, samt i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, nedan *stadgan*.

När Finlands Bank sköter Europeiska centralbankssystemets uppgifter skall den handla i överensstämmelse med Europeiska centralbankens riktlinjer och instruktioner.

2 §

Mål

Huvudmålet för Finlands Bank skall vara att i överensstämmelse med fördraget upprätthålla prisstabilitet.

Finlands Bank skall i överensstämmelse med fördraget stödja uppnåendet av också andra ekonomisk-politiska mål, utan att likväl äventyra det syfte som nämns i 1 mom.

3 §

Uppgifter

Finlands Bank skall genomföra den monetära politik som Europeiska centralbankens råd har utformat.

Finlands Bank skall också

- 1) för sin del svara för penningförsörjningen och sedelutgivningen,
- 2) för sin del inneha och förvalta valutare-

serven,

3) för sin del sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklandet av systemet, samt

4) sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet.

4 §

Oavhängighet och samarbete med övriga myndigheter

När Finlands Bank och medlemmarna av dess organ sköter uppgifter inom Europeiska centralbankssystemet får de varken begära eller ta emot instruktioner om sin verksamhet från annat håll än Europeiska centralbanken.

Finlands Bank skall vid behov samarbeta med statsrådet och övriga myndigheter.

5 §

Befogenheter

När Finlands Bank fullgör sina uppgifter kan den

- 1) bevilja och ta upp krediter,
- 2) ta emot och göra insättningar,
- 3) handla med värdepapper, ädelmetaller och valuta,
- 4) bedriva betalningsrörelse samt clearing av betalningar,
- 5) bedriva också annan verksamhet på värdepappers-, penning- och valutamarknaden,
- 6) meddela banker och andra penninginstitut samt motsvarande samfund föreskrifter och anvisningar om sedel- och mynthanteringen.

Finlands Bank kan äga aktier, andelar och fastigheter i den omfattning som är motiverad för skötseln av bankens uppgifter eller organisering av verksamheten.

6 §

Förbud mot offentlig finansiering

Finlands Bank får inte utsträcka sin kreditgivning till Europeiska unionens organ eller institutioner, till Europeiska unionens medlemsstater eller till dessas regionala, lokala eller övriga myndigheter och inte heller till övriga offentliga samfund.

Finlands Bank får inte heller teckna skuldförbindelser som har satts i omlopp av sådana samfund som avses i 1 mom.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller, med undantag för kreditinstitut, också företag där offentliga samfund som avses i 1 mom. har bestämmande inflytande. Finlands Bank skall behandla offentligt ägda kreditinstitut på samma sätt som privata kreditinstitut vad gäller centralbanksfinansiering.

7 §

Säkerheter

Finlands Bank skall ha tillräckliga säkerheter i sin kreditgivning.

8 §

Grundkapital

Finlands Bank skall ha en grundfond och en reservfond.

Reservfonden kan användas till att öka grundfonden eller till att enligt 21 § täcka förlust.

2 kap.

Förvaltning

9 §

Förvaltningsorgan

Finlands Banks förvaltningsorgan är bankfullmäktige och direktionen.

10 §

Bankfullmäktige

Riksdagen tillsätter nio bankfullmäktigeledamöter. Ledamöterna väljer ordförande och

vice ordförande inom sig.

En bankfullmäktigeledamot är skyldig att avgå om han eller hon kallas till statsrådsmedlem eller utnämns till direktionsmedlem eller om han eller hon har tagit emot ett uppdrag som det enligt bankfullmäktiges enhälliga beslut inte är lämpligt att sköta vid sidan av fullmäktigeuppdraget.

11 §

Bankfullmäktiges uppgifter

Vid tillsynen över Finlands Banks förvaltning och verksamhet skall bankfullmäktige

1) på framställning av direktionen fastställa grunderna för bankens bokslut,

2) utifrån revisorernas utlåtande besluta om fastställande av bankens resultaträkning och balansräkning,

3) på framställning av direktionen besluta om åtgärder med anledning av bankens resultat för räkenskapsperioden,

4) årligen till riksdagen ge en berättelse om bankens verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige har behandlat,

5) vid behov ge riksdagen berättelser om genomförandet av den monetära politiken och bankens övriga verksamhet.

Bankfullmäktige skall i fråga om Finlands Banks förvaltning

1) göra framställning till statsrådet om tillsättning av direktionsmedlemstjänster,

2) bestämma grunderna för direktionsmedlemmarnas lön, tjänstledighet och semester samt bestämma hur tjänsterna skall skötas under tjänstledigheter som är längre än en vecka,

3) besluta att en direktionsmedlem skall tilldelas varning samt avgöra övriga ärenden som har samband med direktionsmedlemmarnas tjänsteförhållande,

4) på framställning av direktionen utnämna direktörerna,

5) förordna en vice ordförande för direktionen,

6) fastställa pensionsstadgan och familjepensionsstadgan för banken samt, på framställning av direktionen, meddela föreskrifter om skötseln av bankens pensionsansvar,

7) på framställning av direktionen meddela föreskrifter om de språkkunskaper som bankens tjänstemän förutsätts ha.

Dessutom skall bankfullmäktige

1) besluta om framställningar till riksdagen

gen,

2) besluta om förslag till statsrådet i principiellt viktiga ärenden,

3) fastställa grunderna för arvoden och ersättningar till de av riksdagen valda revisorerna och deras sekreterare,

4) på framställning av direktionen fastställa den instruktion som avses i 15 § 3 mom.,

5) besluta om utbetalning av ersättning för sådana tidsbestämda utnämningar av tjänstemän vid banken som inte grundar sig på lag.

Bankfullmäktige har rätt att få de upplysningar som behövs för att fullmäktige skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna paragraf.

12 §

Bankfullmäktiges beslutsfattande

Bankfullmäktiges sammanträde är beslutfört när minst sex ledamöter är närvarande. Som bankfullmäktiges beslut anses den mening som de flesta omfattar. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

Direktionens medlemmar har rätt att närvara och yttra sig vid bankfullmäktiges sammanträden.

13 §

Direktionen

Direktionen består av en ordförande och högst fem andra medlemmar som utnämns av republikens president utan att tjänsterna förklaras lediga. Ordföranden utnämns för en sju års mandatperiod och de övriga medlemmarna för en fem års mandatperiod. Direktionsmedlemmarna skall ha den sakkunskap som uppgiften kräver.

Direktionens ordförande är chefdirektör för Finlands Bank.

En medlem av direktionen kan utnämnas för högst tre perioder. En och samma person kan emellertid utnämnas till direktionens ordförande för två mandatperioder, även om han eller hon tidigare har varit medlem av direktionen.

14 §

Direktionens uppgifter

Direktionen skall sköta Finlands Banks

uppgifter och förvaltning, om ett ärende inte genom lag har förbehållits bankfullmäktige eller om annat inte följer av lagen om finansinspektionen (503/1993).

Bankens verksamhet skall organiseras effektivt och ekonomiskt.

Direktionen har rätt att meddela närmare föreskrifter om bankens enheters och anställdas uppgifter och befogenheter.

Chefdirektören och de övriga direktionsmedlemmarna är skyldiga att regelbundet rapportera till bankfullmäktige om genomförandet av den monetära politiken samt om bankens övriga verksamhet.

15 §

Direktionens beslutsfattande

Direktionen är beslutfört när minst tre medlemmar är närvarande. Som beslut anses den mening som de flesta omfattar. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

I fördraget och stadgan finns bestämmelser om den oavhängighet och de befogenheter som Finlands Banks chefdirektör har vid fullgörandet av sina uppgifter i Europeiska centralbankens råd.

I en instruktion kan meddelas närmare föreskrifter om direktionens beslutsförfarande och föredragningen i samband därmed.

16 §

Avslutande av en direktionsmedlems tjänsteförhållande

Republikens president får avsätta en direktionsmedlem endast om medlemmen inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon har gjort sig skyldig till en allvarlig försummelse.

Andra direktionsmedlemmar än ordföranden får överklaga beslut som avses i 1 mom. hos högsta förvaltningsdomstolen med iakttagande i tillämpliga delar av förvaltningsprocesslagen (586/1996). I stadgan finns bestämmelser om ordförandens rätt att väcka sådan talan.

17 §

En direktionsmedlems bisysslotillstånd

En direktionsmedlem får inte ta emot eller

inneha en bisyssla, om inte bankfullmäktige på ansökan beviljar tillstånd till det. Bisysstotillstånd kan beviljas också för en viss tid och begränsat. Ett bisysstotillstånd kan återkallas om det finns skäl därtill.

Vid prövning av om bisysstotillstånd kan beviljas skall det beaktas att direktionsmedlemmen inte på grund av bisysstotillståndet får bli jävig i sitt uppdrag. Bisysstotillståndet får inte heller äventyra förtroendet för direktionsmedlemmen när han eller hon sköter sina uppgifter inom Europeiska centralbankssystemet eller andra uppgifter eller annars inverka menligt på skötseln av uppgifterna.

Med bisyssla avses i 1 och 2 mom. tjänst samt avlönat och oavlönat arbete och uppdrag som direktionsmedlemmen har rätt att avsäga sig samt yrke, näring och rörelse.

18 §

Val av revisorer

För granskningen av Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning väljer riksdagen fem revisorer och för var och en av dem en suppleant. Minst två av revisorerna och deras suppleanter skall vara av Centralhandelskammaren godkända revisorer eller revisorer som avlagt examen för revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin.

Revisorerna väljer inom sig en ordförande samt utser en sekreterare som skall vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor.

3 kap.

Bokslut, monetära inkomster, vinstanvändning och revision

19 §

Bokslut

Finlands Banks räkenskapsperiod är ett kalenderår.

Bokslutet, omfattande balansräkning, resultaträkning och bilagor till dessa samt en verksamhetsberättelse, skall upprättas före utgången av februari och publiceras före utgången av april.

Bokslutet skall ge korrekta och tillräckliga uppgifter om Finlands Banks ekonomiska ställning och om resultatbildningen. Bokslu-

tet upprättas och skrivs under av direktionen.

Bankens balansräkning skall under räkenskapsperioden publiceras månatligen.

20 §

Bokföring

Finlands Bank skall i sin bokföring iaktta god bokföringssed.

I bokslutet kan göras avsättningar, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspri- serna på värdepapper.

I bokslutet kan göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsansvar.

21 §

Monetära inkomster och vinstanvändning

Inkomsterna för de nationella centralbankerna då de fullgör monetära uppgifter för Europeiska centralbankssystemet skall beräknas och fördelas i enlighet med stadgan och de beslut som fattas av Europeiska centralbankens råd.

Av Finlands Banks vinst skall, efter fördelningen av de monetära inkomster som hänför sig till Europeiska centralbankssystemet, hälften överföras till reservfonden. Återstoden av vinsten skall reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan besluta att vinsten skall användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Riksdagen beslutar om användningen av den del av vinsten som reserverats för statens behov.

Om bankens bokslut uppvisar förlust skall denna täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst skall i första hand användas till att täcka förluster som har lämnats utan täckning.

22 §

Revision

De av riksdagen valda revisorerna skall

årligen utföra revision av Finlands Bank före utgången av mars året efter räkenskapsåret.

Vid revisionen skall god revisionssed iaktas.

Revisorerna skall tillhandahållas alla de handlingar och uppgifter som de anser sig behöva för att kunna verkställa revisionen.

I stadgan bestäms om de av Europeiska unionens råd godkända revisorernas rätt att granska Finlands Banks räkenskapshandlingar och konton och få alla uppgifter om bankens transaktioner.

23 §

Revisionsberättelse

De av riksdagen valda revisorerna skall till bankfullmäktige överlämna en skriftlig revisionsberättelse som innehåller utlåtanden om iakttagandet av de av bankfullmäktige godkända bokslutsgrunderna vid uppgörandet av bokslutet, om fastställandet av resultaträkningen och balansräkningen samt om direktionens förslag till åtgärder gällande bankens resultat. I revisionsberättelsen skall dessutom tas in eventuella anmärkningar som kan inverka på fastställandet av resultaträkningen och balansräkningen.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

24 §

Förvaltningsförfarande och ämbetspråk

När förvaltningsärenden behandlas vid Finlands Bank skall lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) iaktas.

Angående Finlands Banks ämbetspråk gäller vad som bestäms om tvåspråkiga ämbetsområdens ämbetspråk.

25 §

Avgifter

Finlands Bank har rätt att ta ut avgifter för sina prestationer. När avgifterna för prestationer i samband med bankens myndighetsutövning bestäms, skall i fråga om andra avgifter än de som tas ut för Europeiska centralbankssystemets prestationer i tillämpliga delar iaktas lagen om grunderna för avgifter

till staten (150/1992).

26 §

Rätt att få och lämna upplysningar

Finlands Bank har utan hinder av övriga bestämmelser om tystnadsplikt rätt att av myndigheter, kreditinstitut och finansiella institut samt av andra som är verksamma på finansmarknaden få alla de meddelanden, utredningar och övriga upplysningar som behövs för att banken skall kunna fullgöra sina lagbestämda uppgifter.

Finlands Bank är utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt skyldig att lämna uppgifter till den myndighet som utövar tillsyn över finansmarknaden samt uppgifter som erhållits för andra än statistiska ändamål till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådana upplysningar. Banken har rätt att överlämna för statistiska ändamål erhållna upplysningar till en annan myndighet för statistiska ändamål, om denna myndighet enligt lag har rätt att få sådana upplysningar.

Rätten att få och lämna upplysningar om Europeiska centralbankssystemets funktioner regleras dessutom i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

27 §

Skyldighet att lämna upplysningar till utskott

Finlands Bank är skyldig att till ett riksdagsutskott lämna alla de upplysningar som utskottet behöver för att fullgöra sina uppgifter.

28 §

Rätt att få upplysningar för betalningsbalansstatistiken

Var och en är skyldig att enligt Finlands Banks anvisningar ge banken upplysningar om följande transaktioner:

- 1) betalningar till och från utlandet,
- 2) fordringar på utlandet, övriga tillgångar i utlandet samt skulder till utlandet,
- 3) andra transaktioner som förändrar eller kan förändra fordringar på eller skulder till utlandet.

Finlands Bank kan förena den i 1 mom.

nämnda förpliktelsen med vite. Vitet utdöms av Finlands Bank.

Besvär över beslut som avses i 2 mom. får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen. Ett beslut kan verkställas trots att besvär anförts, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

29 §

Förande av talan och behörig domstol

Direktionen för Finlands Banks talan vid Europeiska gemenskapernas domstol samt vid övriga domstolar, myndigheter och samfund.

I tvistemål svarar Finlands Bank vid Helsingfors tingsrätt.

30 §

Tjänsteåtal

Bankfullmäktigeledamöterna och direktionsmedlemmarna åtalas för tjänstefel vid Helsingfors hovrätt.

5 kap.

Ikraftträdande

31 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft när Finland inför den gemensamma valutan enligt artikel 1091 i fördraget. Genom denna lag upphävs lagen den 24 juli 1997 om Finlands Bank (719/1997) jämte ändringar, nedan *den tidigare lagen*. Den tidigare lagens 36 § är dock i kraft, tills annat bestäms genom lag.

Denna lags 4 och 15—17 § träder dock, med avvikelse från 1 mom., i kraft redan den 1998. Tills dessa paragrafer träder i kraft tillämpas 5 och 17—19 § i den tidigare lagen.

Den tidigare lagens 31 § 1 och 2 mom. tillämpas i stället för denna lags 21 § 2 mom. till den 1 januari 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om upphävande av myntlagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs myntlagen av den 16 april 1993 (358/1993) jämte ändringar.

2 §

Denna lag träder i kraft när Finland inför den gemensamma valutan enligt artikel 1091 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Myntlagens bestämmelser skall emellertid

fortsättningsvis tillämpas som följer:

1) 1, 8 och 10 § samt 17 § 3 mom. och den däri nämnda förordningen om metallmynt (676/1991) tillämpas tills de sedlar och mynt som har satts i omlopp med stöd av myntlagen upphör att vara lagliga betalningsmedel,

2) 15 § tillämpas med de undantag som anges i 4 och 5 punkten samt i 3 mom. tills de sedlar och mynt som har satts i omlopp med stöd av myntlagen upphör att vara lag-

liga betalningsmedel,

3) 11 § 1 mom. och 18 § 1 mom. tillämpas i fråga om sedlar tills de sedlar som har satts i omlopp med stöd av myntlagen upphör att vara lagliga betalningsmedel,

4) 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom. tillämpas i enlighet med Europeiska gemenskapens lagstiftning till den 31 december 2001,

5) 14 § 1 mom. tillämpas i fråga om sedlar till den 30 juni 2002,

6) 18 § 2 och 3 mom. tillämpas till den 31 december 2003,

7) 11 § 2 mom. och, i fråga om sedlar, 14 § 2 mom. tillämpas i tio år räknat från att de sedlar som har satts i omlopp med stöd av myntlagen har upphört att vara lagliga betalningsmedel.

Vad som i 15 § myntlagen bestäms om i 4 § avsedda beslut om markens externa värde och om i 14 § 1 mom. avsedda beslut om att metallmynt skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel tillämpas inte när denna lag har trätt i kraft.

3.

Lag

om mynt

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Staten har i enlighet med Europeiska gemenskapens lagstiftning ensamrätt att i Finland låta prägla mynt för sin egen räkning.

2 §

Mynten ges ut av Finlands Bank. Vederbörande ministerium skall överlåta mynten till nominellt värde till Finlands Bank för att sättas i omlopp.

Europeiska centralbanken skall godkänna den mängd mynt som sätts i omlopp.

Finlands Bank och vederbörande ministerium kan komma överens om det förfarande som skall tillämpas när mynt sätts i omlopp.

3 §

Mynt som är avsevärt skadade får inte användas som betalningsmedel och behöver inte godkännas som betalning.

Finlands Bank är skyldig att ta emot ett skadat mynt om dess äkthet med säkerhet kan fastställas.

4 §

Staten svarar för att av Finlands Bank utgivna mynt som returnerats till banken löses in till deras nominella värde.

5 §

Vederbörande ministerium kan i enlighet med Europeiska gemenskapens lagstiftning besluta att mynt skall upphöra att vara lagliga betalningsmedel.

Finlands Bank är dock under tio års tid efter att ett beslut som avses i 1 mom. har trätt i kraft skyldig att till nominellt värde lösa in de mynt som inte längre är lagliga betalningsmedel.

Staten är på motsvarande sätt under ett års tid från utgången av den tid som anges i 2 mom. skyldig att lösa in de mynt som Finlands Bank har löst in enligt momentet.

Ett ministeriebeslut som avses i 1 mom. skall publiceras i Finlands författningssamling senast sex månader innan beslutet träder i kraft, om inte annat följer av särskilda skäl.

6 §
Denna lag träder i kraft när Finland inför den gemensamma valutan enligt artikel 109 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Mynt som är lagliga betalningsmedel enligt bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande, förblir lagliga betalningsmedel tills annat beslutas med stöd av 5 § 1 mom.

Helsingfors den 27 februari 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouko Skinnari